

อาสภาสาร

วัดพนม

วารสารรายสัปดาห์ ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๕๑ ประจำเดือน มกราคม - เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

๕๑

“

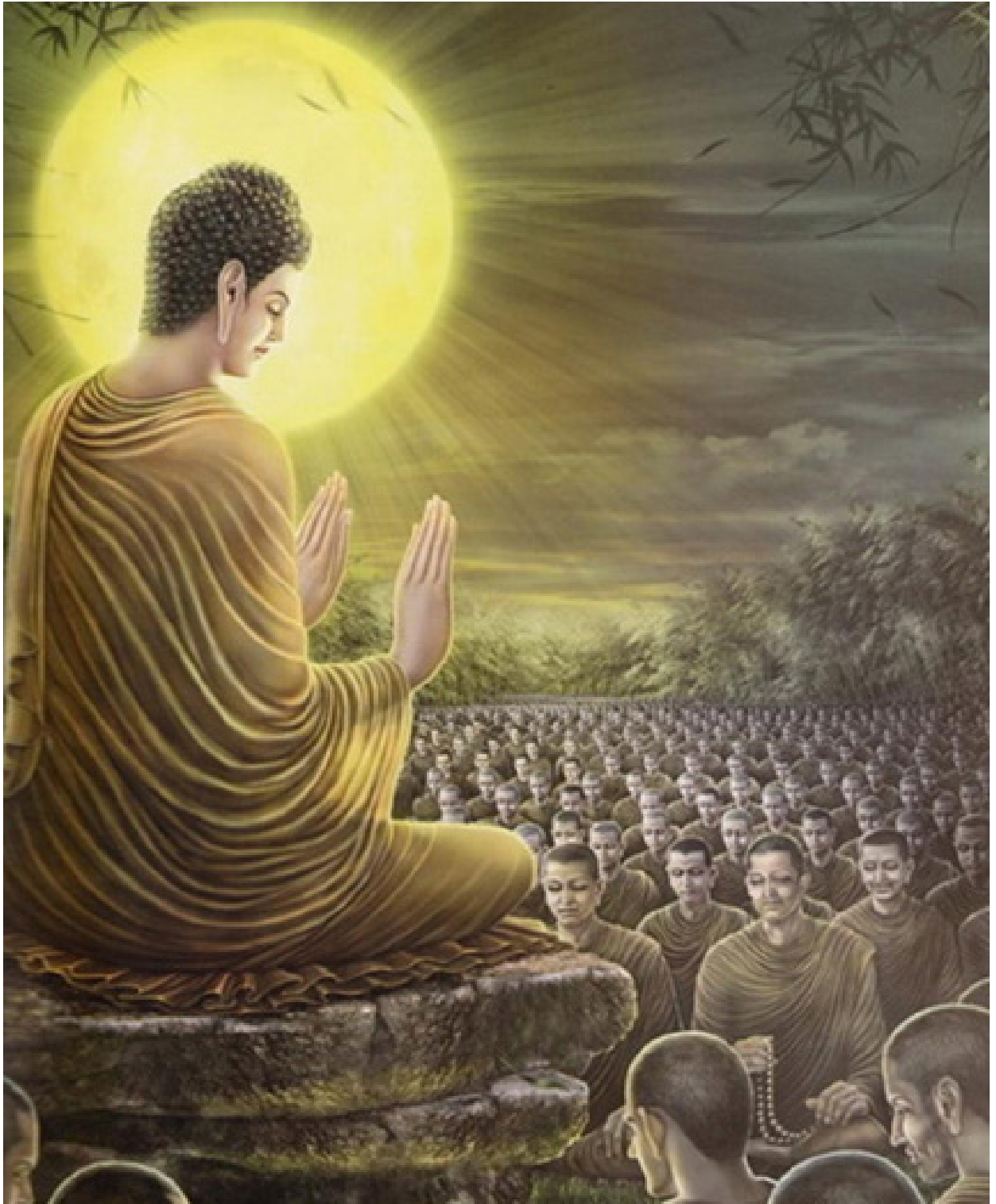
ถ้าเราตามไม่ทัน เราก็จะรู้สึกว่ามันไม่ได้ตั้งใจ
เมื่อมันไม่ได้ตั้งใจ เราจะรู้สึกทระวนทระวายใจ คือเป็น
ทุกข์ใจนั่นเอง แต่ถ้าเราทำใจได้ ทุกอย่างมันก็จะผ่านไป
ในเมื่อมันไม่เที่ยง เราจะไปบังคับให้มันเที่ยงแท้อย่างนั้น
ก็คงเป็นไปได้ยาก เพราะมันเป็นกฎของมันอย่างนั้น

”

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. โสโรโท ภิกขุ
เจ้าอาวาสวัดภักทันตะอาศภาราม จ.ชลบุรี

สารจากบรรณาธิการ

นະมัตถุ รัตตะนະณะยัสสะ ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระรัตนตรัย

สวัสดีครับท่านผู้อ่านทุกท่าน พบกันอีกครั้งกับอาสาฬหบูชา วารสารรายสี่เดือนของ วัดภักทันทะอาสาฬหาราม ฉบับที่ ๕๑ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ทางวัดได้จัดพิธีเวียนเทียนเนื่องในวันมาฆบูชา ซึ่งในปีนี้ก็ยังคงอยู่ในช่วงที่ต้องเฝ้าระวังสถานการณ์โรคโควิดระบาดรอบสองอยู่ ทางวัดก็ได้จัดให้มีการถ่ายทอดสดผ่านทางเฟสบุ๊คไลฟ์ ญาติโยมบางส่วนที่ไม่สะดวกมาที่วัดก็สามารถร่วมติดตามชมและร่วมพิธีต่างๆได้ทางออนไลน์ตลอดทั้งปี ในบทความส่วนนี้ทางบรรณาธิการก็จะขอใช้พื้นที่กล่าวถึงความสำคัญของวันมาฆบูชาสักเล็กน้อย

วันมาฆบูชาตามปฏิทินจันทรคติของไทยจะตรงกับวันเพ็ญเดือนสาม แต่ในปี ๒๕๖๔ นี้มีเดือนอธิกมาส คือเดือน ๘ สองครั้ง วันมาฆบูชาก็จะเลื่อนไปเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ ตามจันทรคติ และตรงกับวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ วันมาฆบูชาเป็นวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง “โอวาทปาติโมกข์” แก่พระสงฆ์เป็นครั้งแรก หลังจากตรัสรู้มาแล้วเป็นเวลาเก้า เดือน ซึ่งหลักคำสอนนี้เป็นหลักการ และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ หากสรุปเป็นใจความสำคัญ จะมีเนื้อหาว่า “ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์” ทั้งนี้ ในวันมาฆบูชา ได้เกิดเหตุอัศจรรย์ขึ้นพร้อม ๆ กันถึง 4 ประการ อันได้แก่

1. วันนั้นตรงกับวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ซึ่งพระจันทร์เสวยมาฆฤกษ์
2. มีพระสงฆ์จำนวน ๑,๒๕๐ รูป มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย ณ วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ เพื่อสักการะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
3. พระสงฆ์ที่มาประชุมทั้งหมดล้วนแต่เป็นพระอรหันต์ ผู้ได้อภิญญา 6
4. พระสงฆ์ทั้งหมดได้รับการอุปสมบทโดยตรงจากพระพุทธเจ้า หรือ “เอหิภิกขุอุปสัมปทา”

และเพราะเกิดเหตุอัศจรรย์ 4 ประการข้างต้น ทำให้วันมาฆบูชา เรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่า “วันจาตุรงคสันนิบาต” ซึ่งคำว่า “จาตุรงคสันนิบาต” นี้ มีความหมายตามการแยกศัพท์คือ

จาตุร แปลว่า สี่/ องค์ แปลว่า ส่วน/ สันนิบาต แปลว่า ประชุม

ดังนั้น “จาตุรงคสันนิบาต” จึงหมายความว่า “การประชุมด้วยองค์ ๔” นั่นเอง

ทั้งนี้ วันมาฆบูชา ถือว่าเป็นวันพระธรรม ขณะที่วันวิสาขบูชา ถือว่าเป็นวันพระพุทธ ส่วนวันอาสาฬหบูชา เป็นวันพระสงฆ์ หลักธรรมสำคัญที่ทรงแสดงในมาฆบูชาคือ “โอวาทปาติโมกข์” ซึ่งเป็นหลักคำสอนสำคัญอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนานั้นมีดังต่อไปนี้

โอวาทปาฏิโมกข์

“

ขณฺติ ปรมํ ตโป ตีติกฺขา

นิพฺพานํ ปรมํ วนฺตํ พุทฺธา

น หิ ปพฺพชิตํ ปฐฺปะชาติ

สมฺโณ โหติ ปรี วิหฺวณฺตํ

ความอดทนคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง

พระพุทธรเจ้าทั้งหลายตรัสว่า นิพพานเป็นบรมธรรม

ผู้ทำร้ายผู้อื่น ไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต

ผู้เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ

สพฺพปาปสฺส อกรณํ กุสฺลสุสฺสอพฺปะการํ

สจิตฺตปริโยกฺปนํ เอตํ พุทฺธานสาสนํ

การไม่ทำบาปทั้งปวง

การทำกุศลให้ถึงพร้อม

การทำจิตใจของตนให้ผ่องใส

นี่คือคำสั่งสอนของพระพุทธรเจ้าทั้งหลาย

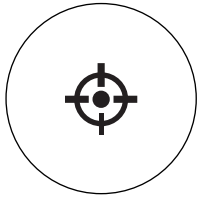
อนุปวาโท อนุปมาโต ปาติโมกฺเข จ ลัวโร
 มตฺตณฺณตา จ ภาตฺตสฺมิ ปนฺตณฺจ สยนาสนํ
 อริจิตฺเต จ อาโยโค เอตํ พุทฺธานสาสนํ
 การไม่กล่าวร้ายผู้อื่น
 การไม่เบียดเบียนผู้อื่น
 ความสำรวมในปาติโมกข์
 ความเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหาร
 การอยู่ในเสนาสนะที่สงัด
 การประกอบความเพียรในอริจิต
 นี่คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

”

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญแก่ ทีมงานกองบรรณาธิการ ผู้เขียนคอลัมน์ ทีมงาน
 ถ่ายภาพกิจกรรมและโสตทัศนูปกรณ์ ทีมงานถอดเทปธรรมะ ทีมงานสมาชิกสัมพันธ์ และผู้มี
 ส่วนร่วมทุก ๆ ท่าน นิพพานัง ปัจจโย โหตุ ขออาณิสงส์ผลบุญนี้เป็นปัจจัยให้ถึงซึ่งพระนิพพาน

ผศ.ดร.พฤทธิ โกวิทวรารากร
 บรรณาธิการ
 ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแผ่พุทธธรรม และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
๒. เพื่อเผยแผ่ภารกิจของวัด

ที่ปรึกษา

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ โสโรโท)
พระมหาทองม้น สุทฺธจิตโต
พระปลัดอำนาจ ขนดีโก

โสตทัศนูปกรณ์และภาพกิจกรรม

คุณณภัทรณีย์ นุตติพรรณ
ดร.นาฏนภางค์ โพธิ์ไพจิตร

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.พฤทธิ โกวิทวรารังกูร

ถอดเทปธรรมะ

พระมหากำจัด เอกจารีย์
ผศ.ดร.วราพร วีระพลากร

กองบรรณาธิการ

ดร. พระมหายงยุทธ กนฺตาโภ
ศ.คลินิกเกียรติคุณ พญ.โลจนา ตันติยาทร
คุณพรพิมล จิตต์จันทร์

สมาชิกสัมพันธ์

คุณพรพิมล จิตต์จันทร์

กราฟฟิคดีไซน์

คุณภูษณิศรา กฤตพลพิมาน
คุณกฤตพล กฤตพลพิมาน

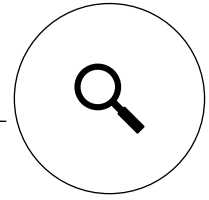
ขอบคุณรูปภาพจาก www.freepik.com

พิมพ์ที่ : หจก.แอลซีพี ฐิติพรการพิมพ์

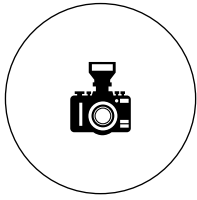
๑๐๕/๑๑๐-๑๑๒ ซอยประชาอุทิศ ๔๕ ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ ๑๐๑๔๐
<https://www.thitiporn.com>

สงวนลิขสิทธิ์ : ห้ามพิมพ์คัดลอกหรือตัดตอน หรือพิมพ์จำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เขียน

สารบัญ

สารจากบรรณาธิการ	๔
ประมวลภาพกิจกรรม	๑๐
ธรรมะจากพระอาจารย์	๑๖
นานาสาระจากพระอภิธรรมปิฎก	๓๐
พระธรรมจากหลวงพ่อใหญ่	๔๒
ปกิณกะธรรม	๔๖
เรื่องเล่าจากพระสูตร	๕๔
ธรรมะน่ารู้	๖๒
English column	๖๔
ประสบการณ์...ใครเอ่ย	๗๔
คุยกับหมอ	๗๘
ตารางกิจกรรม	๘๒

ประมวลภาพกิจกรรม

วันทำบุญครบรอบวันละสังขารหลวงปู่ใหญ่ครบ ๑๐ ปี

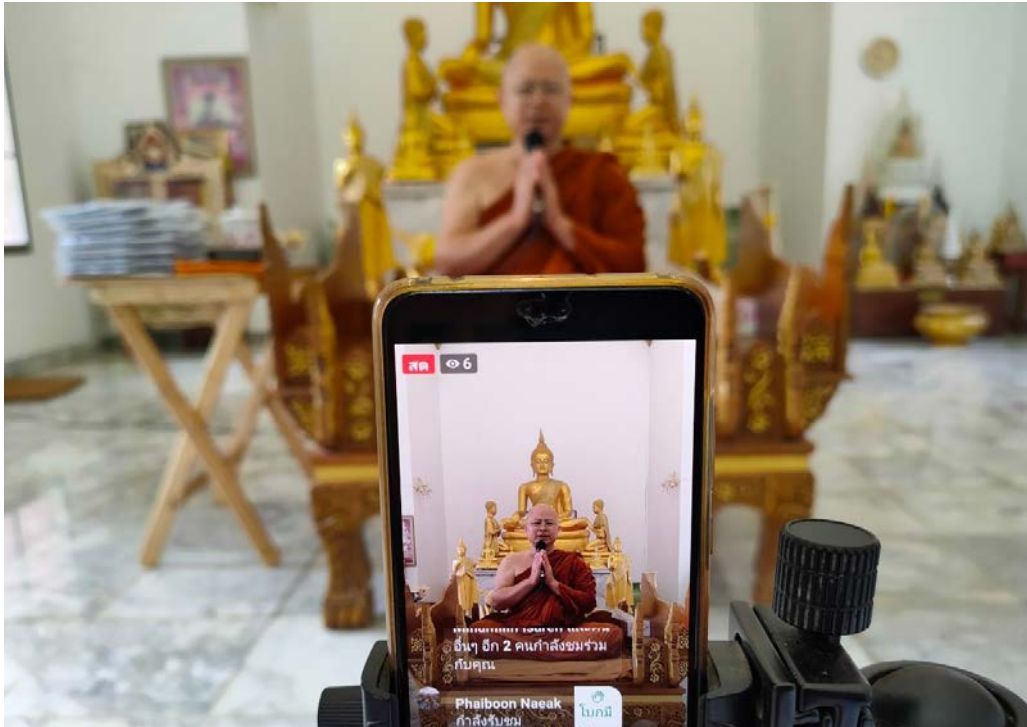

คอร์สพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๕๒ รูป

คอร์สอินเตอร้อบรมชาวต่างชาติ

สวดมนต์ข้ามปี

ธรรมะจากพระอาจารย์

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ ไสโรโท)

วิปัสสนูปกิเลส ๑๐

พระโยคาวร แม่ชี โยคีผู้เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ช่วงต่อไปเป็นช่วงฟังธรรม เป็นช่วงปฏิบัติธรรมร่วมกัน ให้พวกเรานั่งสมาธิ พยายามมีสติในขณะฟังธรรมบรรยายตามไปด้วย วันนี้ก็เป็นวันอังคารที่ ๑๐ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ปล่อยวางเหมือนปล่อยวัวปล่อยควาย

การประพาดิการปฏิบัติธรรมของพระโยคาวจรหรือโยคีผู้เข้าปฏิบัติธรรม ซึ่งการประพาดิการปฏิบัติ บางคนก็อาจจะมาเอาดีเฉพาะในห้องกรรมฐานแต่พออนอกห้องกรรมฐานก็ไม่ค่อยได้กำหนดเท่าที่ควร มันก็เหมือนกับว่าตอนที่อยู่ในห้องกรรมฐานก็ดี ทำได้ต่อเนื่อง แต่พออนอกห้องกรรมฐานออกจากศาลาปฏิบัติ เดินไปที่พักอาศัย หรือเดินไปรับประทานอาหาร บางคนก็กำหนดไปด้วยแต่บางคนก็ไม่ได้กำหนด ซึ่งมันก็เป็นช่องว่างนะ เป็นช่องว่าง เหมือนกับบางครั้งทำมาเหนียวทั้งวัน เดินนั่ง เดินนั่ง เอาจริงเอาจังกับการประพาดิปฏิบัติอยู่ในศาลาปฏิบัติ แต่พออนอกจากห้องปฏิบัติไปแล้วก็ไม่ได้นำสติปัญญาหรือไม่ได้นำกรรมฐานตามไปด้วย ก็ปล่อย เค้าเรียกว่าปล่อยทิ้งนะ ปล่อยทิ้ง ไม่ได้เอาสติปัญญาไปด้วย ถ้าปล่อยแบบนี้กิเลสมันเข้านะ ถ้าปล่อยวางอีกแบบหนึ่งกิเลสมันไม่เข้า เรียกว่าปล่อยวางเป็น กิเลสไม่เข้า ปล่อยวางไม่เป็นกิเลสมันก็เข้าได้ มีครูบาอาจารย์ในสายปฏิบัติท่านบอกว่าคนที่บอกปล่อยวาง บางคนเนี่ยะปล่อยวางได้ในขณะที่มีสติปัญญานะ รู้เท่าทันสภาวะหรืออารมณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะในห้องกรรมฐานหรือนอกห้องกรรมฐานนะ พุดง่าย ๆ สั้น ๆ ก็คือ พุดว่ากำหนดได้นั่นเองนะ ก็คือกำหนดได้ ส่วนบางคนนะก็คือปล่อยวางแล้ว ปล่อยวางเหมือนกัน คำว่าปล่อยวางท่านบอกว่าปล่อยวางเหมือนปล่อยวัวปล่อยควาย

คำว่าปล่อยวัวปล่อยควายเนี่ย คงรู้แหละ แต่เด็กสมัยนี้อาจจะไม่รู้เพราะไม่เคยเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ถ้าคนสมัยก่อนนะก็รู้ พอปล่อยปั๊บเนี่ยะมันก็อาจจะไป ถ้าดูนี้ข้าวมันกำลังเจริญเติบโต มันก็อาจจะไปกินข้าวในนาซะนี่ หรืออะไรที่มันชอบมันก็อาจจะหนีไป เหมือนกับควบคุมไม่ได้ มันก็จะไป ก็เหมือนกับพอเราปล่อยแบบนั้นกิเลสมันก็เข้าเท่านั้นเองนะ กิเลสมันก็เข้า เค้าเรียกว่าเหมือนปล่อยวัวปล่อยควาย ปล่อยทิ้งปล่อยขว้าง ถ้าปล่อยวางแบบนั้นเค้าเรียกว่าปล่อยวัว

ปล่อยควายนะ ไม่ใช่ปล่อยวาง เพราะว่าความรับผิดชอบก็ไม่มี หน้าที่การงานก็ไม่ทำ อย่างนี้เค้าเรียกว่าปล่อยว่วปล่อยควาย ไม่ใช่ปล่อยวางแล้ว อย่างเวลาเราทำงานอิริยาบถย่อยก็กำหนดไปอย่างเนี่ยะ ก็คือปล่อยวาง คือความรับผิดชอบที่มีนะ เหมือนคนมีหน้าที่การงานก็ทำไป จะปล่อยวาง ไม่ได้ทิ้งหน้าที่หรือความรับผิดชอบทำงาน ทำหน้าที่ปกติดี แต่เมื่อปล่อยวางแล้วก็ไม่ทุกข์กับงานที่ทำนะ ไม่ทุกข์กับงานที่ทำ ฉะนั้นจึงไม่เหมือนปล่อยว่วปล่อยควายนะ เป็นคำที่เค้าเปรียบเปรย ถ้าปล่อยว่วปล่อยควายเนี่ยะมันไม่มาเข้าคอกแล้วนะ มันก็ไปของมัน หญ้าตรงไหนที่มันอร่อยๆ มันก็ต้องไปกิน ไปเคี้ยว หรือไปเที่ยว แล้วแต่นะ มันก็ไปของมัน แต่ถ้าปล่อยวางเป็นมันก็ไม่เป็นอย่างนั้น ถ้าไม่เป็นอย่างนั้นสติปัญญาก็ยังอยู่ สมาธิญาณก็ยังเจริญต่อไปได้เรื่อยๆ นั่นละ อิริยาบถใหญ่ อิริยาบถย่อย หรือในห้องกรรมฐาน นอกห้องกรรมฐาน

ข้ออ้างนักโทษ

เรียกว่าสามารถ ก็คือไม่อ้าง ไม่อ้างว่าเพราะออกมาข้างนอกแล้วกำหนดยาก คือข้ออ้างแต่ไม่พยายามจะกำหนดหรือไม่พยายามจะแยกคาย หรือบางคนก็อ้างว่าพอทำงานก็ไม่ค่อยได้กำหนดอีกแล้ว อย่างนี้เป็นต้น เราเหมือนกับยึดถืออยู่กับสิ่งที่เราเคยยึดถือ พอเราไม่ปล่อยวางความรู้สึกพวกนี้ ใจเราก็ไม่อยู่กับปัจจุบันในขณะที่ทำอยู่ก็ไปสำคัญมั่นหมายอยู่กับสิ่งที่ทำไปแล้ว นะ สิ่งที่ทำไปแล้วและสิ่งที่ยังไม่ทำ มันก็เกิดช่องว่างช่องโหว่ขึ้นมา คนเราบางครั้งเนี่ยะก็ทุกข์กับเรื่องทีล่วงแล้วนั้นแหละ หรือทุกข์กับเรื่องที่ยังมาไม่ถึง อันนี้เอาแคบๆ แค่ว่าปฏิบัติถ้ากว้างไปกว่านี้บางครั้งก็ยิ่งชัดเจน บางคนก็จะชอบมีข้ออ้าง อ้างโน่นอ้างนี่ไป หรือบางคนก็โทษ ใช้วิธีโทษคนอื่น โทษคนอื่นแต่ไม่ได้ดูตัวเอง ไม่ได้สำรวจตรวจตรา ไม่ได้สติปัญญาเท่าทันกับสภาวะและอารมณ์พวกนั้น มันก็จะลักษณะอย่างนี้ ก็โทษ ใช้วิธีโทษ อย่างน้อยก็เหมือนกับว่าตัวเองไม่มีโทษ อย่างบางคนทำงานร่วมกันก็โทษเพื่อนร่วมงาน หรือปฏิบัติกรรมฐานร่วมกันก็อาจจะโทษเพื่อนที่ปฏิบัติด้วยกันนี้แหละ โทษใครก็ได้ สมมุติถ้าแมลงมันมาขบมากัด บางคนก็อาจจะรู้สึกว้าว เอ! ก็โทษว่าใครนำเข้าออกประตูเนี่ยะ things ที่มีป้ายไว้แล้วก็ปิดไม่สนิท ยุงก็เข้ามา แมลงก็เข้ามา แทนที่จะหันไปดู เหลือบดู หรือปิดให้มันสนิทหน่อยก็ได้ ก็เอาความสะดวกสบายของตัวเอง ไม่ได้ดู ประตูมันก็เปิดกว้างพอที่ยุง แมลง หรือแมว หมา มันก็เดินเข้ามาได้อย่างเนี่ยะ นั่นแหละ แต่บางครั้งเราไม่ได้ดูตัวเราเอง บางครั้งเราก็นึกถึงคนอื่นแต่ว่าจริงๆ โอ้! ตัวเราเองนี่เอง เดินเข้าเดินออกบ่อยแล้วก็ปิดไม่สนิทอย่างนั้น อันนี้ก็เหมือนกับคนในสังคมนี้แหละ ใครอย่าลืมหันแล้วกันนะ ถ้าใครลืมหันสังคมก็จะมีคนที่คอยซ้ำ คอยเติม คอยโทษว่าเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ แต่ถ้ายังเข้มแข็งอยู่เนี่ยะก็ไม่เป็นไร นั่นแหละ

ทำใจให้โล่ง เบา สบาย

ภาพประกอบ: Freepik

คนเรามันก็มีกิเลส มันบังคับไว้ ถ้ายังบังคับได้ไม่พยายามนะ เพราะว่าถ้าแสดงอย่างนั้นออกไปเนี่ยะกลัว กลัวอะไร กลัวจะไม่ได้รับคำสรรเสริญ ไม่ได้รับคำสรรเสริญนะ ทั้งๆ ที่รู้ทั้งๆ ที่เห็นเนี่ยะก็เก็บไว้ ปิดไว้ ระงับไว้ อย่างนี้เป็นต้น บางครั้งก็กิเลส คนเราเป็นอย่างนั้น ไม่กล้าเปิดเผยกับตัวเอง นะ ไม่ได้เปิดเผยกับคนอื่นหรอก เปิดเผยกับตัวเองนะ เปิดเผยด้วยสติ ด้วยปัญญา ทำใจให้กว้างๆ ทำใจให้โล่งๆ ทำใจให้สบายๆ ให้มันเบาๆ มันก็จะเข้าใจสรรพสิ่ง เหมือนกับทำความรู้ ความเห็นให้ถูก ทุกอย่างมันก็จะถูกขึ้นมาเรื่อยๆ เข้าใจขึ้นมาเรื่อยๆ สิ่งที พระพุทธเจ้าสอนนี่เห็นมัย ท่านทรงย้ายเข้ามาในเรื่องของความเป็นสมาธิฐิ ความเห็นถูก ไม่ได้ตรัสเยอะ พูดถึงความเห็นที่ถูก ถ้าคนเราเห็นผิดแล้วเนี่ยะก็จะไม่เห็นมรรคเห็นผล จะไม่เห็นศีล เห็นธรรม เห็นสวรรค์เห็นนิพพาน นะ มันก็ไปอีกทางหนึ่ง

วิปัสสนูปกิเลส

ถ้าทำถูกมันก็จะเห็นหมดแหละเป็นธรรมดา เหมือนกับคนที่ประพฤติปฏิบัติธรรม ท่านบอกว่าถ้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างถูกต้องไม่ใช่ว่าไม่มีเหตุขัดข้องหรือไม่อุปสรรคมาขัดขวาง หรือไม่มีสิ่งที่มาทำให้หลง มาทำให้ไขว่เขวในการปฏิบัติ มันมีเหมือนกัน เรียกว่า “วิปัสสนูปกิเลส” พอปฏิบัติได้ดีๆ นะ บางครั้งก็มักจะมีสิ่งที่เราคิดว่าดีแล้ว เข้ามาเหมือนกัน บางครั้งสิ่งที่เราคิดว่าดีแล้วมันเป็นสิ่งที่ทำให้วิปัสสนาญาณของเราจะเศร้าหมอง หรือทำให้วิปัสสนาญาณไม่เจริญก้าวหน้าต่อไปนะ เหมือนกับมันจมอยู่ติดอยู่กับภาวะที่เราหลงผิดหรือเข้าใจผิด ซึ่งวิปัสสนูปกิเลสเนี่ยะจะเกิดก็ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างถูกต้อง ส่วนผู้ที่จะไม่มีการวิปัสสนูปกิเลสเนี่ยะก็คือคนที่ปฏิบัติผิด ปฏิบัติผิดไม่ได้ปฏิบัติถูก ปฏิบัติผิดเนี่ยะไม่มีวิปัสสนูปกิเลส หรือผู้ที่ไม่มีวิปัสสนูปกิเลสอีกอย่างก็คือผู้ที่บรรลุมรรคผลนิพพานไปแล้ว ก็จะไม่มีการวิปัสสนูปกิเลสพวกนี้มากวน หรือบางคนเนี่ยะท่านบอกว่าเป็นผู้เกียจคร้าน คือไม่ค่อยปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติอย่างเนี่ยะ ก็ไม่เกิดอีกเหมือนกัน นะไม่เกิด เกียจคร้าน บางคนก็ปฏิบัติเหมือนกันแต่ปฏิบัติผิด นะปฏิบัติผิด ปฏิบัติไม่ถูกอย่างเนี่ยะ นั่นแหละก็จะเป็นอย่างนั้น ส่วนผู้ที่ปฏิบัติถูกแล้วหลุดพ้นไปแล้วเนี่ยะก็ไม่มี เหมือนกับผ่านพ้นไปแล้ว การที่เราจะมีสภาวะพวกนี้เกิดขึ้นในบางครั้งมันก็เป็นเครื่องพิสูจน์ว่าเรามาถูกทาง พอมาถูกทางเนี่ยะมันก็ต้องเกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นมา ต้องพบ ต้องเห็น แต่เมื่อพบเมื่อเห็นแล้วก็อย่าไปหลงกล่อ กลวง อย่าไปสำคัญมั่นหมายในคุณธรรมเหล่านั้น ในองค์คุณเหล่านั้น ถ้าเราไปหลงยึด หลงติด หลงสำคัญมั่นหมายเนี่ยะแน่นอนที่สุดเราก็จะอยู่แบบนั้นต่อไปเรื่อยๆ ไม่มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปอีก ซึ่งวิปัสสนูปกิเลสเนี่ยะท่านกล่าวเอาไว้ มีอยู่สิบอย่างด้วยกัน อย่างข้อที่หนึ่ง ผู้ปฏิบัติที่ทำต่อเนื่องแล้วผ่านญาณตั้งแต่ญาณที่หนึ่ง นามรูปปริเฉทญาณ ญาณที่สอง ปัจจัยปริคคหญาณ ญาณที่รู้เหตุปัจจัยของรูปของนาม สัมมสนญาณ เป็นญาณที่สามที่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา พระไตรลักษณ์ โดยเฉพาะทุกขเวทนาเนี่ยะเด่นชัด พอผ่านญาณนี้มาแล้วเนี่ยะใจก็สงบเพราะเห็นรูปเห็นนามตามความเป็นจริง คือแสดงอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หรือเห็นเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป จนใจมันปล่อยวางได้ในระดับหนึ่ง

โอกาส

พอใจมันปล่อยวางได้ระดับหนึ่งใจมันก็สบาย พอใจสบายช่วงนี้แหละองค์คุณที่ว่ามันก็จะเกิดขึ้นนะ เกิดขึ้นในระหว่างญาณที่สี่ ที่เรียกว่า อุทยัพพญาณ อย่างอ่อนเรียกว่า ตรุณอุทยัพพญาณ พวกนี้จะเกิดขึ้น สำหรับผู้ที่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จะเรียกว่าวิปัสสนุกิเลส เพราะมีรูปนามเป็นอารมณ์มาตลอด เห็นรูปนามเป็นพระไตรลักษณ์มาตลอดจนเกิดโอภาส พอใจสบายแล้วก็เกิดโอภาสเกิดแสงสว่าง นิ่งหลับตาก็จริงแต่เหมือนกับมีแสงสว่าง เหมือนกับมีรัศมีของตัวเองออกไปรอบตัว สว่างมากสว่างน้อยก็มี บางครั้งนั่งอยู่กลางห้องก็สว่างทั่วห้อง หรือบางครั้งนั่งอยู่ในป่าในถ้ำก็สว่าง หรือบางครั้งความสว่างนี้ขึ้นไปถึงโนนชั้นพรหมโลกแล้วแต่ความรู้สึกที่ปรากฏในขณะที่ผู้ปฏิบัติ หรือบางครั้งความสว่างเหล่านี้โยคีหรือโยคาวจรสามารถมองเห็นโนนมองเห็นนี้ได้ ในท่ามกลางความมืดก็เหมือนมีแสงไฟมาส่อง บางคนคิดว่าไม่กำหนด ถ้าปล่อยให้จิตเพเลิดเพลินและเสพคุ้นบ่อยๆ บางครั้งความลุ่มหลงก็เกิดขึ้นเพราะไม่กำหนดไม่แยกกาย ไม่พยายามปรับแต่งอินทรียให้เสมอกัน สมาธิญาณไม่แก่กล้าพอก็อาจจะไม่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในความสว่างหรือบางครั้งจิตมันก็สำคัญว่าเราเนี่ยจะได้คุณวิเศษที่อาจจะไม่มีในมนุษย์หน้าไหนที่ยังเป็นปุถุชนอยู่เนี่ยะยังไม่เคยมี เราอาจจะมึแล้วเป็นแล้วเนี่ยะ โอภาส แสงสว่าง ความคิดมันมักจะเกิดขึ้นอย่างเนี่ยะว่าเราได้พบแล้ว ได้ประสบแล้ว คุณวิเศษคือแสงสว่าง เนี่ยะแบบนี้ก็มีนะ เกิดขึ้นได้ ในหมู่ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติถูกต้องด้วยนะ ถ้าปฏิบัติผิดหรือชี่เกียจก็ไม่เกิดหรือบางรูปก็บรรลุมรรคผลไปแล้ว

ญาณ

อันนี่ย่างที่สองเนี่ยะ ญาณ หมายถึง ความหยั่งรู้ ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความรู้ผิวนะ เป็นความรู้ที่ถูกเหมือนกันแต่อาศัยวิปัสสนูปกิเลส คือความสำคัญผิดไปว่าองค์คุณอันนี้เป็นองค์คุณวิเศษหรือพิเศษที่ตัวเองได้แล้ว คือเข้าใจว่าความรู้ที่เกิดขึ้นเนี่ยะไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน อย่างรู้รูปรู้นาม รู้สภาพธรรมะ ที่เกิดขึ้นเสื่อมไปพวกเนี่ยะ หรือบางครั้งก็เกิดความแตกฉานในธรรมะที่เคยเรียนมาศึกษามา สามารถอธิบาย นั่งคินั่งงออธิบายธรรมะโย่งไปหากันได้หมด เหมือนกับว่าเราไม่เคยคิดได้ ไม่เคยรู้สึกรู้ว่าจะแตกฉานขนาดนี้ ธรรมะข้อนั้นข้อนี้ อันนี้มันเป็นความรู้ที่เกิดขึ้น เหมือนกับเป็นความรู้ที่บางครั้งเรารู้สึกว่าเราอ่านเราเรียนมามั่นรู้ความรู้อย่างนี้ไม่ได้ บางครั้งความรู้เหล่านี้แหละที่มันเกิดขึ้นมากมาย ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความเห็นว่าสิ่งที่ตัวเองรู้ ตัวเองเห็นมันมีมากมายเป็นอสังขารย์ ทำทางตัวเรานี้จะได้บรรลุมรรคผลแล้ว ถึงได้รู้ธรรมะมากมายอย่างนี้

ปิติ

ข้อที่สาม ปิติ ความอิมใจ อิมอกอิมใจ ซึ่งความอิมใจมันมีหลายอย่าง อิมใจจนจนลุก อิมใจจนเหมือนกับฟ้าแลบ อิมใจจนกายฟุกายลอย โอนเอน หรือซาบซ่า แล้วแต่นะ แล้วแต่ปิติ ในปิติห้าเนี่ยะ อันนี้ความอิมใจ เกิดขึ้น มันอิมอกอิมใจ อย่างบอกไม่ถูก ข้อที่สี่ ปัสสัทธิ คือความสงบ ความสงบเนี่ยะก็เกิดขึ้นเหมือนกัน พอผ่านพ้นความทุกข์ยากลำบากมากมายพอแล้ว ทั้งฟังชาน ทั้งปวด ทั้งเมื่อย ทั้งเบื่อหน่ายทุกอย่าง ท้อแท้

ปัสลัทธิ

แต่พอเกิดปีติ ความอึดใจก็ตามด้วยปัสลัทธิ คือกายก็สงบลง ใจก็สงบ กายสงบใจสงบ หรือบางครั้งก็กายเนี่ยะนุ่มนวล กายมุกตะ จิตมุกตะ นุ่มนวลอ่อนโยนควรแก่การงาน ถ้าโยคีไม่แยกกายจริงๆ ภาวะพวกนี้ถ้าคนปฏิบัติต่อเนื่องมา ถ้าได้สัมผัสสภาวะที่แปลกไปแบบนี้ อาจสำคัญว่าตัวเองได้เจอมรรคเจตผล ได้บรรลุไปแล้ว เข้าใจผิดก็มีเพราะมันสงบนะ กายที่ไม่เคยสงบมันคันมันมันปวดมันเมื่อย ตอนนี้อาจยังคิดว่า เอ้อ! จะนั่งให้นานกว่านี้ก็ได้ถ้าไม่ปวดไม่เมื่อย กายมันเบาใจมันเบา กายมันสงบใจมันสงบ กายมันนุ่มนวลใจมันนุ่มนวล กายใจควรแก่การงานไปหมดเลย นี่แหละจะเป็นอย่างนั้น

สุข

และต่อมาเมื่อกายสงบใจสงบ ปัสลัทธิก็ทำให้มีความสุข ความสุขก็เกิดขึ้น ซึ่งความสุขที่เกิดขึ้นเนี่ยะท่านเรียกว่า วิปัสสนาสุข มันเหมือนสุขที่เกิดจากการได้พบได้เสพ เหมือนกับเป็นความสุขที่พิเศษ แต่ก่อนแต่ไรก็ต้องอาศัยรูป อาศัยเสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หรือบางครั้งก็อาศัยการนึกคิด ประุ้งแต่ง โน่นนี่ จึงรู้สึกว่ามีความสุข สุขที่เกิดจากการประุ้งแต่ง แต่ไม่ได้คิดนึกประุ้งแต่งอะไร แต่ความสุขเนี่ยะเหมือนกับมันปรากฏขึ้นมา เรียกว่าสุขมาก ไม่เคยพบเคยเห็น ไม่เคยเสพมาก่อน ความสุขลักษณะอย่างนี้บางครั้งก็จะเข้าใจว่าเนี่ยะเป็นผลจากการที่เราหมดกิเลสแล้ว บรรลุมรรคผลแล้ว จึงทำให้มีความสุขลักษณะอย่างนี้ บางครั้งก็เข้าใจอย่างนั้นเพราะไม่เคยได้ ก็คิดว่าตัวเองได้แล้ว แต่ก่อนแต่ไรนี้ทั้งปวดทั้งคิด ทุกอย่างมันวุ่นวายไปหมด แต่พอกายใจมันสงบ มันก็มีสุขจนพรรณนาไม่ถูก เพราะว่ามันมีอะไรจะไปเปรียบเทียบกับ เพราะความสุขที่เคยผ่านมาเนี่ยะมันก็ธรรมดา แต่ความสุขที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่มีอามิสเนี่ยะมันเกิดขึ้นภายในก็เลยทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สึกว้าวโฮ! มันสุดยอดของความสุขเลย

อริโมกซ์

ที่นี้เมื่อมีสุขแล้วเนี่ยะเกิดอะไรขึ้น อริโมกซ์ ก็ทำให้เกิดศรัทธาซิริ รู้สึกว่ามันคงในพุทธคุณธรรมคุณ สังฆคุณมากเลย นึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า นึกถึงคุณของพระธรรมที่พระองค์สั่งสอน แล้วก็ก็น้อมไปถึงพระสงฆ์ที่เป็นผู้สืบทอดนำธรรมะมาเผยแผ่ แล้วก็เลื่อมใสศรัทธาในครูบาอาจารย์ที่บอกที่สอนให้ตัวเอง จิตมันก็จะน้อมไปแต่เรื่องพวกนี้ มันมีศรัทธามาก หรือถ้าคิดอะไรก็จะเกี่ยวข้องกับวิปัสสนา ถ้าทำบุญทำทานหรือบางคนก็ศรัทธามากขึ้นไปอีก อยากจะเปิดบ้านสอนธรรมะ อยากจะเปิดบ้านให้ผู้ปฏิบัติมาปฏิบัติ เปิดรีสอร์ต เปิดโรงแรมอะไรก็แล้วแต่ ตัวเองก็จะไปเรียนวิปัสสนา หรือว่าตัวเองเรียนวิปัสสนามาแล้วก็ได้บอกได้สอน เพื่อนร่วมอาชีพ เพื่อนร่วมงาน ว่าไป ตั้งตนเป็นวิปัสสนาจารย์หญิง วิปัสสนาจารย์ชายเยอะเยอะไปหมด ถ้าเป็นพระก็คิดที่จะไปสร้างวัด สร้างสำนักกรรมฐาน บอกสอนเรื่องวิปัสสนากรรมฐานให้คนหลุดพ้น เพราะคนเราเนี่ยะมันหลง หลงนะ แต่ปรารถนาเกิด พอเกิดมาแล้วมันก็แก่ ก็เจ็บก็ตาย เราก็จะได้ช่วยคนให้หลุดให้พ้น สอนคนให้ปล่อยใจให้ว่าง อย่างเนี่ยะ ศรัทธามันมีมาก อริโมกซ์ คือความน้อมใจเชื่อในสิ่งนี้มันเกิดมีมากขึ้น ซึ่งแต่ก่อนแต่ไรเนี่ยะก็ไม่ได้ศรัทธามากมายขนาดนี้ ก็เลยรู้สึกอัศจรรย์ใจตัวเองว่า สงสัยเราคงบรรลุมรรคผลแล้วนะ บรรลุมรรคผลนิพพานแล้วเนี่ยะ ใจมันคิด ใจมันนึก ใจมันน้อมไปเอง แล้วก็สำคัญตนว่า โอ้! นี่บรรลุแล้ว ได้มาแล้วของดี เนี่ยะศรัทธาจะมั่นคง อันนี้ก็เป็นวิปัสสนูปกิเลสตัวหนึ่ง

ปศุคาหะ

เมื่อมีความเชื่อ ความน้อมใจเชื่อเนี่ยะ ความเพียรพยายามไม่รู้มาจากไหนอีก ปศุคาหะ ความเพียร แต่ก่อนนี้เดี๋ยวกี่ก็เกียจ เดี๋ยวกี่ท้อ แต่พอสภาวะนี้เกิดขึ้นเนี่ยะไม่เบื่อที่จะกำหนด ไม่เบื่อที่จะพยายาม บางครั้งไม่อยากจะเสียเวลาลำเวลา บางครั้งก็ไม่อยากจะหลับจะนอนด้วยซ้ำไป เพราะนอนมาเยอะแล้ว จะนอนไปทำไมอีก เนี่ยะความเพียรมันเกิดขึ้น แต่ก่อนแต่ใครครูบาอาจารย์คอยเคี่ยวคอยเข็น คอยขนาบแล้วขนาบอีก หรือบางครั้งก็คอยให้กำลังใจเวลาท้อแท้ขึ้นมาอย่างเนี่ยะ ทั้งชมและก็ทั้งสรรเสริญสารพัด จึงค่อยเดินจงกรมนั่งสมาธิ จึงค่อยทำความเพียร แต่เดี๋ยวนี้อย่างนี้ไม่ต้องบอก ลูกขึ้นทำความเพียรเอง ขยันขันแข็ง อัจฉริยะใจ อัจฉริยะใจตัวเองว่าทำไมความเพียรเรามีมากมายอย่างนี้ ไม่ใช่เกียจขี้คร้าน ไม่เคยนึกเบื่อหน่ายในการทำกรรมฐานเลย ก็อาจจะนึกเผลออกไปว่า โอ้! เนี่ยะเราคงได้คุณวิเศษแล้ว บรรลุถึงมรรคถึงผลแล้ว เพราะความเพียรมันมาไม่หยุดไม่หย่อนเลย มันเพียรกำหนด จะในห้อง นอกห้องกรรมฐาน เพียรตลอด ก็ อัจฉริยะใจตัวเอง ไม่ต้องให้ครูบาอาจารย์ชี้ช่องว่างช่องโหว่ว่าเวลาอยู่ในห้องกรรมฐานทำดีเหลือเกิน แต่เวลานอกห้องกรรมฐานไม่ค่อยเอากรรมฐานไปด้วย ไม่ต้องบอกเลย ตอนนี้อย่างนี้เพียรตลอดเหมือนช่องว่างช่องโหว่ ที่ห่างที่ว่าง ที่กิเลสจะแทรกเข้ามาเนี่ยะไม่ได้เลย ความเพียรมันเยอะมากมายขนาดนั้น อันนี้ปศุคาหะ

อุปฏฐานะ

แล้วทีนี้ก็ อุปฏฐานะ คือสติ สมัยก่อนเนี่ยะเดี่ยวขาด เดี่ยวเพลอ เดี่ยวหลุดอยู่เรื่อย แต่ตอนนี้จะอิริยาบถใหญ่ อิริยาบถย่อย เหมือนสติมันเท่าทันหมดเลย เป็นอัจฉรย์หรือบางคนก็บอกว่าทุกอย่างมันเป็นอัตโนมัติไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม พุด คิด ทุกอย่าง สติรู้เท่าทันไปหมดเลย จนรู้สึกเป็นอัจฉรย์ ก็นึกถึงคำพูด คำเทศน์ว่า โอ้! พระอรหันต์เป็นผู้มีสติสมบูรณ์ บางคนก็น้อมไป ตอนนี้เรามีสติสมบูรณ์ สงสัยเราจะสำเร็จอรหันต์แล้วก็ได้ บางครั้งมันก็อดนึกไม่ได้ สำคัญผิดไป คิดว่าตัวเองได้บรรลุผลแล้วก็มี เพราะมีสติสมบูรณ์ได้ขนาดนี้เนี่ยะ ไม่ขาดเลย สติกำหนดได้หมดทุกอย่างทุกเรื่อง แม้กระทั่งความคิดเนี่ยะก็ทัน มันอัจฉรย์ไม่เคยมีไม่เคยเกิดขึ้นตั้งแต่ปฏิบัติมา บางคนปฏิบัติมานานแล้ว หลายปีติดังเพิ่งรู้สึกอย่างนี้ก็มี เรียกว่า โยคี โยคาวจร มาถึงจุดนี้ก็จะรู้สึกว่า โอ้! มีคุณวิเศษเกิดขึ้นมากมายอย่างนี้ นั่นละ

อุเบกขา

คุณวิเศษข้อที่เก้าคือ อุเบกขา ความวางเฉย ปล่อยวาง วางจิตเป็นกลาง ไม่ยินดี ไม่ยินร้าย กับอารมณ์ต่างๆ ตาเห็น หูได้ยิน จมูกได้กลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายถูกต้องสัมผัส ใจก็จะไม่ยินดีไม่ยินร้าย มีอุเบกขาเหมือนกับวางได้หมด ไม่มีความลำเอียงเพราะรัก เพราะชัง เพราะหลง เพราะกลัว ไม่มี เนี่ยะวางใจได้ดีมาก บางคนก็คิดว่า โอ้โห! ใจอย่างนี้ใจพระอรหันต์ อาจจะคิดว่าตัวเองสำเร็จบรรลุผลหรือเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว นี่แหละท่านถึงเรียกว่า วิปัสสนูปกิเลส นะ

นิกันติ

กิเลสตัวสุดท้ายคือ นิกันติ ก็หมายถึงค้นหา นิกันติ คือความติดอก ติดใจ ในองค์คุณทั้งเก้าอย่างนี้แหละ ตัวนี้ท่านบอกว่าเป็นตัวกิเลส ตั้งแต่หนึ่งถึงเก้าเนี่ยะเป็นองค์คุณที่ดีซึ่งเกิดขึ้นนะ แต่เพราะอาศัยนิกันติ คือความติด ความมีตัณหา มันทำให้เราเห็นผิดเพี้ยน ทะเยอทะยานว่าตัวเองได้โน่นได้นี้ แล้วก็มานะความถือตัวเองว่า โอ้! ได้แล้ว ได้เสียแล้ว แล้วทีไรคือความเห็นเนี่ยะก็เห็นผิดไป เห็นผิดไปก็เลยทำให้การปฏิบัติเนิ่นช้าออกไป เหมือนกับจะวนเวียนอยู่กับวิปัสสนูปกิเลส เพราะคิดว่าตัวเองได้บรรลุแล้ว ส่วนผู้ที่ไม่ประมาท ไม่ประมาทมัวเมาก็พยายามกำหนดปรับแต่งอินทรีย์ให้เสมอกัน เชื้อฟังครูบาอาจารย์ ประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง บางครั้งก็จะเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เห็นการเกิดดับของรูปของนามที่ซัดขึ้น จนสามารถก้าวข้ามวิปัสสนูปกิเลสไปได้

พลวอุทฺทพพญานาน

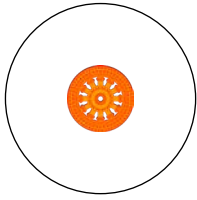
พอญาณที่สื่อย่างอ่อนมันแก่กล้าก็เรียกว่า พลวอุทฺทพพญานาน พวกวิปัสสนูปกิเลสเนี่ยะ โยคี โยคาวจรก็จะเข้าใจได้ว่า อ้อ! นี่เรามาหลงอยู่กับวิปัสสนูปกิเลส เสียเวลาอยู่ตั้งนาน คิดว่าตัวเองบรรลุแล้วอย่างเนี่ยะ ไปเข้าใจผิดๆ นะ เข้าใจผิดๆ บางครั้งก็เกิดมานะ เกิดความถือตัวขึ้นมา หรือบางครั้งก็เกิดการลบหลู่คุณครูบาอาจารย์ก็มี คิดว่าครูบาอาจารย์ที่สั่งที่สอนนี่คงไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจ เรานี้มีความรู้มีความเข้าใจ เกิดองค์คุณต่างๆ ขึ้นมากมายเนี่ยะ บางคนก็เกิดลบหลู่คุณท่านอีกต่างหาก บางคนก็ยกตนข่มท่านอีกต่างหาก พอเกิดวิปัสสนูปกิเลสเข้าครอบงำก็มักจะมีการแปลกๆ ที่ไม่ตื้อก็ตื้อ ที่เคยเชื่อเคยฟังก็ไม่ค่อยเชื่อค่อยฟัง เนี่ยะบางคนก็เกิดอาการพวกนี้ขึ้นมา เพราะเชื่อว่าตัวเองได้สัมผัสหรือได้ครอบครองอริยสมบัติแล้ว สมบัติที่เรียกว่า คนที่ปฏิบัติจนเกิดญาณเกิดปัญญาหรือเกิดมรรคเกิดผลที่จะได้สัมผัสสอริยทรัพย์ที่แท้จริงแบบนี้ บางครั้งก็เข้าใจผิด พอเข้าใจผิดนี้ก็ไม่ไปไหน ก็จะวนเวียนอยู่อย่างนี้เรื่อยๆ ติดอยู่กับวิปัสสนูปกิเลส แต่ผู้ที่ไม่หลง ปฏิบัติต่อไปจนญาณแก่กล้า เห็นเกิดเห็นดับ รูปนามชัดเจนแล้ว ก็จะผ่านไป หรือเห็นรูปนามดับไปอย่างเดียวจนเกิดความกลัวความเวียนเกิดเวียนตายในวัฏฏะ

สงสาร แล้วก็มองเห็นโทษจนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายแล้วก็อยากจะออก จิตมันก็จะออกไป เมื่อออกก็ทบทวนในญาณต้นๆ ที่ผ่านมามีว่า เอ้อ! ผ่านอะไรมาบ้าง เหมือนคนที่ทบทวนก่อนจะเดินทางแล้ว ไปแล้วจะไม่กลับมาอีกแล้ว จะไปในที่ที่นั่นแล้ว จะไม่มีทุกข์แล้ว มาทบทวนแล้วจิตก็วางเฉยอีกครั้งหนึ่งเพื่ออบรมอินทรีย์ให้แก่กล้ายิ่งขึ้น จนกระทั่งอนุโลมเข้ากันได้จนกระทั่งผ่านไปถึงโคตรภู ก้าวข้ามระหว่างโคตรปุณณกับอริยชน จนสุดท้ายมรรคปัญญาหรือมรรคญาณเกิดขึ้น ถึงจะละสังโยชน์ตัดกิเลสได้จริงๆ นะ แล้วก็ผลญาณ ผลที่เกิดจากการบรรลุนั้น แล้วก็ปัจจุขณะณญาณ ญาณที่สืบทอดก็ทบทวนดูว่าที่เราละเนี่ย ละได้จริงหรือเปล่า หรือหลอกๆ นั้นละ ก็จะมีเกิดขึ้น

ไม่หลงเมื่อไหร่เมื่อนั้นก็ไปต่อ

อันนี้ก็พูดให้ฟังว่าถ้าเราไม่หลง ไม่ยึด ไม่ติดกับวิปัสสนูปกิเลส โอกาสที่เราจะไปต่อก็มีตลอด นะมีตลอด อย่าไปหลง บางครั้งปฏิบัติต่อเนื่อง ต่อเนื่องมา บางครั้งมันก็มีความแปลกเกิดขึ้นในใจเราเหมือนกัน จิตใจมันเปลี่ยนไป เอ้อ! ทำไมมันสงบ ทำไมสติเราดีจังเลย ทำไมเราวางได้ ไม่โกรธไม่เกลียดใคร ไม่ยินดีไม่ยินร้าย ใจทำไมมันเป็นอย่างนี้ บางครั้งก็อาจจะรู้สึกแปลกไป นะ อย่าให้ตัณหา มานะ ทิฐิมันครอบงำ ถ้ามันครอบงำเมื่อไหร่ก็ทำให้การปฏิบัติของเราช้าไปอีก เนื่อนานออกไปอีก หรือเฉลออก ก็อาจจะติดอยู่แบบนี้หลายวัน หลายเดือน หลายปี หรือหลายภพ หลายชาติ ก็ได้ จนกว่าจะแก้ไขได้นั้นแหละ ไม่หลงเมื่อไหร่เมื่อนั้นก็ไปต่อ นะ ฉะนั้นก็พยายาม อันนี้ก็คุยให้ฟังย่อๆ ไม่ได้พูดโดยพิสดาร เพื่อให้เรารู้ว่าบางครั้งอะไรที่มันดีๆ มันมาในรูปของสิ่งดีๆ ถ้าเราสำคัญผิดปุ๊บเราก็จะไปติดกับสิ่งดีๆ ซึ่งมันมีสิ่งที่ดีมากกว่าอีกนะ มันยังดีมากกว่านี้ ไม่ใช่ดีอยู่เพียงแค่นี้ ถ้าอยู่เพียงแค่นี้เราก็กังเียนตาย เวียนเกิดอยู่ ถ้าได้มรรคได้ผลจริงๆ เนี่ยะ ก็ไม่ต้อง หรือมาเวียนตายเวียนเกิดอีกก็ไม่ลำบากแล้ว มาหกเจ็ดชาติ หรือมาชาติเดียว หรือไม่กลับมาอีกเลยอย่างเนี่ยะ ก็นิพพานอยู่บนโน้น ชั้นสุทธาวาส อันนี้ก็จะได้ไม่หลง เราก็พยายามฝึกหัดขัดเกลากันต่อไป ทีนี้ช่วงต่อไปให้นั่งสมาธิกันต่อ นั่งสมาธิกลับไปทำอารมณ์ปัจจุบัน อารมณ์ไหนมันเด่นมันชัดก็พยายามกำหนดอารมณ์นั้น เมื่อได้เวลาเดียวค่อยแผ่เมตตา

ร่วมกัน เอาตั้งใจนะ

นานาสาระจากพระอภิธรรมปิฎก

วงศ์พรรณ.โอ

การปรากฏแห่งความตาย (ตอนที่ ๑)

สวัสดีค่ะท่านผู้อ่านที่เคารพ จั่วหัวไว้แบบนี้ คงไม่ทำให้ท่านตกใจ หรือ หวาดหวั่นไปก่อนที่จะได้อ่านกันนะคะ ความจริงเรื่องความตายเนี่ย เป็นอะไรที่ทุกท่านก็ทราบดีอยู่แล้วว่าเป็นเรื่องปกติของคนเรา แต่คิดว่ายังไม่ใช่เรื่องของเรา หรือไม่ก็ไม่อยากรู้จะพูดถึงกัน เป็นเรื่องน่ากลัว เป็นเรื่องของความเศร้าโศก แต่ ถ้าไม่พูดถึงเสียเลย ก็เท่ากับเราปฏิเสธความจริง ถ้าเรายอมรับและเรียนรู้สิ่งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชีวิต ทั้งของเราเองและของคนที่เรารัก อย่าให้ความกลัวปิดกั้นปัญญาเลยนะคะ มาเรียนรู้กันดีกว่านะคะ

ในทางอภิธรรม ท่านเรียกว่า *มรณุปัตติจตูกะ* หมายถึง ความเกิดขึ้นแห่งความตาย ๔ ประการ สำหรับคำว่ามรณะ ซึ่งแปลว่าความตาย หรือจุติ หรือดับ จำแนกได้เป็น ๓ ประเภทคือ

๑. *ขณิกมรณะ* หมายถึงความดับของรูปนาม ตามอาการแห่ง อุปปาทะ จีตีกังคะ คือ การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ขณะดับ คือภังคักขณะ ชื่อว่า ขณิกมรณะ

๒. *สมมุติมรณะ* หมายถึงความตายของคนและสัตว์ อันเป็นไปตามวัฏหารของชาวโลกที่ใช้กันทั่วไป

๓. *สมุจเจตมรณะ* หมายถึงการปรินิพพานของพระอรหันต์

ในมรณุปัตติจตูกะนี้ มุ่งหมายเอาสมมุติมรณะและสมุจเจตมรณะเท่านั้น ส่วนขณิกมรณะไม่เกี่ยวข้องกับความตายแบบที่เราจะพูดถึงกันนะคะ

๑

ตามนัยแห่งพระอภิธรรม เหตุที่ทำให้ความตายปรากฏขึ้นนั้น มี ๔ อย่างคือ

๑. *อายุขยมรณะ* ได้แก่ ตายเพราะสิ้นอายุ
๒. *กัมมัยกขยมรณะ* ได้แก่ ตายเพราะสิ้นกรรม
๓. *อุภยัยกขยมรณะ* ได้แก่ ตายเพราะสิ้นอายุและกรรม
๔. *อุปปัจเจตมรณะ* ได้แก่ ตายเพราะกรรมเข้าไปตัดรอน

มาดูกันในรายละเอียดนะคะ

๑. *อายุขยมรณะ* ตายเพราะสิ้นอายุ คำว่า อายุ เมื่อว่าโดยสภาวะธรรมนั้น ได้แก่

ชีวิตรูป ในที่นี้มุ่งหมายเอาอายุขัยซึ่งเป็นการกำหนดขอบเขตแห่งการตั้งอยู่ของชีวิตรูปนั่นเอง เมื่อกล่าวโดยบุคลาธิษฐาน การตายเพราะสิ้นอายุนั้น หมายถึง ตายเมื่อแก่หรือแก่ตาย คือถึงความชราแล้วจึงตาย ในสมัยพุทธกาล มนุษย์มีอายุขัย ๑๐๐ ปีโดยประมาณ นับแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว อายุขัยก็ลดน้อยลงในอัตราส่วนประมาณ ๑๐๐ ปี ต่อ ๑ ปี คือเวลาล่วงไปแล้ว ๑๐๐ ปี อายุขัยของมนุษย์จะลดน้อยลง ๑ ปี จนปัจจุบันล่วงปรินิพพาน ของพระผู้มีพระภาคเจ้าไปแล้ว ๒,๕๐๐ ปี มนุษย์จึงมีอายุขัยประมาณ ๗๕ ปี

- สำหรับอายุขัยของพรหม ของเทวดา ต่างก็มีขอบเขตตามภูมิของตนที่เกิดอยู่

- สำหรับมนุษย์ในชมพูทวีปนั้น กำหนดอายุขัยไม่แน่นอน มีขึ้นๆลงๆ เมื่อเวลาอายุขัยขึ้น ก็ขึ้นสูงถึงอสยปี เมื่อเวลาอายุลงต่ำก็ลงต่ำจนถึง ๑๐ ปี ในปัจจุบันนี้กำหนด ๗๕ ปีเป็นอายุขัย จึงแสดงว่า แม้สัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ ยังมีอำนาจของกรรมอุปถัมภ์ค้ำจุนอยู่ก็จริง แต่เมื่อครบอายุขัยแล้ว ก็ต้องถึงแก่ความตายไปเป็นส่วนมาก ผู้ที่จะมีอายุขัยเกินกว่ากำหนดไว้ก็มีอยู่บ้าง ซึ่งต้องอาศัยอดีตกรรมที่เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ เบียดเบียนสัตว์ไว้ไม่มี และต้องอาศัยปัจจุบันกรรมในฝ่ายดี มีการทำบุญให้ทาน รักษาศีล บำเพ็ญภาวนาไว้ให้ใจบริสุทธิ์ตลอดจนรักษาสุขภาพพลานามัยไว้อย่างดี เหตุเหล่านี้จะช่วยอุปถัมภ์ให้มีอายุยืนนานได้เกินอายุขัยได้บ้าง ดังในปัจจุบันนี้ มีผู้มีอายุเกิน ๗๕ ปี ก็มีบ้าง ในสมัยพุทธกาลก็มีอยู่หลายท่าน เช่นพระอานนท์ พระมหากัสสป นางวิสาขา เหล่านี้ อายุเกิน ๑๐๐ ปี ดังนี้ เป็นต้น

๒. กัมมัคขยมรณะ ตายเพราะสิ้นกรรม คำว่า กรรม ที่เป็นผู้กำหนดความตายนี้ มุ่งหมายเอา

- *ชนกกรรม* คือ กรรมที่มีหน้าที่ส่งผลให้ปฏิสนธิปรากฏขึ้นในภพนั้นๆ

- *อุปถัมภกกรรม* คือ กรรมที่มีหน้าที่ช่วยอุดหนุนให้รูปนามที่เกิดจากชนกกรรมให้ตั้งอยู่ได้ในภพนั้นๆ

การสิ้นสุดอำนาจแห่งกรรมทั้งสองนี้แหละ ชื่อว่า กัมมัคขยมรณะ ผู้ที่เกิดมาโดยอำนาจแห่งกรรมทั้งสองนี้ ให้ตั้งอยู่ได้เพียง ๑ เดือน ๑ ปี ๕ ปี และ ๑๐ ปี เหล่านี้เป็นต้น คงตั้งอยู่ได้ไม่ครบกำหนดแห่งอายุขัยของผู้นั้น เป็นเหตุให้ต้องตายลงโดยเร็ว ดังกล่าวข้างต้น ย่อมแสดงว่า เป็นการตายด้วยความสิ้นสุดแห่งอำนาจของกรรม เรียกว่า กัมมัคขยมรณะ การตายเพราะสิ้นอำนาจกรรมนี้บางทีก็เรียกว่า *ปุณฺณุกขยมรณะ* หมายความว่าตายเพราะสิ้นบุญ หรือหมดบุญ ซึ่งมักใช้เรียกในความตายของเทวดาและพรหม ฉะนั้น

บุญญักขยมรณะ ก็หมายถึง กัมมัคขยมรณะ นั่นเอง

๓. อุภยักขยมรณะ คือตายเพราะสิ้นอายุด้วยและสิ้นกรรมด้วย

ความตายเพราะเหตุทั้งสองนี้ หมายความว่า ผู้ตายมีอายุยืนอยู่ได้จนกระทั่งครบอายุขัย และอำนาจของกุศล อกุศลชนกกรรมก็พอดีหมดลงพร้อมกับความสิ้นสุดแห่งอายุ เช่น มนุษย์ที่เกิดมาในสมัยนี้ มีกำหนดอายุ ๗๕ ปี เป็นอายุขัย และอำนาจแห่งกุศลชนกกรรมของผู้นั้นก็มีอำนาจอยู่ได้ ๗๕ ปี เช่นเดียวกัน เมื่อผู้นั้นมีอายุถึง ๗๕ ปี ก็ตายลง กล่าวได้ว่า ความตายของผู้นั้นเป็น อุภยักขยมรณะ หรือ สัตว์เดรัจฉาน เช่นสุนัข มีกำหนดอายุประมาณ ๑๐ - ๑๒ ปี เมื่อสุนัขนั้นมีอายุถึง ๑๐ - ๑๒ ปี ก็ตายลง กล่าวได้ว่า การตายของสุนัขตัวนั้น เป็น อุภยักขยมรณะ

อนึ่ง การปรินิพพานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระปัจเจกพุทธเจ้า ก็กล่าวได้ว่าเป็นอุภยักขยมรณะ เพราะต้องอยู่ถึงอายุขัย ไม่มีใครทำอันตรายให้ตายได้ เป็นผู้อยู่จนสิ้นกรรม

๔. อุปัจเจทกมรณะ คือการตายโดยกรรมเข้าไปตัดรอน ได้แก่ ความตาย

เพราะประสบอุบัติเหตุโดยการตายยังไม่ทันสิ้นอายุและสิ้นกรรม หมายความว่า ผู้ที่มีอายุยังไม่ถึงขีดอายุขัย และอำนาจของชนกกรรมก็ยังไม่หมด แต่ด้วยอำนาจของอกุศลกรรมที่ได้ทำแล้วในภพก่อนหรือภพนี้ เข้ามาตัดรอนให้ตายลงในสมัยที่ยังไม่ถึงเวลาเพราะความหิวกระหาย ถูกไฟไหม้ ถูกวางยา ถูกอาวุธ ตลอดจนโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เปียดเปียน เหล่านี้ถือว่าเป็น อุปัจเจทกมรณะ

เราลองอุปมาความตายทั้ง ๔ นี้ดูกันนะคะ เพื่อจะช่วยให้เห็นชัดเจนขึ้น ก็เหมือนดวงประทีปที่จุดไว้ ดวงประทีปย่อมดับลงได้ด้วยอาศัยเหตุ ๔ อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ดับด้วยไส้หมด ดับด้วยน้ำมันหมด ดับด้วยไส้และน้ำมันหมดทั้งสองอย่าง และดับลงด้วยถูกลมพัดหรือถูกเป่าให้ดับ ดวงประทีปเปรียบเหมือนชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ความดับของดวงประทีปนั้นเหมือนกับความดับของชีวิต คือความตายที่สิ้นสุดลงในภพหนึ่งๆ ผู้ที่สิ้นชีวิตลงโดยหมดอายุขัย ก็เหมือนดวงประทีปที่ดับลงเนื่องจากไส้หมด แต่น้ำมันยังมี ผู้สิ้นชีวิตลงโดยสิ้นกรรม เหมือนดวงประทีปดับลงเพราะน้ำมันหมดแต่ไส้ยังมีอยู่ ผู้ที่สิ้นชีวิตลงโดยหมดทั้งอายุและกรรมก็เหมือนดวงประทีปนั้นดับลง เพราะไส้และน้ำมันหมดทั้งสองอย่าง ผู้ที่สิ้น

ชีวิตลงโดยประสบอุบัติเหตุต่างๆ ก็เหมือนกับดวงประทีปดับ เพราะถูกลมพัดหรือถูกเป่าให้ดับโดยที่ไส้และน้ำมันยังอยู่

ความตายทั้ง ๔ อย่างนี้ ถ้าตายโดยอายุขยมรณะ กัมมัชขมรณะ อุภยักขย-มรณะ ทั้ง ๓ อย่างนี้ เรียกว่า *กาลมรณะ* คือเป็นการตายที่ถึงเวลาแล้ว ส่วนผู้ที่ตายโดยอุปัจเฉทกมรณะ เรียกว่า *อากาลมรณะ* คือเป็นการตายที่ยังไม่ถึงเวลา แม้จะตายด้วยประสบอุบัติเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม ย่อมละเว้นจากอดีตกรรมเสียไม่ได้ หมายความว่า จะต้องมียุติเหตุเป็นผู้อดหนุน และมีปัจจุบันเหตุเป็นผู้จัดการ หมายความว่า ผู้ที่เคยทำให้ผู้อื่นตายลงด้วยการให้อดน้ำ ให้งูกัด วางยา เอาไฟเผา ถ่วงน้ำ หรือฆ่าโดยใช้อาวุธ เหล่านี้เป็นต้น ผู้นั้นก็ย่อมตายด้วยการอดน้ำ ถูกงูกัด ถูกวางยา ไฟคลอก จมน้ำ ถูกอาวุธ เช่นเดียวกัน แสดงว่าอากาลมรณะเหล่านี้จะละเว้นเสียจากอดีตกรรมไม่ได้ จึงเรียกอากาลมรณะนี้ว่า อุปัจเฉทกมรณะ

อนึ่ง ความตายชนิดที่เป็นอากาลมรณะนี้ นอกจากความตายเพราะความหิวข้าว เพราะกระหายน้ำ ถูกงูกัด ถูกวางยา ถูกไฟไหม้ จมน้ำ และถูกอาวุธแล้ว ยังตายเพราะโรคภัยต่างๆ เช่น โรคลม ดีพิการ โรคเกี่ยวกับเสมหะ โดยการปฏิบัติตนผิดอนามัย ไม่เป็นไปอย่างสม่าเสมอ หรือโดยความพยายามของตนเองและของผู้อื่น ที่ว่าการปฏิบัติตนเป็นไปไม่สม่าเสมอ หมายถึงการที่ผู้นั้นไม่มีปัญญาที่จะบำรุงรักษาร่างกายให้มีชีวิตยืนยาวอยู่ได้จนตลอดอายุขัยไว้โดยสม่าเสมอนั่นเอง

การที่สัตว์ทั้งหลายสุขภาพดีมีอายุยืนยาวนั้น จะอาศัยอดีตกรรมอย่างเดียวไม่ได้ จำเป็นต้องมีการบำรุงรักษาร่างกายไว้ด้วยอาหารและยาพร้อมกับบริหารอิริยาบถใหญ่ให้เป็นไปอย่างสม่าเสมอจึงจะทำให้สุขภาพดี มีอายุยืนยาวตลอดอายุขัยได้ ฉะนั้นความตายของคนที่ยังไม่ถึงอายุขัยนั้น เพราะไม่มีการบำรุงรักษาร่างกาย ไม่ได้เปลี่ยนอิริยาบถใหญ่ให้เป็นไปโดยสม่าเสมอ มัวปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรมด้วยอำนาจกิเลส คือความโลภบ้าง ความโกรธบ้าง ความเห็นผิดบ้าง ไม่รู้ไม่เข้าใจ หรือคิดไม่ถึงบ้าง ทำให้คนทั้งหลายต้องตายลงเป็นส่วนมาก

การตายโดยความพยายามของตนเองหรือคนอื่น เช่น ผูกคอตาย ยิงตัวตาย กระโดดน้ำตาย กินยาพิษ เป็นต้น หรือถูกศัตรูฆ่าตาย ถูกสัตว์ทำร้ายจนถึงตาย หรือไม่ก็ถูกเทวดาลงโทษจนถึงตาย เหล่านี้ ล้วนเป็นความตายที่เป็น อากาลมรณะ ทั้งสิ้น

มาดูเรื่องของอุปัจเฉทกมรณะตามนัยแห่งวินัยกัมมัฏฐานกันค่ะ

ท่านกล่าวไว้ว่า ความตายด้วยอุปัจเฉทกมรณะนี้ ย่อมไม่มีแก่สัตว์ที่เกิดใน

นิริยภูมิ อุตตรกฐทวีป (จะได้กล่าวโดยละเอียดในเรื่องของภพภูมิ -ติดตามกันต่อไปนะคะ) และ
เทวดาบางพวก ที่นอกจากภูมิภพเทวดา สำหรับในนิริยภูมิและเทวดาบางพวก ย่อมมีได้เช่น

- อุปปัจเจกกรรมของสัตว์ในนิริยภูมิ เมื่อสัตว์นรกทั้งหลายถูกพระยายมราช
สอบถามเพื่อเอื้อเพื่อแก่การช่วยเหลืออยู่นั้น ถ้าสัตว์นรคนั้นมีสติระลึกได้ถึงกุศลที่ตนเคยทำ
ไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ก็จะตายลงทันที ไปบังเกิดเป็นมนุษย์หรือเทวดาต่อไป เป็นการตายโดย
กุศลอุปปัจเจกกรรมคือกุศลตัตรูปนามที่เกิดจากอกุศลกรรมให้ตายลง

- อุปปัจเจกกรรมของเทวดาในเทวภูมิ มีเรื่องเล่าว่า ภูมิภพเทวดาเด็ก
น้อยอาศัยอยู่ที่ต้นไม้ ภิภษุไปตัดต้นไม้ นั้น ได้ฟันถูกเทวดาเด็กน้อยนั้นถึงแก่ความตาย เป็น
อุปปัจเจกกรรม มิใช่แต่ภูมิภพเทวดาเท่านั้น ยังมีเทวดาอื่นๆอีกมากที่ตายด้วย
อุปปัจเจกกรรม เช่น เทวดาที่ชื่อว่าชิททาบทโสลิก มัวเพลิดเพลินอยู่ด้วยความสนุกสนานจนลืม
การบริโภค ปาจกเตโชได้เผาผลาญทำลายกระเพาะอาหาร จนเสียไปหมดถึงซึ่งความตาย หรือ
อย่างเทวดาบางพวก ตายเพราะหัวใจถูกเผาด้วยความโกรธความเสียใจ ชื่อว่า มโนปโทสิกะ
หรือ นางฟ้า ๕๐๐ ในชั้นดาวดึงส์ ซึ่งเป็นบริวารของสุพรหมเทพบุตรเพลิดเพลินอยู่กับการเก็บ
ดอกไม้ ได้ตายลงด้วยอกุศลอุปปัจเจกกรรม หรือพระโพธิสัตว์ที่เกิดในเทวภูมิหรือพรหมภูมิ
ไม่มีความประสงค์จะอยู่จนครบอายุขัย เพราะทำการสร้างบารมีไม่ได้นั้น ได้อธิษฐานจิตขอให้
ชีวิตดับลง ความตายของพระโพธิสัตว์นั้น ก็เป็นไปตามอธิษฐาน ชื่อว่า อธิมุตติกาลังกิริยา คือ
การตายด้วยการอธิษฐานใจ จากตัวอย่างเหล่านี้ ย่อมแสดงว่า อุปปัจเจกกรรมย่อมเป็นได้แม้
ในเทวภูมิทั้ง ๖ และพรหมภูมิ

๒

ต่อไปก็จะได้แสดงเรื่องของ นิมิตที่มาปรากฏเมื่อใกล้จะตาย นะคะ

สำหรับผู้ที่จะตายด้วยเหตุ ๔ ประการนั้น อย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อเวลาใกล้จะ
ตาย กุศลกรรมหรืออกุศลกรรมซึ่งให้เกิดปฏิสนธิในภพหน้าที่เป็นไป เหมือนกับการแสดงตัว
ให้เด่นชัดตรงหน้ามาปรากฏ เหมือนอยู่ในที่เฉพาะหน้าก็ดี จะมีนิมิต ๓ อย่างมาปรากฏ คือ

๑. กรรมอารมณ์

๒. กรรมนิมิตอารมณ์

๓. คตินิมิตอารมณ์

อย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมมาปรากฏในทวาร ๖ ทวารใดทวารหนึ่งเสมอในเวลาใกล้จะตาย หรือ

ที่เรียกว่า มรณกาล ได้แก่เวลาตั้งแต่ ๑ นาฬิกา หรือ ๑ ชั่วโมง เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่ในขณะที่จิตเกิด แต่หมายถึงยกเอาขณะจิตที่เป็นไปในเวลาที่ใกล้ตายอันเป็นมรณาสันนกาล นิमितทั้ง ๓ นี้ มิได้มาปรากฏพร้อมๆ กันในเวลาเดียวกัน แต่จะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้นที่มาปรากฏแล้วแต่ว่านิมิตไหนจะมีโอกาส

ถ้ากรรมมีโอกาส หมายถึง กุศล อกุศลเจตนาที่เป็นสภาวะธรรมล้วนๆ ไม่ใช่รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อย่างหนึ่งอย่างใด ตัวกรรมคือ กุศล อกุศลเจตนา จึงมาเป็นอารมณ์ให้ปรากฏทางทวารทั้ง ๕ ไม่ได้ นอกจากปรากฏทางใจอย่างเดียว ฉะนั้นผู้ที่ทำความดี ความชั่วแต่ภายในใจเป็นส่วนมาก ไม่ใคร่ได้แสดงออกมาทางกาย วาจา เมื่อเวลาใกล้จะตาย การทำดี ทำชั่ว ด้วยกาย วาจา ก็ยังไม่ปรากฏ เช่นนี้แล้ว กรรมอารมณ์ย่อมมีโอกาสมิใช่

อีกประการหนึ่ง บุคคลบางคนก่อนจะทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ศึกษาเล่าเรียน หรือจะกระทำทุจริตมิจฉิบาตตาม ก่อนจะทำนั้น ย่อมคิดพิจารณาอยู่เป็นเวลานานๆ เสมอ แล้วจึงกระทำลงไป บุคคลเหล่านี้ หากยังไม่มีโอกาสจะกระทำการสิ่งใดลงไปด้วยกาย วาจา จนกระทั่งถึงเวลาใกล้จะตาย กรรมอารมณ์ย่อมมีโอกาสมิใช่

ถ้ากรรมนิमितมีโอกาส หมายถึงอารมณ์ทั้ง ๖ ที่ได้ประสบพบแล้ว ด้วยการกระทำทางกาย วาจา ใจของตน กรรมนิमित คือเครื่องหมายจากการกระทำ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำดี ทำชั่ว อย่างไรก็ตาม ย่อมปรากฏได้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ดังนั้นผู้ใดให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา หรือฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ผิดกาเม พุตปต หรือดื่มสุราอยู่เสมอ และการกระทำเหล่านั้น หาได้คิดล่วงหน้าก่อนการกระทำไว้เป็นเวลานานๆ ประการใดไม่ คิดขึ้นได้เวลาใดก็ทำไป พุดไปในเวลานั้น ฉะนั้น บุคคลเหล่านี้ เมื่อเวลาใกล้จะตาย เครื่องหมายจากการกระทำ คือกรรมนิमितย่อมมีโอกาสมิใช่

ถ้าคตินิमितมีโอกาส หมายถึง อารมณ์ทั้ง ๖ ที่จะได้ประสบพบเห็น และจะได้เสวยในภพชาติหน้า เป็นคตินิมิตอารมณ์บอกชี้ทางถึงภพภูมิที่จะไปเกิดให้ปรากฏ คตินิมิตอารมณ์นี้ ย่อมปรากฏได้ในทวารทั้ง ๖ โดยที่ ผู้ที่มีกุศล อกุศลเจตนาอย่างแรงกล้าในขณะที่กระทำ ความดี หรือกระทำความชั่ว อันเป็นมัจจุเจตนา รวมทั้งธรรมที่เป็นบริวารของกุศลและอกุศลเจตนาเหล่านี้ก็มีกำลังแรงกล้าเช่นกัน กล่าวคือ ในขณะที่กำลังให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนาอยู่นั้น มีศรัทธา สติ สมาธิ ปัญญา ประกอบกับจิตใจโดยชัดแจ้ง หรือในขณะที่กำลังกระทำทุจริต มิจฉิบาต มีการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ผิดกาเม หรือพุดปต เป็นต้น ขณะนั้น ตัณหา มานะ ทิฏฐิ โทสะ โมหะ เป็นต้น เหล่านี้ปรากฏโดยชัดแจ้งเช่นกัน เหตุนี้ บุคคลเหล่านี้เมื่อใกล้จะตาย คติ

นิมิตย่อมมีโอกาสดำรงไว้ได้ นั่นคือ คตินิมิตอาร์มณีย่อมปรากฏได้โดยกุศล อกุศลเจตนา รวมทั้งธรรมที่เป็นบริวารมีกำลังแรงกล้า ในขณะที่กำลังทำกุศล อกุศลนั้นเอง

อีกประการหนึ่ง บุพเจตนาและอปรเจตนาในการทำดี ทำชั่วนั้น เกิดขึ้นติดต่อกันอย่างไม่สร้างชาก็เป็นเหตุให้คตินิมิตปรากฏได้เช่นกัน กล่าวคือในการกระทำกุศล อกุศลใดๆ ก็ตาม ถ้าคิดนึกตรึกตรองเตรียมวางแผนไว้ก่อนกระทำกุศล อกุศลใดนั้นๆ มีมโนภาพเห็นกิริยาอาการเกี่ยวกับการกระทำ การพูดของตนและคนอื่นๆ ตลอดจนเห็นวัตถุอุปกรณ์ เครื่องใช้ในการทำกุศลอกุศลเหล่านั้น ที่เกี่ยวกับการทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา หรือการปล้นสะดม ตัดช่องย่องเบา ฉ้อโกงและทุจริตมิฉพาะต่างๆ ครั้นเมื่อได้ทำกุศลกรรม อกุศลกรรมสำเร็จ ยังคิดคำนึงถึงการทำงาน อันได้กระทำไปแล้วนั้นอยู่อีกเสมอๆ กิริยาอาการ การกล่าววาจาของตนและของคนอื่นๆ ตลอดจนเครื่องใช้ประกอบในการทำงานนั้นๆ ยังเห็นเป็นภาพปรากฏอยู่ มิรู้ลืมเช่นนี้แล้ว ความเป็นไปแห่งบุพเจตนาและอปรเจตนาของกุศล อกุศลทั้งสองอย่างดังกล่าวนี้ในเวลาใกล้จะตาย คตินิมิตย่อมปรากฏชัดเจน

อนึ่ง ทางฝ่ายกุศลนั้น ถ้าก่อนที่จะทำหรือภายหลังที่ได้ทำกุศลนั้นแล้ว บางคนปรารถนาไปในมนุษยสมบัติ หรือเทวสมบัติต่างๆ นานา บุคคลเหล่านี้ เมื่อใกล้จะตาย คตินิมิตย่อมมีโอกาสดำรงไว้ได้ นี่ก็คือคตินิมิตอาร์มณีย่อมปรากฏขึ้นได้โดยอาศัยบุพเจตนาและอปรเจตนาทั้งสองประการที่ปรากฏขึ้นอย่างไม่สร้างชาก่อนและหลังการทำกุศลนั้นๆ อยู่เสมอๆ นั่นเอง

อีกอย่างหนึ่ง บรรดาพระอรหันต์พวกเดียวกันเท่านั้นที่ในเวลาใกล้จะตายไม่มีนิมิตอย่างใดอย่างหนึ่งมาปรากฏเลย เพราะท่านเหล่านั้นไม่มีการเกิดอีกต่อไปแล้ว แต่สำหรับอภายลักขณ์ มนุษย์ เทวดา และพรหม ที่ยังเป็นปุถุชน หรือพระเสกขบุคคลนั้น ในเวลาใกล้จะตาย นิมิตทั้ง ๓ อย่างใดอย่างหนึ่งย่อมปรากฏแน่นอน เพราะบุคคลเหล่านี้ยังต้องไปสู่การเกิดในสุคติภูมิ หรือทุคติภูมิอยู่อีก นอกจากนั้นการปรากฏแห่งนิมิตทั้ง ๓ นี้ มีลักษณะอาการที่ไม่เหมือนกันแล้วแต่ผู้ไปสู่สุคติภูมิหรือทุคติภูมิ กล่าวคือ ผู้ใดจะไปสู่สุคติภูมิ ย่อมมีกรรมอาร์มณ กรรมนิมิต อาร์มณ คตินิมิตอาร์มณ ที่เป็นฝ่ายดีมาปรากฏ ส่วนผู้ใดจะไปสู่ทุคติภูมิ ย่อมมีกรรมอาร์มณ กรรมนิมิตอาร์มณ คตินิมิตอาร์มณ ที่เป็นฝ่ายไม่ดีมาปรากฏ ลักษณะอาการจะเป็นอย่างไร จะได้กล่าวต่อไปนะคะ

ขอเพิ่มเติมในส่วนของพระอรหันต์อีกสักเล็กน้อยค่ะ ที่ว่าพระอรหันต์ในเวลาใกล้จะตาย ไม่มีนิมิตทั้ง ๓ ปรากฏขึ้นเลยนั้น มีเหตุผลอย่างนี้ค่ะ

กรรมอารมณ์ไม่ปรากฏ เพราะการกระทำของพระอรหันต์นั้นมิได้สำเร็จเป็น กุศลกรรม หรือ อกุศลกรรมแต่อย่างใด การกระทำเป็นเพียงสักแต่ว่าทำไปตามปกติวิสัยของ กาย ใจ ที่ยังต้องเป็นไปอยู่ในโลกเท่านั้น มิได้ทำเพื่อให้ผลใดๆเกิดขึ้นในกาลข้างหน้า จึงเรียกว่าเป็นกิริยา ฉะนั้น เมื่อไม่มีกุศล อกุศลกรรมแล้ว กรรมอารมณ์จึงไม่มีตัวที่จะมาปรากฏ

ส่วนกรรมนิมิตอารมณ์ไม่ปรากฏ เพราะเมื่อกรรมอารมณ์ไม่มีตัวตนที่จะปรากฏ ได้แล้ว อารมณ์ต่างๆ ที่ประกอบในการกระทำทางกาย วาจา ใจ ที่เรียกว่ากรรมนิมิต ก็ไม่มีตัว ตนจะมาปรากฏได้ ทั้งนี้เพราะอารมณ์ต่างๆ ที่ประกอบในการกระทำของพระอรหันต์นั้น ไม่ใช่เป็นกรรมนิมิต หากแต่เป็นกิริยานิมิต

และสุดท้าย คตินิมิตอารมณ์ ซึ่งเป็นอารมณ์ที่จะต้องได้พบเห็น และเสวยในภพ ชาติหน้า แต่ชาติหน้าของพระอรหันต์ทั้งหลายย่อมไม่มี ดังนั้น คตินิมิตอารมณ์จึงไม่มีปรากฏ ฉะนั้นนิมิตทั้ง ๓ จึงไม่ปรากฏแก่พระอรหันต์ในเวลาใกล้จะปรินิพพาน ถ้าเช่นนั้น พระอรหันต์ ที่ใกล้จะปรินิพพาน ไม่มีอารมณ์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือ อารมณ์ที่เป็นรูปนาม บัญญัติ ที่ท่านมีความสนใจพิจารณาอยู่เสมอ อันเป็นกิริยานิมิตนั้นแหละ ที่จะเป็นอารมณ์แก่พระอรหันต์ใน เวลาที่ใกล้จะปรินิพพาน

๓

ต่อไปก็จะได้แสดงเรื่องของอารมณ์แต่ละอย่างให้ละเอียดยิ่งขึ้นนะคะ

บรรดากุศล อกุศลกรรม อันใดได้โอกาสนำปฏิสนธิในภพที่ ๒ กุศลกรรม อกุศล กรรมนั้น ก็แสดงตัวให้เด่นชัดทางใจแก่ผู้ที่ใกล้จะตาย กุศลกรรม อกุศลกรรม อันนั้นเรียกว่า *อภิมุขิภูต* เปรียบเหมือน คนหลายคนซื้อสลากกินแบ่งที่จะออกในงวดเดียวกัน และผู้ถือสลาก เหล่านั้นก็ล้วนแต่หวังจะได้รับรางวัลที่ ๑ เป็นต้น จนถึง รางวัลเลขท้ายด้วยกันทั้งสิ้น ครั้นเมื่อ ถึงเวลาที่จะนำสลากมาแสดงเพื่อขอรับรางวัลเข้าจริงๆแล้ว หาใช่จะนำมาแสดงได้ทั่วทุกคน ทุกฉบับไม่ คงนำมาแสดงเพื่อขอรับรางวัลได้เฉพาะแต่ฉบับที่มีเลขตรงกับเลขที่ออกรางวัล เท่านั้น อุปมานี้ฉันใด การที่อุปปีชเวทนิยกรรม หรือ อปราปริยเวทนิยกรรม อย่างใดอย่าง หนึ่งได้แสดงอย่างเด่นชัดขึ้นทางใจ เรียกว่า *อภิมุขิภูต* ก็ฉันนั้น

นั่นก็คือ กุศลกรรม อกุศลกรรม ซึ่งให้ปฏิสนธิเกิดในภพหน้าเป็นเหมือนแสดง ตัวให้เด่นชัดออกมาปรากฏอยู่เหมือนอยู่เฉพาะหน้า โดยฐานะเป็นกรรมอารมณ์นั่นเอง

กรรมนิมิตนี้มี ๒ อย่างคือ

๑. อุปัลลัทธิกรรมนิมิต หมายถึงอาภรณ์ ๖ ที่ตนได้ประสบพบเห็นเป็นประธานในขณะที่กระทำ

๒. อุปกรณกรรมนิมิต หมายถึงอาภรณ์ ๖ ที่ตนได้ประสบพบเห็นแต่มิใช่เป็นประธานในการกระทำ คงเป็นแต่เพียงเครื่องอุดหนุนประกอบในขณะที่กระทำเท่านั้น ดังนั้นเมื่อจะจำแนกให้เห็นชัดขึ้น อาจจะจำแนกได้ดังนี้คือ

ก. กรรมนิมิตฝ่ายกุศล

๑. ทานกุศล มีการใส่บาตร เลี้ยงพระ ทอดกฐิน สร้างวัดวาอาราม หรือสถานศึกษา อาภรณ์ที่เป็นประธานคือ ภิกษุสามเณร อาหารคาวหวาน ไตรจีวร ที่เป็นกฐินทาน โบสถ์ วิหาร หรืออาคารเรียน อาภรณ์ที่เป็นประธานในการกระทำเหล่านั้นชื่อว่า อุปัลลัทธิกรรมนิมิต สำหรับอาภรณ์ที่เป็นส่วนประกอบอุดหนุนให้สำเร็จทานกุศลต่างๆ ดังกล่าว ก็คือ ดอกไม้ธูป เทียน พระพุทธรูป และโต๊ะหมู่บูชา ภาชนะ เสื้อ อาสนะ ยานพาหนะ พร้อมด้วยผู้คนที่ช่วยเหลือ เหล่านี้ เป็นอาภรณ์ที่เป็นส่วนประกอบในการกระทำชื่อว่า อุปกรณกรรมนิมิต

อีกนัยหนึ่ง เครื่องไทยธรรมและพระภิกษุสามเณรที่เป็นปฏิคาหก (ผู้รับทาน) จัดเป็นอุปัลลัทธิกรรมนิมิต เครื่องประดับตกแต่ง แหวนหรือ ดนตรี มหรสพ เหล่านี้เป็นอุปกรณกรรมนิมิต

๒. ศีลกุศล ภิกษุสามเณร ผู้ให้ศีล คำให้ศีล การเปล่งวาจารับศีลของตนจัดเป็น อุปัลลัทธิกรรมนิมิต เครื่องไทยธรรมที่นำไปสักการะ และบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้นเป็นอุปกรณกรรมนิมิต

๓. ภาวนากุศล ถ้าเป็นการเจริญสมถภาวนา อาภรณ์กรรมฐานต่างๆ มีกสิณ เป็นต้น ตลอดจนอุคคหนิมิต ปฏิภาคนิมิต อปัณณาน และครูอาจารย์ที่ควบคุมการปฏิบัติ เหล่านี้เป็นอุปัลลัทธิกรรมนิมิต ส่วนบุคคล สถานที่ เครื่องใช้และอาหารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติสมถภาวนา เหล่านี้เป็นอุปกรณกรรมนิมิต

ถ้าเป็นการเจริญวิปัสสนาภาวนา รูปนามขันธ ๕ อริยาบถใหญ่น้อย สติสัมปชัญญะที่เป็นตัวกำหนดอาภรณ์ และครูอาจารย์ เป็นอุปัลลัทธิกรรมนิมิต บุคคล สถานที่ เครื่องใช้ และอาหารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเจริญวิปัสสนาชื่อว่า อุปกรณกรรมนิมิต

หรือว่าการศึกษาเล่าเรียน ตำรับตำรา ครูอาจารย์ การท่องบ่นจดจำเป็น อุป

ลัทธิกรรมนิมิต ส่วนสถานศึกษา นักเรียน เครื่องเขียนต่างๆ ก็จัดเป็น อุปกรณกรรมนิมิต

ข. กรรมนิมิตฝ่ายอกุศล

๑. ปาณาติบาต สัตว์ที่ถูกฆ่า กิริยาอาการที่ทำการฆ่าเป็นประธานในการกระทำชื่อว่า อุปัลลัทธิกรรมนิมิต สถานที่ อาวุธที่ใช้ในการประหาร ชิ้นส่วนของอวัยวะสัตว์ที่ถูกฆ่า เช่น เนื้อ หนัง ขนกระดูก เป็นต้น เป็นส่วนประกอบชื่อว่า อุปกรณกรรมนิมิต

๒. อทินนาทาน ทรัพย์สิน สิ่งของที่ลักขโมย กิริยาอาการลักขโมยของตน เป็นอุปัลลัทธิกรรมนิมิต ส่วนสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ในการลักทรัพย์เป็นอุปกรณกรรมนิมิต

๓. กาเมสุมิฉฉาจาร บุคคลที่ตนล่วงเกินและกิริยาอาการของตนเป็นอุปัลลัทธิกรรมนิมิต ส่วนสถานที่ ถ้อยคำวาจาที่กล่าวเป็นอุปกรณกรรมนิมิต

๔. มุสาวาท คำพูดที่ไม่จริงหรือวัตถุที่มีใช้ไม่จริง เป็นอุปัลลัทธิกรรมนิมิต บุคคลที่รับฟังเป็น อุปกรณกรรมนิมิต

๕. สุราเมรัย เหล้า เบียร์ ของมึนเมา พร้อมทั้งอาการเมาเป็นอุปัลลัทธิกรรมนิมิต ขวดเหล้า กับแก้ม พวกพ้อง ภาชนะ สถานที่ และเครื่องใช้ต่างๆ เป็นอุปกรณกรรมนิมิต

รวมความตามที่กล่าวแล้ว อุปัลลัทธิกรรมนิมิต และ อุปกรณกรรมนิมิต ทั้ง ๒ อย่างนี้ บรรดา สิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิตก็ตาม ที่เกี่ยวข้องกับการทำความดี ทำความชั่วโดยตรง เป็น อุปัลลัทธิกรรมนิมิต สิ่งอื่นๆที่เป็นเครื่องประกอบอุดหนุนแก่การทำดี ทำชั่ว เหล่านั้น เป็นอุปกรณกรรมนิมิต

ได้ให้ตัวอย่างของนิมิตที่จะมาปรากฏในเวลาใกล้จะตายไปมากพอสมควรแล้ว นะคะ พอดีหน้ากระดาษหมดลงแล้วค่ะ คราวหน้าเราจะมาต่อกันด้วยเรื่องของคตินิมิตอารมณ์ ก็คืออารมณ์ของภพชาติที่เราจะได้สวดยในภพหน้า พูดง่ายๆ ก็คือว่า เราจะได้ไปเกิดที่ไหน เป็นอะไร ในชาติหน้านั้นเอง น่าสนใจมากใช่ไหมคะ ติดตามกันต่อในฉบับหน้านะคะ ขอความสวัสดี มีสุขภาพแข็งแรง และเจริญในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงมีแต่ท่านผู้อ่านที่เคารพรักทุกท่านเทอญ

หมายเหตุ: เรียบเรียงจากคู่มือการศึกษา พระอภิธรรมัตถสังคหะ ปริเฉทที่ ๕

วิถีมุตตสังคหวิภาค โดย นายวรรณลลิตี ไวยยะเสวี มุลนินิแนบมทานีรานนท์

เหตุที่ทำให้ความตายปรากฏ ๘

อายุขยมรณะ

- ตายเพราะสิ้นอายุขัย
- มนุษย์ปัจจุบันมีอายุขัย ๗๕ ปี
- เปรียบเหมือนดวงประทีปที่ดับลง
เนื่องจากไส้หมดแต่น้ำมันยังมี

อุกฤษขยมรณะ

- ตายเพราะสิ้นอายุขัยและสิ้นกรรม
 - อายุขัยและอำนาจของกุศล/อกุศล
ชนกรรมหมดลงพร้อมกัน
 - เปรียบเหมือนดวงประทีปที่ดับลง
เพราะไส้และน้ำมันหมดทั้งสองอย่าง
- *การปรินิพพานของพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าและพระปัจเจกพุทธเจ้า
ก็กล่าวได้ว่า เป็นอุกฤษขยมรณะ
เพราะต้องอยู่ถึงอายุขัยไม่มีใคร
ทำอันตรายให้ตายได้เป็นผู้อยู่
จนสิ้นกรรม

กัมมัคขยมรณะ

- ตายเพราะสิ้นกรรม
- กรรม ในที่นี้คือ กรรมที่ทำให้เกิด
(ชนกรรม) และ กรรมที่ทำให้ชีวิต
ดำรงอยู่ (อุปัทมกกรรม)
- ปฏิกฤษขยมรณะ ใช้เรียกความตาย
เพราะสิ้นบุญของเทวดาและพรหม
- เปรียบเหมือนดวงประทีปที่ดับลง
เนื่องจากน้ำมันหมดแต่ไส้ยังมีอยู่

อุปัจเจกมรณะ

- ตายโดยกรรมเข้าไปตัดรอน
- ยังไม่สิ้นอายุขัยไม่สิ้นกรรม
แต่ด้วยอำนาจของอกุศลกรรม
ที่ได้ทำแล้วในภพก่อนหรือภพนี้
- เปรียบเหมือนดวงประทีปที่ดับลง
เพราะถูกลมพัดหรือถูกเผาให้ดับ
โดยที่ไส้และน้ำมันยังมีอยู่

กาลมรณะ

คือการตายที่ถึงเวลา

อกาลมรณะ

คือการตายที่ยังไม่ถึงเวลา

พระธรรมจากหลวงปู่ใหญ่

พระอาจารย์ใหญ่ ดร. ภัททันตะ อาสภมหาเถระ

วิปัสสนาที่ปณีฎีกา (ตอนที่ ๑)

จากหนังสือ วิปัสสนาที่ปณีฎีกา โดย หลวงปู่ใหญ่ฯ ดร. ภัททันตะอาสภมหาเถระ

กัมมัฏฐานปริจเฉทที่ ๙ ในอริัมมัตถสังคหอรรถกถา

ลำดับนี้จะได้พรรณาน้ำใจความในวิปัสสนากัมมัฏฐาน ในคัมภีร์อริัมมัตถสังคหอรรถกถาต่อไป

สมณวิปัสสนาน์ ภาวนานมิโต ปรี
กมมภูฐานัน ปวกุขามิ ทูริธมปิ ยถากกมัม

ภายหลังที่ได้แสดงปริจเฉทที่ ๘ แล้ว จะแสดงกัมมัฏฐาน ๒ ประเภท คือ สมถกัมมัฏฐาน และวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยลำดับต่อไปนี้

๑. อธิบายวิสุทธิ ๗ โดยย่อ

เมื่อท่านอนุรุธอาจารย์ได้แสดงสมถกัมมัฏฐานจบลงแล้ว ประสงค์จะแสดงวิปัสสนากัมมัฏฐานตามที่ได้บัญญัติไว้แล้ว ณ เบื้องต้น จึงได้พรรณนาถึงวิปัสสนากัมมัฏฐานเป็นต้นต่อไป

ตามอริัมมัตถสังคหอรรถกถากล่าวว่า

วิปัสสนากมมภูฐานเน ปน สีลวิสุทธิ จิตตวิสุทธิ ทิณฺณวิสุทธิ
กงฺขาวิตถณฺณวิสุทธิ มคฺคามคคฺญาณทสฺสนวิสุทธิ
ปฏฺธิปาถาณทสฺสนวิสุทธิ ญาณทสฺสนวิสุทธิ
เจตีสตฺตวิเรน วิสุทธิสงฺคโห

ในวิปัสสนากัมมัฏฐานนี้ นักปฏิบัติควรรู้วิสุทธิสังคหะ ๗ คือ

๑. สีลวิสุทธิ ความบริสุทธิ์ของศีล
๒. จิตตวิสุทธิ ความบริสุทธิ์ของจิต
๓. ทิณฺณวิสุทธิ ความบริสุทธิ์ของทิณฺณ
๔. กงฺขาวิตถณฺณวิสุทธิ ความบริสุทธิ์ของญาณที่ข้ามพ้นจากความสงสัย
๕. มคฺคามคคฺญาณทสฺสนวิสุทธิ ความบริสุทธิ์ในการเห็นแจ้งของญาณว่าเป็นมคคปฏิปทาและมีใช่มคคปฏิปทา

๖. ปฏิปทาญาณทสฺสนวิสุทฺธิ ความบริสุทธิ์ในการเห็นแจ้งของญาณเป็นเครื่องดำเนินไปสู่มรรคปฏิบัติโดยส่วนเดียว

๗. ญาณทสฺสนวิสุทฺธิ ความบริสุทธิ์ในการเห็นแจ้งของญาณ

คำว่า วิสุทฺธิ ในวิปัสสนากัมมัฏฐานนี้ หมายความว่า ความบริสุทธิ์จากกิเลสเป็นพิเศษ เมื่อแยกบทแล้วได้ ๒ บท คือ วิ บทหนึ่ง สุทฺธิ บทหนึ่ง วิ แปลว่า วิเศษ สุทฺธิ แปลว่า ความบริสุทธิ์ ดังแสดงวจนัตถะว่า วิเสสน สุขณฺณํ = วิสุทฺธิ (วิ ปุพฺพ สุทฺธ ธาตุ) ความบริสุทธิ์จากกิเลสเป็นพิเศษชื่อว่า สุทฺธิ ได้แก่ ศีล, สมาธิ, ปัญญา คือวิสุทฺธิทั้ง ๗ ประการ จริ่งอยู่ ความบริสุทธิ์ต่างๆ ที่เป็นไปในทางโลกก็มีอยู่ เช่น น้ำบริสุทธิ์ หญิงสาวบริสุทธิ์ บุคคลผู้บริสุทธิ์ สถานที่บริสุทธิ์ เหล่านี้เป็นต้น แต่ก็ได้เรียกว่า วิสุทฺธิ ไม่ เพียงแต่เรียกว่า สุทฺธิ หรือ บริสุทธิ์ เท่านั้นที่เป็นดังนี้ก็เพราะว่า ความบริสุทธิ์เหล่านี้ เป็นความบริสุทธิ์ธรรมดา หาใช่บริสุทธิ์เป็นพิเศษแต่อย่างใดไม่ ส่วนความบริสุทธิ์ของ ศีล, สมาธิ, ปัญญา นั้น สามารถทำให้บริสุทธิ์ถึงขั้นเป็นฉานลาภีบุคคลและพระอริยบุคคล เหตุนี้แหละจึงเรียกว่า วิสุทฺธิ

แสดงวจนัตถะอีกนัยหนึ่งว่า วิสุขณฺตีติ = วิสุทฺธิ (กตตุสาธน) ธรรมอันโดยอมบริสุทธิ์เป็นพิเศษ ฉะนั้น ธรรมนั้นชื่อว่า วิสุทฺธิ

วิสุขณฺตี เอตยาติ = วิสุทฺธิ (กรณสาธน) กาย วาจา ใจยอมบริสุทธิ์เป็นพิเศษโดยธรรมชาตินั้น ฉะนั้น ธรรมชาตินั้นชื่อว่า วิสุทฺธิ

วิสุขณฺณํ = วิสุทฺธิ (ภาวสาธน) ความบริสุทธิ์เป็นพิเศษชื่อว่า วิสุทฺธิ

ทั้ง ๕ ข้อนี้ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา คือวิสุทฺธิทั้ง ๗ นั้นเอง

(๑) สีลวิสุทฺธิ

โดยสามัญ นิจศีล ชื่อว่า สีลวิสุทฺธิ ดังนั้น สีลวิสุทฺธิของคฤหัสถ์ก็ได้แก่ ศีล ๕, ของอุบาสก อุบาสิกา ได้แก่อุโบสถศีล, ของสามเณรได้แก่ศีล ๑๐, ของพระภิกษุได้แก่ศีล ๒๒๗

ที่กล่าวว่า สีลวิสุทฺธิได้แก่นิจศีลนั้น ก็เพราะว่า ธรรมดานิจศีลนี้ยอมชำระกาย วาจา ใจให้สะอาดหมดจดจากความเป็นผู้ทุศีล ให้สำเร็จกิจเป็นที่ตั้งแห่งธรรมะชั้นสูง คือ ฉาน มรรค ผล และกุศลธรรมอื่นๆ ก็ยอมบังเกิดขึ้นได้ ดังนั้น เมื่อว่าโดยสามัญแล้ว นิจศีล จึงชื่อว่า สีลวิสุทฺธิ

(๒) จิตตวิสุทฺธิ

อุปจารสมาธิ และ อัปปนาสมาธิ ชื่อว่า จิตตวิสุทฺธิ ก็เพราะมีความบริสุทธิ์เป็นพิเศษ ปราศจากมลทินคือนิวรณ์ และชำระใจให้ปราศจากมลทินคือนิวรณ์ ทำให้นิวรณ์สงบลงได้ แต่ท่านได้ยกจิตที่เกิดพร้อมกับสมาธิทั้งสองนี้ขึ้นเป็นประธาน แล้วเรียกว่า จิตตวิสุทฺธิ ส่วน ขณิกสมาธิ ที่เกิดขึ้นแก่สุทฺธิวิปัสสนาญาณิกะโยคีที่กำหนดรูป-นามนั้นเรียกว่า จิตตวิสุทฺธิ ได้เหมือน

กัน แต่จัดเข้าในอุปการสมาธิโดยอนุโลม

สมาธิทั้งสองนี้ได้ชื่อว่าจิตตวิสุทธินั้น อยู่ภายในขอบเขตและมีอารมณ์ดังนี้ คือ อุปการสมาธิ สมาธิที่อยู่ในมหากุศล มหาภิรียา มีกัมมัญฐานเป็นอารมณ์ อัปปนาสมาธิ สมาธิที่อยู่ในมหัคคตฌาน ๙ มีบัญญัติหรือปรมาตม์ที่เนื่องมาจากกัมมัญฐานเป็นอารมณ์

(๓) ทิฐิวินิสุทธิติ

นามรูปปริจเฉทญาณ ปัญญาที่กำหนดรู้เห็นรูป-นาม ตามสภาวะที่เป็นจริง ชื่อว่า ทิฐิวินิสุทธิติ เพราะชำระใจของโยคีบุคคลให้ปราศจากสัณกายทิฐิ หรืออัตตทิฐิ

(๔) กงขาวิตรณวิสุทธิ

ปัจจยปริคคหญาณ ปัญญาที่กำหนดรู้เห็นเหตุปัจจัยของรูป-นาม ที่เกิดภายในตนชื่อว่า กงขาวิตรณวิสุทธิ เพราะก้าวข้ามความสงสัย ๘ ประการ

ความสงสัย ๘ ประการมาในพระอภิธรรมปิฎก ได้แก่

๑. พุทฺธเส กงฺขติ สงสัยในพระพุทฺธคุณทั้ง ๔ มี อรหํ เป็นต้น ว่าจะเป็นอย่างจริงดังที่กล่าวมานั้นหรือไม่

๒. ธมฺเม กงฺขติ สงสัยในพระธรรมคุณทั้ง ๖ มี สุวากุขาโต เป็นต้น ว่าจะเป็นอย่างจริงดังที่กล่าวมานั้นหรือไม่

๓. สงฺฆเ กงฺขติ สงสัยในพระสังฆคุณทั้ง ๔ มี สุปฏิปนโน เป็นต้น ว่าจะเป็นอย่างจริงหรือไม่

๔. ลิกฺขาย กงฺขติ สงสัยในลิกขา คือ ข้อปฏิบัติที่เกี่ยวกับศีล สมาธิ ปัญญา ว่าข้อปฏิบัติต่างๆ ที่พระพุทฺธโคตมได้ตรัสไว้ นั้น จะผิดถูกประการใด และจะได้รับประโยชน์จริงหรือไม่

๕. ปุพฺพนฺเต กงฺขติ สงสัยในชั้น ๕ ที่เป็นอดีต คือ ที่ว่าสัตว์ทั้งหลายได้เคยเกิดมาแล้วแต่ในอดีตนั้น จริงหรือไม่

๖. อปรนฺเต กงฺขติ สงสัยในชั้น ๕ ที่เป็นอนาคต คือ ที่ว่าเมื่อสัตว์ทั้งหลายตายแล้วก็จะเกิดต่อไปนั้น จะเป็นอย่างจริงหรือไม่

๗. ปุพฺพนฺตาปรนฺเต กงฺขติ สงสัยในชั้น ๕ ที่เป็นอดีตและอนาคต คือ สัตว์ทั้งหลายที่กำลังปรากฏอยู่ในบัดนี้นั้น กล่าวกันว่าได้เคยเกิดมาแล้ว และจะเกิดต่อไปอีกนั้น จะเป็นอย่างจริงหรือไม่

๘. อิทปปัจจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนสฺส ธมฺเมสุ กงฺขติ สงสัยในปฏิจฺจสมุปฺปนฺนธรรมมีสังขารเป็นต้น โดยปฏิจฺจสมุปฺปนฺนธรรมมีอวิชชาเป็นต้น เป็นปัจจัย คือ ในเรื่องบุญบาป และการสืบต่อแห่งภพใหม่ การเห็นการได้ยินของสัตว์ทั้งหลายเป็นต้นที่เกี่ยวเนื่องมาจากความหลงและการจัดปรุงแต่งกาย วาจา ใจ เป็นต้น ซึ่งเป็นสาเหตุนั้นจะเป็นจริงหรือไม่

(* โปรดติดตาม วิปัสสนาที่ปณีฎีกา ตอนที่ ๒ ใน อาสภาสาร ฉบับที่ ๕๒)

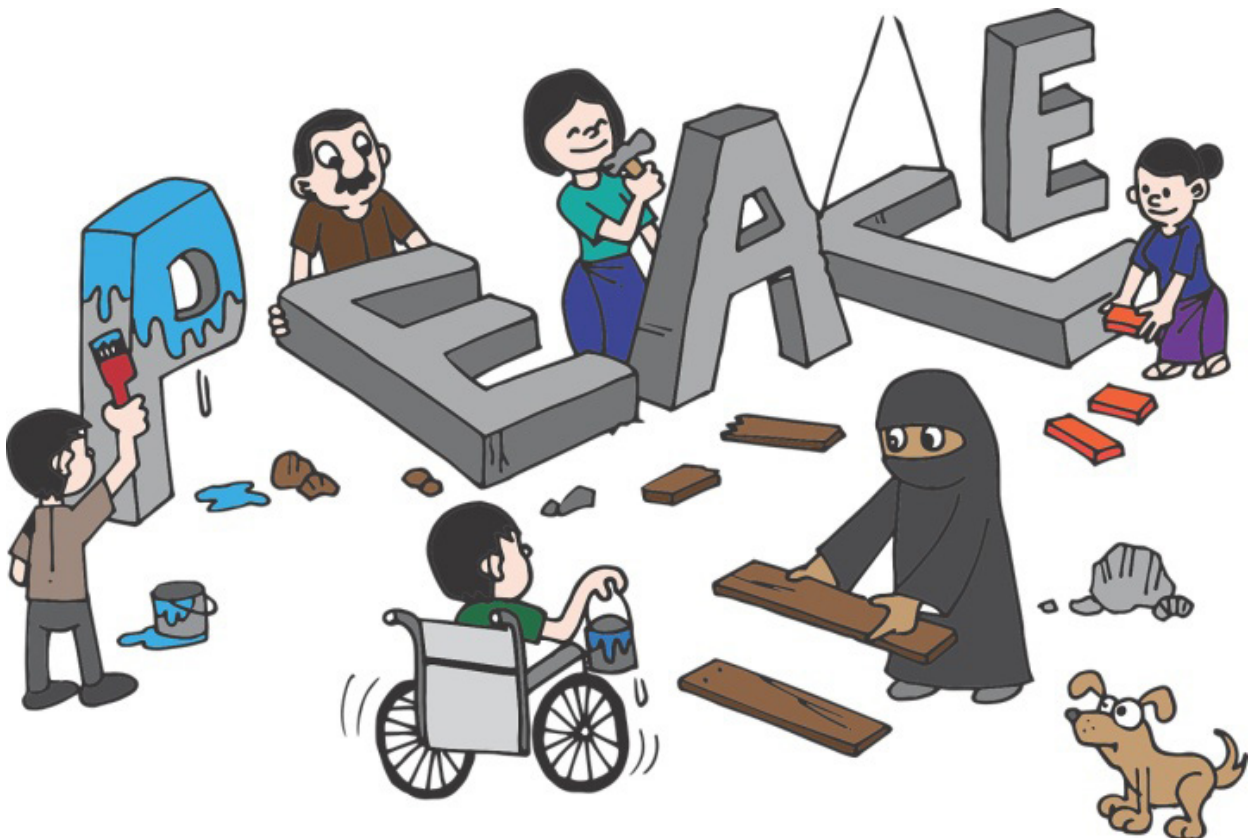

Kantabho Bhikkhu

ปภินณกะธรรม

เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับกระบวนการ สร้างสันติภาพขององค์กรและนักสันติภาพโลก KEY PERFORMANCE INDICATORS RELATED TO PEACE BUILDING PROCESS OF ORGANIZATIONS AND WORLD PEACE MAKERS

ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์, ดร.บพ. บสพต ต้นธีรวงศ์
ดร. ขันทอง วัฒนประดิษฐ์, Dr. Poonsuk Masrungson*
Dr. Banpot Thontiravong, Dr. Khantong Wattanapradith
สาขาวิชาสันติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Corresponding Author. Email: poonsuk2500@gmail.com*

เนื้อความย่อ

บทความวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อวิเคราะห์เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรสันติภาพและนักสันติภาพโลก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักสันติภาพโลก 5 คน องค์กรสันติภาพโลก 4 องค์กร และผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก 25 คน

ผลการวิจัยทำให้พบองค์ความรู้เรื่องเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรสันติภาพและนักสันติภาพโลกใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) กระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรสันติภาพ 2) กระบวนการสร้างสันติภาพของนักสันติภาพโลก 3) แนวทางการชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรสันติภาพและนักสันติภาพโลก ท้ายสุดสรุปเป็นเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสันติภาพใน 4 ประเด็น คือ (1) การระมัดระวังตนเอง มี 2 ตัวชี้วัด (2) การจัดการความขัดแย้งหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นแล้ว มี 3 ตัวชี้วัด (3) การพัฒนาสันติภาพให้เจริญงอกงาม มี 4 ตัวชี้วัด และ (4) การอนุรักษ์รักษาสันติภาพให้ยาวนาน มี 5 ตัวชี้วัด ทั้งนี้ ผลของเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสันติภาพที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้สามารถอธิบายความเชื่อมโยงและความสอดคล้องในกระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรสันติภาพและนักสันติภาพโลกได้เป็นอย่างดี คำสำคัญ: เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จ กระบวนการสร้างสันติภาพ องค์กรสันติภาพและนักสันติภาพโลก

บทนำ

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สันติภาพโลกบังเกิดขึ้นได้ มิได้อาศัยเพียงแต่การทำงานขององค์กรในระดับโลก เพราะปฏิบัติการรักษาสันติภาพขององค์กรสากลระดับโลกที่ผ่านมาก็มิได้สำเร็จในภารกิจทุกครั้ง บางกรณีที่มีการใช้กำลังเพื่อให้เกิดสันติภาพในบางประเทศที่มีความขัดแย้งทางการเมือง ก็ประสบความล้มเหลว ในขณะที่การแก้ปัญหาความขัดแย้งในบางประเทศสามารถสำเร็จผลได้ด้วยผู้นำหรือนักต่อสู้เพื่อสันติภาพในประเทศนั้นเองที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นในจุดยืนของสังคมในการเลือกใช้สันติวิธีเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งซึ่งช่วยให้ระดับความรุนแรงไม่ลุกลามถึงขั้นประหัตประหารชีวิตกัน ผลงานการต่อสู้กับอำนาจรัฐ ระบอบจักรวรรดิและอิตาลีไทย ของผู้นำเหล่านั้นได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพเป็นนักสันติภาพโลกที่สร้างแรงบันดาลใจในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิ ความเสมอภาค ความ

ยุติธรรมในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยด้วยสันติวิธีและการไม่ใช้ความรุนแรง รวมถึงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสังคมสงเคราะห์ เศรษฐกิจ และการเมือง มี อาทิ มหาตมะ คานธี เนลสัน แมนเดลา มาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ แม่ชีเทเรซา ดาไลลามะ องค์ที่ 14 และเพน ซิน เกียตโซ เป็นต้น

สิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรและนักสันติภาพโลกที่จะพิจารณาได้ถึงความสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น จำเป็นจะต้องมีเกณฑ์การชี้วัด (Key Performance Indicators) ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่เป็นรูปธรรมอันจะก่อให้เกิดเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพของกิจกรรมที่จะสามารถพัฒนา ส่งเสริม เยียวยา ประสาน ไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดสันติภาพในมิติของบุคคล ชุมชน และองค์กรในสังคมได้จริง จึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยย่อยที่ 2 : เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรและนักสันติภาพโลก เพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมแต่ละระดับได้จริง วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรสันติภาพ
- 2) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสันติภาพของนักสันติภาพโลก
- 3) เพื่อวิเคราะห์เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรสันติภาพและนักสันติภาพโลก

วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบภาคสนาม (Qualitative field Research) ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ บุคคลในพุทธศาสนาหลัก ได้แก่ คาทอลิก คริสเตียน อิสลาม ฮินดู และพระพุทธศาสนาในองค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพ ความสงบสุขในสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ นักวิชาการ นักการศึกษา นักปกครอง ผู้ร่วมในกระบวนการยุติธรรม นักการศาสนา นักพัฒนาสังคม นักพัฒนา-อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นักบำบัด-เยียวยาด้านสาธารณสุข และนักปฏิบัติการด้านสันติภาพ เป็นต้น รวมจำนวน 25 คน นอกเหนือจากนี้ยังได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักสันติภาพโลกที่โดดเด่น 5 คน ได้แก่ 1) มหาตมะ คานธี 2) มาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ 3) เนลสัน แมนเดลา ทั้ง 3 ท่านนี้เป็นนักสันติภาพและนักการเมือง ที่ไม่นิยมใช้ความรุนแรง (Non-violence) 4) แม่ชีเทเรซา นักสันติภาพสายสังคมสงเคราะห์ชาวโลกด้วยความรักบริสุทธิ์ และ 5) ดาไล ลามะ องค์ที่ 14 นักสันติภาพที่

สร้างสันติภาพจากภายใน (Inner Peace) สู่สันติภาพภายนอก (Outer Peace) รวมทั้งศึกษาหลักการ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย เครื่องมือปฏิบัติการ จากองค์กร-องค์การสันติภาพที่สำคัญ ได้แก่ 1) องค์การสหประชาชาติ (United Nations) 2) สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) 3) องค์การยูเนสโก: องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) และ 4) องค์การพุทธศาสนสัมพันธ์แห่งโลก: พ.ส.ล. (The World Fellowship of Buddhists) โดยมีขั้นตอนกระบวนการวิจัยดังนี้

1) การศึกษาจาก หนังสือ ตำรา คัมภีร์พระพุทธศาสนา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประมวลองค์ความรู้ และการนำผลการศึกษาเกี่ยวกับหลักการสร้างสันติสุขในพุทธศาสนา จากโครงการวิจัยย่อยที่ 1 มาสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก บุคคลในพุทธศาสนาดังกล่าว 25 คน ประกอบด้วยบุคคลในพุทธศาสนาหลัก ได้แก่ คาทอลิก 1 คน คริสต์ 3 คน อิสลาม 5 คน ฮินดู 1 คน ซิกข์ 1 คน พุทธ 13 คน และ ศาสนาเพื่อสันติภาพ (ไม่เจาะจงศาสนาใดศาสนาหนึ่ง) 1 คน

3) การสนทนากลุ่มเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่และภารกิจในกระบวนการยุติธรรมในศาล นอกศาล ในกระบวนการยุติธรรมภาคสาธารณสุขและภาคประชาสังคมอย่างละ 1 คน รวม ทั้งสิ้น 4 คน

4) การวิเคราะห์ถ่วงน้ำหนักข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 3 อันเป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้พัฒนากระบวนการสร้างสันติภาพที่เหมาะสมกับบริบทสังคมของการอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมที่หลากหลายได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

1) กระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรสันติภาพ

ผลการวิจัยทำให้พบประเด็นนำเสนอ 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการหรือวิธีการสร้างสันติภาพ และด้านผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่ต้องการได้รับ

โดยมีข้อสังเกตจากองค์กร/องค์การสันติภาพที่เลือกศึกษาเกี่ยวกับหลักการ กระบวนการและความสำเร็จหรือปลายทางในการสร้างสันติภาพ ดังนี้

1. องค์การสหประชาชาติ (UN) เป็นองค์การระหว่างประเทศ มีสมาชิก 193

ประเทศ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่การร่วมมือในกฎหมายและความร่วมมือระหว่างประเทศ หลักการ: แก้ไขข้อพิพาท, ระวังภัยคุกคามต่อสันติภาพ การละเมิดสันติภาพหรือการกระทำในลักษณะรุกราน; กระบวนการ: สันติวิธี, มาตรการการใช้กำลังระงับภัยคุกคาม, ส่งเสริมความร่วมมือ; ความสำเร็จ: รักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2. สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เป็นองค์กรพหุภาคีเพื่อช่วยเหลือด้านการพัฒนา สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา มีสมาชิก 170 ประเทศ หลักการ: ขยายการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนา กระบวนการ: สร้างภูมิปัญญาในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ความสำเร็จ: ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศที่พัฒนา

3. องค์การยูเนสโก (UNESCO) เป็นทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส มีสมาชิก 195 ประเทศ หลักการ: สันติภาพจะต้องวางรากฐานอยู่บนความร่วมมือทางภูมิปัญญา และจิตสำนึกของมนุษยชาติ กระบวนการ: ส่งเสริมความร่วมมือของนานาชาติด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ความสำเร็จ: สังคมโลก เคารพในความยุติธรรม กฎหมาย สิทธิ และเสรีภาพ ที่มนุษย์พึงมีโดยไม่ถือเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา

4. องค์การพุทธศาสนสัมพันธ์แห่งโลก (พ.ส.ล) เป็นองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศูนย์ภาคี 189 แห่งใน 50 ประเทศทุกภูมิภาคทั่วโลก หลักการ: เสริมสร้างความสามัคคี ภราดรภาพชาวพุทธ ความร่วมมือกับองค์กรที่มีจุดหมายเดียวกัน (สังคมสันติสุข) กระบวนการ: เผยแผ่คำสอน หลักธรรม กิจกรรมส่งเสริมด้านสังคม การศึกษา วัฒนธรรม และมนุษยธรรม ความสำเร็จ: ความเป็นภราดรภาพชาวพุทธ สันติในระดับบุคคลและสังคม

ผลการวิจัยพบว่า แม้ว่าแต่ละองค์กรจะมีวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกันบ้าง แต่ก็ยังคงอยู่ในกรอบการทำให้โลกเกิดสันติภาพ ดังนั้นเป้าหมายจึงเป็นการเน้นสันติภาพในมิติของระดับประเทศเป็นสำคัญ ในขณะที่องค์กรโลกที่เป็นด้านศาสนาจะเน้นมิติของระดับบุคคลแล้วแผ่ขยายไปสู่สังคมโดยมีคำสอนทางศาสนาเป็นหัวใจสำคัญ ที่น่าสนใจคือ การสร้างสันติภาพของแต่ละองค์กรเน้นการพัฒนาคนและประเทศให้เจริญ มีเพียงองค์การสหประชาชาติ (UN) ที่แตกต่าง คือ เน้นความเป็นคนกลางระหว่างประเทศ รวมถึงการสอดส่องดูแลสถานการณ์ทั่วโลกไม่ให้เกิดการใช้ความรุนแรง และยังเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่แทรกแซงหากเห็นว่าความขัด

แย้งนั้นเป็นภัยต่อมวลมนุษยโลก ขณะที่องค์กรสันติภาพอื่นมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งเชิงกายภาพ คือ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเชิงจิตภาพ คือ การสร้างจิตสำนึกที่รับผิดชอบที่มนุษย์พึงมี นอกจากนี้ ยังพบว่า สิ่งที่ต้องศึกษาและทำความเข้าใจคือ มโนทัศน์หรือหลักการพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ สำคัญ ได้แก่

- ความท้าทายในการวัด: การวัดความขัดแย้งง่ายกว่าการสร้างสันติภาพ เนื่องจากการสร้างสันติภาพเป็นกระบวนการซับซ้อน
- ความคาดหวัง: กระบวนการสร้างสันติภาพบางครั้งก็ไม่สามารถทำงานได้ แต่ในหลายๆ ครั้งประชามณานาชาติอาจคาดหวังเรื่องเป้าหมายที่เกินกว่าจะบรรลุได้
- การเปลี่ยนแปลง: เมื่อมีคนหลายฝ่ายเข้ามาอยู่ร่วมในการดำเนินการอย่างพลวัต ความสนใจในประเด็นสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยตลอด
- ความไม่ยึดติด: ต้องมีความพยายามในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพทั้งกระบวนการ มิใช่เพียงแต่วิธีการกระแสหลักเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมา
- มีพื้นที่: ต้องมีการสร้างสภาวะในการสร้างพื้นที่ร่วมของการทำงาน
- หลักวิเคราะห: ต้องมีการวิเคราะห์การสร้างสมดุลของการจัดการความขัดแย้ง
- หลักของเวลา: ต้องเข้าใจว่าการสร้างสันติภาพเป็นการสร้างศักยภาพในกระบวนการทำงานเพื่อตอบสนองทั้งการทำงานเฉพาะหน้าและงานในระยะยาว

ผลการวิจัยสรุปประเด็น ที่นำเสนอสิ่งที่น่าสังเกตไว้ 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการหรือวิธีการสร้างสันติภาพและผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่ต้องการได้รับ กล่าวคือ

(1) สร้างสันติภาพด้วยกระบวนการระงับเหตุแห่งความขัดแย้งและความรุนแรงเพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของโลก: เป็นการระงับความรุนแรงที่ปลายเหตุ ดังจะเห็นได้จากองค์การสหประชาชาติ เสา 5 หลักในการสร้างสันติภาพของสหประชาชาติ ได้แก่

1. ความมั่นคงและความปลอดภัย
2. กระบวนการทางการเมือง
3. สิทธิมนุษยชน
4. มิติทางเศรษฐกิจ

5. พื้นฐานบริการต่างๆ ทำให้บางสถานการณ์องค์การสหประชาชาติจะเลือกใช้วิธีการสนับสนุนการใช้กำลังเพื่อปราบปรามและขจัดปัญหาความรุนแรงระหว่างประเทศ การ

เข้าไปแทรกแซงทางการเมือง แต่การใช้วิธีการนี้อาจทำให้องค์การขาดความน่าเชื่อถือในฐานะคนกลางไกล่เกลี่ย ทำให้แนวโน้มในการทำงานเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการสร้างสันติภาพโลกโดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การหาหนทางระงับข้อพิพาทด้วยสันติวิธี

(2) สร้างสันติภาพด้วยกระบวนการป้องกันเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้ง: ความขัดแย้งระหว่างประเทศมีประเด็นหลักที่ซ่อนเร้นคือเรื่องผลประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัด ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ยังอุดมสมบูรณ์ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จึงทำให้เป็นโอกาสสำหรับประเทศที่มีความเจริญและมีอำนาจมากกว่าเข้ามาแสวงหาประโยชน์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งเรื่องของการแย่งชิงดินแดนและผลประโยชน์ ดังนั้นองค์กรสันติภาพหลายแห่งจึงเน้นที่จะทำงานในเชิงป้องกันไม่ให้ประเทศที่กำลังพัฒนาตกเป็นเบี้ยล่างของมหาอำนาจ ดังเช่น หน่วยงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เน้นกระบวนการสร้างสันติภาพด้านภูมิปัญญา

(3) สร้างสันติภาพด้วยกระบวนการพัฒนาจิตวิญญาณแห่งสันติภาพ: แต่ละองค์กรต่างก็มีมุมมองและให้สาระสำคัญในการพัฒนาคนเรื่องสันติภาพแตกต่างกันไปตามบริบทขององค์กร องค์กรยูเนสโก ที่เน้นเคารพในความยุติธรรม กฎหมาย สิทธิ และเสรีภาพ ที่มนุษย์พึงมี โดยไม่ถือเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา ในขณะที่องค์กรพุทธศาสนสัมพันธ์แห่งโลก เน้นให้คนรักาศิล และนำพุทธธรรมมาปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตที่ผาสุกในสังคมรอบด้าน รวมไปถึงการรักษาสภาพแวดล้อมและใช้ทรัพยากรฯ พอเพียง

(4) สร้างสันติภาพด้วยกระบวนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสร้างสันติภาพให้ยั่งยืน: ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานสันติภาพ เริ่มตระหนักว่าสันติภาพในโลกมิใช่เป็นเพียงหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ต้องเกิดจากความร่วมมือกัน ดังนั้นการทำงานด้านสันติภาพขององค์กรสันติภาพต่างก็หันมาใส่ใจในกระบวนการของการสร้างเครือข่าย การสร้างความร่วมมือซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สันติภาพโลกประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ทั้งนี้้องค์กรสันติภาพส่วนใหญ่จะเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร ประเทศ และภูมิภาค แต่สำหรับองค์กรพุทธศาสนสัมพันธ์แห่งโลกใช้การสร้างความร่วมมือผ่านกิจกรรมทางศาสนาเป็นการบ่มเพาะสะพานบุญสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานก่อนที่จะนำไปสู่ความร่วมมือที่เป็นวงกว้างขึ้น กล่าวได้ว่ารากฐานที่ต้องทำให้มั่นคงคือการสร้างสันติภายในระดับบุคคลที่ทำให้เกิดพื้นที่ของหัวใจที่เปิดกว้างยอมรับผู้อื่น เคารพผู้อื่น เห็นใจเอาใจใส่ผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของมนุษย์

ผลจากการศึกษาแนวคิดวิธีการทำงานขององค์กรด้านสันติภาพ พบว่าสมาชิกขององค์กรสันติภาพเป็นหัวใจหลักสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านสันติภาพให้สำเร็จลุล่วงได้ ทั้งนี้ หลักการที่สมาชิกองค์กรและองค์กรต้องเป็นคู่ขนานไปในทางเดียวกันคือ การไม่นำความเชื่อหลักศาสนามาเป็นเส้นแบ่งแยกในการทำงาน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือองค์กรและสมาชิกควรมีปณิธานที่สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา ได้แก่

1. สมาชิกองค์กรต้องประกอบด้วยสันติภาพทางใจจากการเจริญภาวนาพัฒนาจิต รักษาศีลอันเป็นปกติของความเป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐเพื่อนำสู่การไม่ใช้กำลังกายในการเบียดเบียน ทำร้าย ประหัตประหารผู้อื่น ไม่ลักขโมย ไม่ผิดประเวณี ไม่ใช้วาจากล่าวโทษเพื่อทำลายน้ำใจ หรือสร้างความเกลียดชัง มีสติ ไม่ตกเป็นทาสอารมณ์ร้ายรุนแรงต่างๆ

2. สมาชิกองค์กรต้องประกอบด้วยความรัก ความเมตตา มีความยุติธรรมต่อกัน ให้เกียรติและเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกันด้วยการมีความอดทนต่อกัน ให้อภัยกันด้วยจิตสำนึกอันบริสุทธิ์ เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงต่อกัน

3. พุทธศาสนองค์กรและสมาชิกทุกระดับต้องร่วมมือกันส่งผ่าน “ลมหายใจแห่งสันติภาพ” (Breath of Peace) เพื่อจรโลงสันติภาพและสันติสุขในทุกพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น ภาว ภูฏ ประเทศชาติ และในโลกใบเดียวกัน เครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพ อาทิ การร่วมมือกันจัดการประชุมสมมนาระดับนานาชาติเพื่อการทำความเข้าใจอันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม (International Symposium on Interfaith Dialogue and Peaceful Coexistence in Multicultural Societies) เป็นต้น

โปรดติดตามผลการวิจัย 2) กระบวนการสร้างสันติภาพของนักสันติภาพโลก ในเล่ม ๕๒

เรื่องเล่าจากพระสูตร

กนฺตาโก ภิกขุ

พระพุทธเจ้าเสด็จเมืองเวสาลี ทรงสอนรัตนสูตรให้พระอานนท์ท่อนบวรกรรม
พร้อมกับประพรมน้ำจากบาตรของพระพุทธเจ้าไปรอบกำแพงเมือง 3 ชั้น

“
 เถ อัตถะลักธา สุขีตา
 วิรุฬหา พุทธะสาสะเน
 อะโรคา สุขีตา โหทะ
 สะหะ ลัพเพหิ ญาคิกิ ฯ
 ”

ขอท่านทั้งหลาย พร้อมญาติมิตรทั้งปวง จงได้รับประโยชน์และความสุข มีความเจริญ
 งอกงามในพระพุทธศาสนา ไร้โรคพาสุขทุก ๆ ท่าน สถานการณ์ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่า มี
 การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) ซึ่งมีการแพร่ระบาดไปทั่วโลกอีกครั้ง
 ทำให้การดำเนินชีวิตต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยเดินทางไปมาหาสู่กันตามปกติ ก็ต้องหยุด
 ลงเพื่อตัดวงจรการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ทำการดำเนินชีวิตจึงต้องปรับเปลี่ยนใหม่ การใช้
 ชีวิตต้องมีสติมากขึ้น ต้องปรับทั้งด้านกาย สภาพแวดล้อม และความรู้สึก จึงอยากให้กำลังใจ
 แก่ทุก ๆ ท่านได้อึดทนและร่วมสู้กันต่อไป

บทความนี้จะได้นำเอาพระสูตร ๆ หนึ่งที่พระสงฆ์ท่านนำมาสาธยายเพื่อเป็นสิริมงคลแก่
 ชาวไทยในช่วงการระบาดของโควิด 19 พระสูตรนั้นก็คือ รัตนสูตร จากพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕
 ซึ่งเป็นพระสูตรที่ท่านพระอานนทได้เรียนเอาจากพระพุทธเจ้าแล้วนำไปสาธยายและประพรม
 พระพุทธรูปเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และปิดเป่าภัยอันตรายโรคภัยต่าง ๆ แก่ชาวเมืองไวสาลี
 ในคราวที่เกิดอหิวาตกโรค ซึ่งมีผู้คนล้มตายกันจำนวนมาก ซึ่งสถานการณ์ในยุคสมัยนั้นตาม
 เรื่องเล่ามันหนักหนาสาครรจมากเนื่องจากเป็นโรคระบาดที่ติดต่อกัน มันคล้าย ๆ การระบาด
 ของเชื้อโควิด 19 ที่กำลังเกิดอยู่ในปัจจุบัน โรคระบาดเช่นนี้ก็มิใช่ว่าเพิ่งจะเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก
 มีมาแล้วอย่างโรคเอดส์ โรคซาร์ มาถึงโควิด 19 อย่างไรก็ตามความเชื่อทางศาสนาก็เป็นการ
 เยียวยาทางใจ ในสถานการณ์ที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมด้วยช่วยกัน เพื่อให้ผ่านวิกฤตินี้ไปได้ ด้วย
 พลังแห่งศรัทธาความเชื่อในคุณพระรัตนตรัยของชาวพุทธ จึงได้มีการจัดให้มีการสาธยายรัตน
 สูตร ตามความเชื่อและนับถือของชาวพุทธ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ปวงชนชาวไทยอีกทาง
 หนึ่ง มีพุทธศาสนสุภาษิตว่า...

“สกุรา สารุ ปติฏฐิตาฯ”

เมื่อมีศรัทธาที่ดั่งมั่นดีแล้วจะยังประโยชน์ให้สำเร็จได้

ชาวพุทธเรามีความเชื่อในพระพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ การนำรัตนสูตรมาสาธยาย จึงเป็นไปตามความเชื่อเพื่อเป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิตในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ อีกทางหนึ่ง ในการสาธยายรัตนสูตรนั้น ส่วนใหญ่ก็จะสาธยายกันเป็นภาษาบาลี จึงไม่ค่อยจะได้รับความหมายว่าอย่างไร ทำไมจึงเชื่อว่าจะเป็นการปิดเป่าโรคร้ายอันตรายต่าง ๆ ได้ ผู้เขียนจะได้้นำความหมายหรือคำแปลที่นักปราชญ์บัณฑิตผู้ชำรุดด้านภาษาบาลีท่านแปลไว้มาให้อ่านกัน เพื่อจะได้เข้าใจความหมายของบทสาธยายรัตนสูตรนี้ เพื่อเพิ่มพูนศรัทธาและปัญญาในกิจที่ทำ กรรมที่กำลังดำเนินไปอย่างรู้เห็นเป็นคุณค่า คู่ควรแก่การรักษาสืบทอดต่อไปด้วยกัน

รัตนสูตร หรือ ระตะนะสูตร อีกอย่างเรียกว่า รัตนปริตร คือบทสาธยายเดียวกัน เนื้อหาของพระสูตร ๆ นี้ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน หลัก ๆ คือ

ตอนที่ ๑ มีความหมายในเชิงว่า เป็นการบอกกล่าวแก่เหล่าภูตผีหรือเทวดาที่สิงสถิตอยู่ในที่ต่าง ๆ ณ บริเวณนั้น ๆ เพื่อให้รับทราบว่า ขณะนี้พวกมนุษย์ที่ได้ทำพิธีกรรม กราบไหว้บูชาด้วยดอกไม้ของหอม และเครื่องเซ่นไหว้ต่าง ๆ ต่อภูต ผี หรือภูมิตะเวดาอยู่เป็นประจำนั้น กำลังได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อน ขอให้เหล่าภูต ผี เทวดา จงฟังข้าพเจ้า (หมายถึงท่านพระอานนท์ที่ท่านนำไปสาธยายในคราวนั้น) เมื่อฟังแล้วอย่าได้ประมาท หรือนิ่งดูดาย จงหันมามองว่ามนุษย์ได้ทำการเช่นสรวง บูชา ทำพิธีกรรมอะไรต่อภูตและเทวดาทั้งกลางวันและกลางคืนอยู่บ้าง แล้วขออย่าได้ประมาท ตั้งเมตตาจิตในมวลมนุษย์ แล้วให้การปกป้องคุ้มครองมนุษย์ด้วยซึ่งปรากฏอยู่ในบทสาธยาย และคำแปลดังต่อไปนี้

ยานีระ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภูมมานิ วา ยานีวะ อันตะลิกเข

สัพเพ วะ ภูตา สุขะนา ะวะวันตุ อะโหปี สักกัจจะ สุขันตุ ภาสิตังฯ

ขอเทวดาบนภาคพื้นและอากาศทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันอยู่ในที่นี้ทั้งหมด จงเป็นผู้เบิกบานใจ รับฟังถ้อยคำด้วยความเคารพเถิด

ตัสมา หิ ภูตา นิสาเมธะ สัพเพเมตตัง กะโรธะ มานุสฺสียา ปะชาเย
 ทิวา จะ รัตโต จะ หะรันติ เย พะลังตัสมา หิ เน รักขะธะ อัมปะมัตตา ฯ
 ขอเทวดาทั้งปวงจงฟังข้าพเจ้า จงตั้งเมตตาคิดในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย เพราะเขาเหล่านั้น
 ได้เช่นสรวงทำพิธีกรรมทั้งกลางวันกลางคืน ขอท่านอย่าประมาท จงคุ้มครองพวกเขาด้วยเถิด

ตอนที่ ๒ ของบทสาธยายที่เป็นการสรรเสริญพระคุณของพระรัตนตรัยตามลำดับ ดังนี้

ยังฺกิญฺจิ วิตตัง อิตฺธะ วา หุรังฺ วา สักเคสุ วา ยัง ะระตะนัง ปะณีตัง
 นะ โน สมะมํ อตฺถิ ตะถาคะเตนะ อิทัมปิ พุทฺเธระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตฺถิ โหตุ ฯ

ทรัพย์ในโลกนี้ หรือโลกอื่น หรือรัตนะอันประณีตบนสรวงสวรรค์ ไม่มีสิ่งใดที่จะเสมอ
 เหมือนพระตถาคต (พระพุทธเจ้า) เลย ข้อนี้เป็นคุณพระรัตนะอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า
 ด้วยสัจจะวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

ชะยังฺ วิราคัง อะมะตัง ปะณีตัง ยะทํชะมะคา สักกะมะนี สะมาหิโต
 นะ เตนะ ธัมเมนะ สมะตฺถิ กิญฺจิ อิทัมปิ ธัมเม ะระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตฺถิ โหตุ ฯ

พระศักยมุนี ผู้ทรงมีพระทัยอันตั้งมั่น ทรงบรรลุธรรมอันสิ้นกิเลส ปราศจากราคะ เป็น
 อมตะ และประณีต ไม่มีสิ่งใดที่จะเสมอเหมือนพระธรรมนั้นเลย ข้อนี้เป็นคุณพระรัตนะอัน
 ประเสริฐของพระธรรม ด้วยสัจจะวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

ยัมพุทฺธะสฺสเฏฐุ ปะริวัณณะยิ สุจิงฺ สะมาธิมานันตะริกิณฺญะมาหุ
 สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ อิทัมปิ ธัมเม ะระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตฺถิ โหตุ ฯ

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ทรงสรรเสริญสมาธิอันผ่องแผ้ว นักปราชญ์ทั้งหลายสรรเสริญ
 สมาธิอันประเสริฐที่ให้ผลทันที ไม่มีสิ่งใดที่จะเสมอเหมือนสมาธินั้นเลย ข้อนี้เป็นคุณพระรัตนะ
 อันประเสริฐของพระธรรม ด้วยสัจจะวาจานี้ ขอจงมีความสวัสดี

เย ปุคคะลา อัมมฐะ สะตัง ปะสัณฐา จัตตาริ เอตานิ ยุกานิ โหนติ
เต ทักขิณียา สุคะตัสสะ สาวะกา เอเตสุ ทินนานิ มะหัพพะลานิ
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ ฯ

พระสาวกของพระสุคตเจ้า ผู้เป็นพระอริยบุคคล ๘ จำพวก อันแบ่งเป็น ๔ คู่ ที่สัตบุรุษ
ทั้งหลายสรรเสริญ ท่านเหล่านั้นเป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน ทานที่ถวายแก่พระอริยบุคคลเหล่านี้นั้นมีผลมาก ขอนี้เป็นคุณพระรัตนอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจจะวาจานี้ ของงมีความ
สวัสดี

เย สุปปะยุดตา มะนะสา ทัพเพนะ นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมหิ
เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยะ ละทธา มุธา นิพพุตัง ภูญชะมานา
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ ฯ

พระอรหันต์ผู้บำเพ็ญเพียรด้วยจิตอันเข้มแข็งในพระพุทธานุภาพของพระโคตม เป็น
ผู้ปราศจากกิเลส ผู้เข้าถึงอมตธรรม ผู้บรรลุพระนิพพาน และผู้เสวยสันติสุขเอง ขอนี้เป็นคุณ
พระรัตนอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจจะวาจานี้ ของงมีความ
สวัสดี

ยะถินทะซีโล ปะฐะวีง สีโต ลียาจะตุพภิ วาเตภิ อะลัมปะกัมปิโย
ตะถูปะมัง สัมปุริสัง วะทามิ โย อะริยะสัจจานิ อะเวจจะ ปัสสะติ
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ ฯ

พระตถาคตตรัสเปรียบสัตบุรุษผู้เห็นแจ้ง เข้าถึงอริยสัจ ๔ ว่าเสาใหญ่ปักลงดิน อันไม่
ไหวติงเพราะแรงลมที่พัดมาทั้งสี่ด้าน ขอนี้เป็นคุณพระรัตนอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วย
สัจจะวาจานี้ ของงมีความ
สวัสดี

เย อะริยะสัจจานิ วิภาะยันติ คัมภีระปัญญะนะ สุเทสิตานิ
ภิกขุจาปี เต โหนติ ภูลัมปะมัตตา นะ เต ภาวัง อัมมฐะมะมาทียันติ
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ ฯ

บุคคลเหล่าใดเจริญอริยสัจ ๔ ที่พระพุทธเจ้าผู้ทรงปัญญาอันลึกซึ้งตรัสไว้ดีแล้ว แม้ว่า
ท่านเหล่านั้นยังเป็นผู้หลงเพลิดเพลินอย่างมากอยู่ แต่ท่านก็จะไม่เกิดในชาติที่แปดอีก ขอนี้เป็น
คุณพระรัตนอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจจะวาจานี้ ของงมีความ
สวัสดี

สหาวิสสะ ทัสสะนะสัมปะทาเย ตะยัสสุ ัมมา ชะหิตา ะวันติ

ลักกายะทิกฺกุจิ วิจิกิจฉิตฺตฺยจะ สีสัพพะตัง วาปี ยะทัตถิ กิณฺณิ

จะตุหะปาเยหิ จะ วิปะมุตโต ฉะ จาภิฐานานิ อะภัพโพ กาตุง

อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณิตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ๗

ท่านเหล่านั้น คือ พระโสดาบันผู้ละสังโยชน์ ๓ ประการ ได้แก่ ลักกายทิกฺกุจิ วิจิกิจฉา และสีลพตปราคาส และกิเลสอื่น ๆ ได้ในขณะที่ยังเห็นธรรม ท่านเหล่านั้นเป็นผู้พ้นแล้วจากอบายทั้ง ๔ ไม่กระทำความอันไม่สมควร ๖ ประการ (คือ อนันตริยกรรม ๕ และการไม่นับถือศาสดาอื่น) ข้อนี้เป็นคุณพระรัตนอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจจะวาจา นี้ ขอจงมีความสวัสดี

กิญฺจาปี โส กัมมัง กะโรติ ปาปะกัง กาเยนะ วาจาญฺหะ เจตะสา วา

อะภัพโพ โส ตัสสะ ปะฏิฉะทาเย อะภัพพะตา ทิกฺกุระปะทัสสะ วุตตา

อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณิตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ๗

แม้ท่านเหล่านั้นยังทำความผิดด้วยกาย วาจา หรือใจอยู่บ้างก็ตาม แต่ท่านก็ไม่ปกปิดความผิดนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้เห็นพระนิพพานเป็นผู้ไม่ปกปิดความผิด ข้อนี้เป็นคุณพระรัตนอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจจะวาจา นี้ ขอจงมีความสวัสดี

วะนัปปะคุมเพ ยะถา ผุสสิตักเค คิมหะนมะเส ปะฐะมัสสมิง คิมเห

ตะถูปะมัง ัมมะวะรัง อะเทสะยิ นิพพานะคามิง ปะระมัง หิตายะ

อิทัมปิ พุทธะ ระตะนัง ปะณิตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ๗

ต้นไม้ในป่าที่แตกยอดอ่อน ในต้นเดือนคิมหันตฤดู (ฤดูร้อน) มีความงดงามฉูดฉาด พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมให้ถึงพระนิพพานเพื่อประโยชน์สูงสุด มีความงามฉูดฉาดนั้น ข้อนี้เป็นคุณพระรัตนอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า ด้วยสัจจะวาจา นี้ ขอจงมีความสวัสดี

วะโร วะรัญญุ วะระโท วะราหะโร อะนุตตะโร ัมมะวะรัง อะเทสะยิ

อิทัมปิ พุทธะ ระตะนัง ปะณิตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ๗

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ทรงรู้แจ้งพระนิพพานอันเลิศ ทรงประทานพระธรรมอันยอดเยี่ยม ทรงแนะนำข้อปฏิบัติที่ดี ไม่มีใครยิ่งกว่าพระองค์ ทรงแสดงธรรมอันสูงสุดแล้ว ข้อนี้เป็น

คุณพระรัตนันอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า ด้วยสัจจะวาจา^{นี้} ขอจงมีความสวัสดี

ชีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง วิรัตตะจิตตายะติเก ภาวะสมัง

เต ชีณะพีชา อะวิรุฬ्हินันทา นิพพันติ อีรา ยะถายัมปะทีโป

อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ๗

พระอรหันต์ผู้สิ้นเชื้อแล้ว ไม่ยินดีในภพอีก มีจิตหน่ายภพเบื้องหน้า สิ้นกรรมเก่า ปราศจากกรรมใหม่ที่จะส่งไปเกิดอีก ท่านเหล่านั้นเป็น ปราชญ์ดับสิ้นไปเหมือนประทีปดวงนี้
ข้อนี้เป็นคุณพระรัตนันอันประเสริฐของพระสงฆ์ ด้วยสัจจะวาจา^{นี้} ขอจงมีความสวัสดี

เมื่อสาธยายถึงคุณของพระรัตนตรัย คือ พระคุณของพระพุทธเจ้า พระคุณของพระ
ธรรม พระคุณของพระสงฆ์แล้ว

ตอนที่ ๓ ของบทสาธยายตอนท้าย จึงเป็นการเชิญให้ญาติทั้งหลายให้ร่วมอนุโมทนา บูชา
สักการะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อความสุขสวัสดี ดังบทสาธยายต่อไปนี้

ยานีระ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภูมมานิ วา ยานีวะ อันตะลิกเข

ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปุชิตัง พุทธัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ ๗

ขอเหล่าญาติเทวดาบนภาคพื้นและในอากาศทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันอยู่ในที่^{นี้} จง
ร่วมกันนมัสการพระพุทธเจ้า ผู้เสด็จไปอย่างงดงาม อันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายบูชาแล้ว
จงมีความสวัสดี

ยานีระ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภูมมานิ วา ยานีวะ อันตะลิกเข

ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปุชิตัง ัมมัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ ๗

ขอเหล่าญาติเทวดาบนภาคพื้นและในอากาศทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันอยู่ในที่^{นี้}
จงร่วมกันนมัสการพระธรรม อันเป็นไปอย่างงาม อันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายบูชาแล้ว
จงมีความสวัสดี

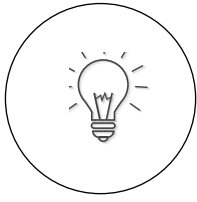
ยานีระ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภูมมานิ วา ยานีวะ อันตะลิกเข

ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปุชิตัง สังฆัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ ๗

ขอเหล่าภูตผีเทวดาบนภาคพื้นและในอากาศทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันอยู่ในที่นี้ จงร่วมกันนมัสการพระสงฆ์ อันเป็นไปอย่างงาม อันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายบูชาแล้ว จงมีความสุข

จากความหมายที่แปลของบทสาธยายนั้น ทำไมสาธยายแล้วได้ผล จะเห็นว่าพระอานนท์ ซึ่งเป็นพุทธอุปัฏฐากพระพุทธเจ้า เป็นที่เคารพยำเกรงของพระสงฆ์ทั้งหมด ท่านเป็นผู้มีศีล สมาธิ ปัญญา เมื่อกล่าวต่อมนุษย์และมนุษย์ย่อมเป็นที่เชื่อถือ และเมื่อท่านกล่าวสรรณเสริญพระคุณของพระรัตนตรัยย่อมไม่ใช่กล่าวเรื่องเท็จ เป็นการเปล่งวาจาจริง จะเห็นว่าผู้มีศีลมีธรรมกล่าวคำใดมักเป็นคำนั้น ท่านได้ยกเอาคุณพระรัตนตรัยมากล่าวให้ภูตผีและเทวดาได้รับฟังจนครบถ้วนแล้วจึงขอร้องว่า ท่านทั้งหลายอย่าได้ประมาท ขอให้เมตตาจิตต่อมวลมนุษย์ผู้ทุกข์ยากที่ทำพลีกรรมอ้อนวอนอยู่เข้าคำ ดังนั้นเมื่อผู้มีศีลมีธรรมมาบอก ภูตทั้งหลายจะนิ่งดูตายได้อย่างไร มนต์บทนี้จึงมีอานุภาพด้วยความหมายอย่างนี้

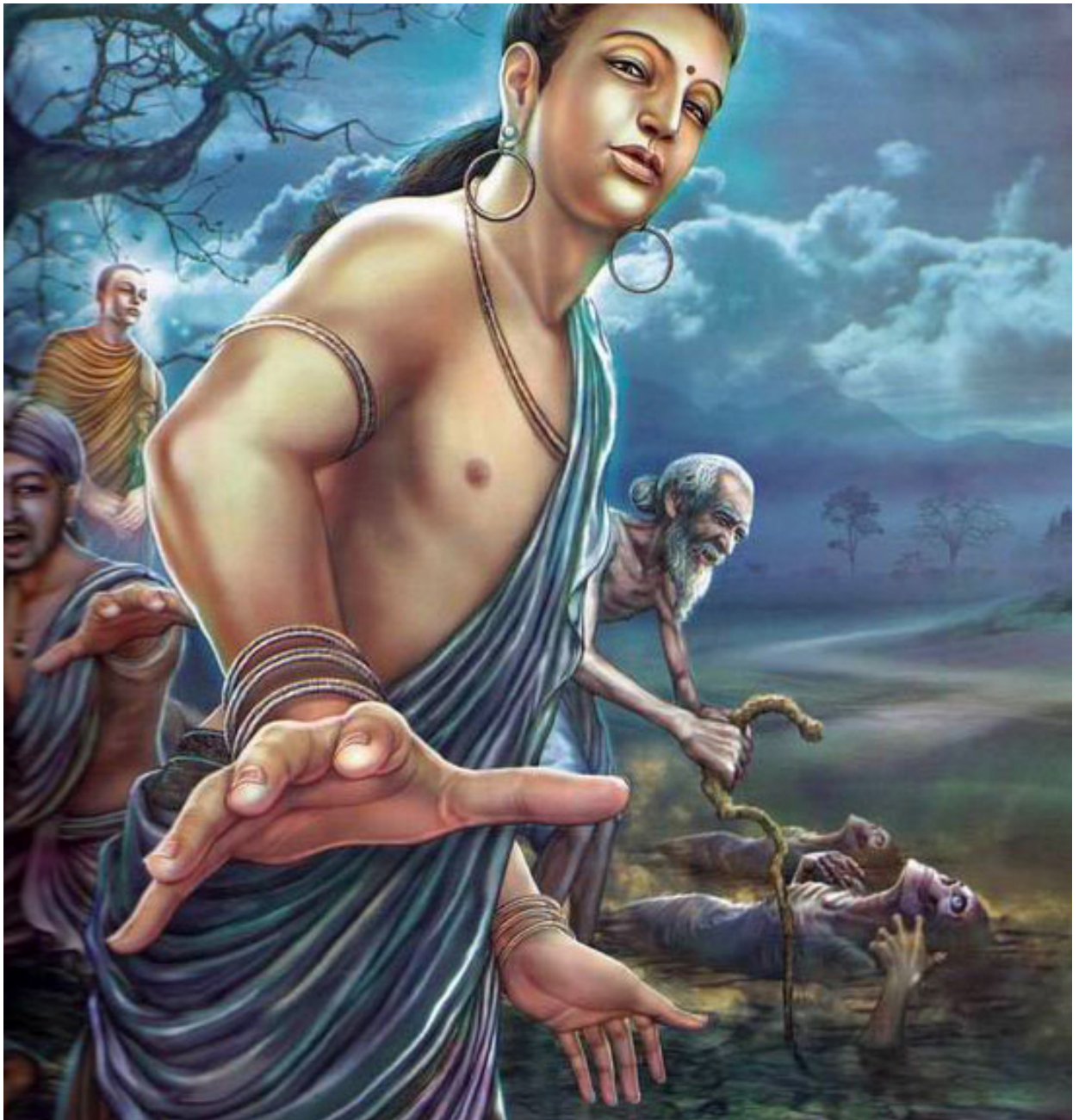
ขออานุภาพแห่งพระรัตนตรัย อานุภาพเหล่าเทพเทวา และอานุภาพแห่งมนต์รัตนปริตร จงปกป้อง ค้ำครองปวงชนชาวไทยให้ผ่านพ้นจากโรคโควิด 19 ในครั้งนี้โดยทั่วกันทุกท่านเทอญ...

ธรรมะน่ารู้

(ที่มา: ปรมัตถโชติกะ มหาอภิชัมมัตถสังคหวิภา วิถีมุตตสังคหะ)

ภพภูมิ ๓๑ (ตอนที่ ๗ นรกภูมิ ตอนที่ ๓)

เทวทูต ๕ จำพวก

(ที่มาในพระบาลีอุปปันณาสและอวัฏฏกถา)

บรรดาบุคคลทั้งหลายที่กำลังเป็นไปในโลกทุกวันนี้ ย่อมมีอหยาตย์จิตใจยิ่งหย่อนกว่ากัน และกันในความประพฤตินี้และไม่ดี มากบ้างน้อยบ้าง มากมายหลายประการแต่เฉพาะ ณ ที่นี้จะ ได้กล่าวโดยย่อๆ พอสมควรแก่ความประพฤตินี้ของบุคคลทั้งหลายเหล่านั้นเพียง ๔ ประเภท คือ

๑. บุคคลบางคนในโลกนี้มีอหยาตย์ชอบบ้ำเพ็ญกุศลมาก
๒. บางคนมีอหยาตย์ชอบบ้ำเพ็ญกุศลและก่ออกุศลเท่าๆกัน
๓. บางคนชอบก่ออกุศลมากกว่ากุศล
๔. บางคนชอบก่ออกุศลฝ่ายเดียว

บรรดาบุคคลทั้ง ๔ ประเภทนี้ บุคคลประเภทที่หนึ่ง ในขณะที่ใกล้จะตายย่อมระลึกนึกถึงกุศลได้มาก ฉะนั้น บุคคลจำพวกนี้ย่อมจะพ้นจากการไปบังเกิดในอบายภูมิทั้ง ๔

ส่วนบุคคลประเภทที่ ๒ นั้น ถ้าตัวเองพยายามระลึกถึงกุศลให้มาก หรือมิฉะนั้น ญาติคนใดคนหนึ่ง มาช่วยเตือนสติระลึกนึกถึงกุศล ก็สามารถช่วยให้พ้นจากการไปอบายได้เหมือนกัน เว้นไว้แต่ตัวเองก็ไม่พยายามระลึกถึงกุศลที่ตนได้ กระทำไว้และก็ญาติคนใดที่จะคอยเตือนสติให้ คงเหลือแต่ความกลุ้มใจเสียใจ และห่วงใยในทรัพย์สมบัติ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วก็ไม่มีหนทางที่จะพ้นจากอบายไปได้

ส่วนบุคคลที่อยู่ประเภทที่ ๓ นั้น อกุศลอาจิณณกรรมมากกว่ากุศล ลำพังตัวเองแล้วย่อมไม่สามารถนึกถึงกุศลนั้นได้ ยกเสียแต่จะได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเท่านั้น ถึงกระนั้น การช่วยเหลือโดยการเตือนสติจากผู้อื่นนั้น ต้องเป็นการช่วยเหลือเป็นพิเศษจึงจะพ้นจากอบายได้ ถ้าเป็นการช่วยเหลืออย่างสามัญธรรมดาแล้ว ผู้นั้นก็ยังไม่สามารถที่จะกลับใจมารับอารมณ์ที่เป็นกุศลนั้นๆ ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ บุคคลจำพวกนี้ย่อมจะต้องไปสู่อบายโดยแน่นอน

ส่วนบุคคลประเภทที่ ๔ นั้น ย่อมไม่พ้นจากการไปสู่อบายได้เลย นอกจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อัครสาวก และมหาสาวกเท่านั้น ที่จะช่วยเหลือได้ สาวกที่จะได้รับความช่วยเหลือ จากท่านเหล่านี้ ผู้นั้นก็ต้องมีกุศลอุปการปรียกรรมที่มีกำลังมากคือได้แก่กุศลที่ตนได้ เคยสร้างไว้

แล้วในชาติก่อนๆ

ฉะนั้น ถ้าบุคคลจำพวกนี้ไปสู่นรกแล้ว ก็ไปสู่นรกโดยตรง ไม่มีโอกาสที่จะได้พบกับยมราชเพื่อทำการไต่ถาม

ส่วนบุคคลประเภทที่ ๒ และที่ ๓ ถ้าต้องไปสู่นรกแล้ว ก็มีโอกาสได้พบกับยมราช เพื่อทำการไต่สวนและสอบถามถึงเรื่องเทวทูต ๕ จำนวนมากเสียก่อน แล้วจึงจะได้ไปเสวยทุกข์ในนรกนั้นๆ ภายหลัง เมื่อบุคคลผู้นั้นได้มาสู่นรก นายนิรบาลทั้งหลายต่างก็นำตัวผู้ที่ต้องมาสู่นรกนั้น มาหาพญายมราช

คำถามของยมราชอันได้แก่เทวทูต ๕ จำพวกนั้น ดังนี้

เทวทูตที่หนึ่ง คือ ความเกิด อันได้แก่ ทารกแรกเกิด

เทวทูตที่สอง คือ ความแก่ อันได้แก่ คนชรา

เทวทูตที่สาม คือ พยาธิ อันได้แก่ ผู้ป่วยไข้

เทวทูตที่สี่ คือ ผู้ที่ถูกลงโทษตามกฎหมาย อันได้แก่ คนต้องราชทัณฑ์

เทวทูตที่ห้า คือ มรณะ อันได้แก่ คนตาย

เมื่อยมราชได้เห็นบุคคลเหล่านั้น จึงกล่าวขึ้นว่า “นี่แน่เจ้า ! บัดนี้เราจะถามเจ้าว่า เมื่อเจ้ายังอยู่ในมนุษยโลกนั้น ได้เคยเห็นเด็กแรกเกิดบ้างหรือเปล่า”

สัตว์นรกกล่าวว่า “ข้าพเจ้าเคยเห็น”

ยมราชจึงถามต่อไปว่า “ในขณะที่เจ้าได้เห็นเด็กแรกเกิดนั้น เจ้าเคยนึกถึงตัวของเจ้าบ้างไหมว่า ตัวของเจ้านี้ก็ต้องเกิดอีกเช่นเดียวกัน และเคยพยายามสร้างทาน ศีล ภาวนา เพื่อจะได้เป็นหนทางที่จะช่วยตัวเองในพ้นไปจากความเกิดอันเป็นชาติทุกข์บ้างไหม”

สัตว์นรกได้ฟังคำถามของยมราชเช่นนี้แล้ว ถ้าระลึกถึงกุศลได้ในขณะนั้นก็จะพ้นจากนรกโดยทันที ได้ไปเกิดเป็นมนุษย์ หรือเทวดา ถ้าขณะนั้นระลึกถึงกุศลไม่ได้ในก็กล่าวตอบว่า ข้าพเจ้าเคยเห็นเด็กแรกเกิดก็จริง แต่ก็ไม่มีควมนึกคิดอะไร คงมีแต่ความยินดี พอใจเพลิดเพลิน สนุกสนาน ไปตามวิสัยธรรมดาของชาวโลกเท่านั้น

ยมราชจึงกล่าวต่อไปว่า “ถ้าเช่นนั้น ความประมาทของเจ้าก็ดี ความเพลิดเพลिन สนุกสนานต่างๆของเจ้าที่ได้กระทำไปแล้วก็ดี ล้วนแต่เป็นความประมาทเพลิดเพลินที่เกิดจาก ตัวของเจ้าทั้งนั้น ไม่ใช่บิดามารดา บุตรภรรยา มิตรสหาย พี่น้อง ครูบาอาจารย์ หรือเทวดาทั้งหลายมากระทำให้เจ้า ฉะนั้น เจ้าก็ต้องได้รับผลที่เจ้าเคยกระทำไว้แล้วนั้นด้วยตนเอง ไม่มีผู้ใด จะมารับโทษแทนเจ้าได้ ตัวเจ้าได้ทำไว้อย่างไรเจ้าก็ต้องเป็นผู้ได้รับผลอย่างนั้น”

แล้วยมราชก็ถามต่อไปอีกว่า “ถ้าเช่นนั้น เจ้าเคยเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนต้องราชทัณฑ์ และคนตายบ้างไหม”

สัตว์นรกก็กล่าวตอบว่า “ข้าพเจ้าเคยเห็น”

ยมราชจึงกล่าวถามต่อไปว่า “ในขณะที่เจ้าเห็นคนแก่ คนเจ็บ และคนต้องราชทัณฑ์ หรือ คนตายอยู่นั้น เจ้าเคยนึกถึงตัวของเจ้าบ้างไหมว่า ตัวเจ้านี้ก็ต้องมีความแก่ ความเจ็บ ต้องเป็น คนต้องราชทัณฑ์ และมีความตายเป็นธรรมดา เช่นเดียวกันกับบุคคลที่เจ้าได้เป็นอยู่นั้น แล้ว พยายามสร้างทาน ศีล ภาวนา อันเป็นกุศลกรรมเพื่อจะได้เป็นที่พึ่งแก่ตนเอง และสามารถช่วย ตนให้พ้นจากทุกข์โทษต่างๆบ้างหรือเปล่า ในเมื่อเจ้ายังมีชีวิตอยู่ในมนุษยโลก”

เมื่อสัตว์นรกได้ฟัง คำถาม ครั้งที่สอง ครั้งที่สาม ครั้งที่สี่ และครั้งที่ห้า ถ้าระลึกถึงกุศล ได้ก็ย่อมพ้นไปจากนรก ถ้าระลึกถึงกุศลไม่ได้ ก็กล่าวตอบแก่ยมราชอย่างเดียวกันกับที่ได้กล่าว ไว้แล้วในเทวทูตที่หนึ่ง

เมื่อเป็นเช่นนั้น ยมราชก็พยายามช่วยให้ระลึกให้ว่า สัตว์นรกผู้นี้ได้สร้างกุศลอะไรไว้ บ้าง เพราะตามธรรมดาคนที่สร้างกุศลนั้นย่อมแผ่ส่วนกุศลนั้นๆ ให้แก่ยมราช ฉะนั้น ถ้าบุคคล ไตสร้างทาน ศีล ภาวนา แล้วได้อุทิศส่วนบุญนั้นให้แก่ยมราช ยมราชก็ย่อมจะระลึกนึกถึงกุศล นั้นได้ เพราะตนเคยได้รับส่วนบุญจากบุคคลนั้นๆ ถ้าบุคคลใดสร้างทาน ศีล ภาวนาแล้ว แต่ยังไม่ได้อุทิศส่วนบุญให้แก่ยมราช ยมราชก็ไม่สามารถที่จะระลึกถึงกุศลของบุคคลนั้นได้ ถ้ายมราช ช่วยระลึกให้ไม่ได้ก็นิ่งเสีย เมื่อเป็นเช่นนั้นนายนิรยบาลทั้งหลายก็จะนำสัตว์นรคนั้นออกไปลงโทษ ตามแต่อกุศลกรรมของสัตว์นรคนั้นได้กระทำมา

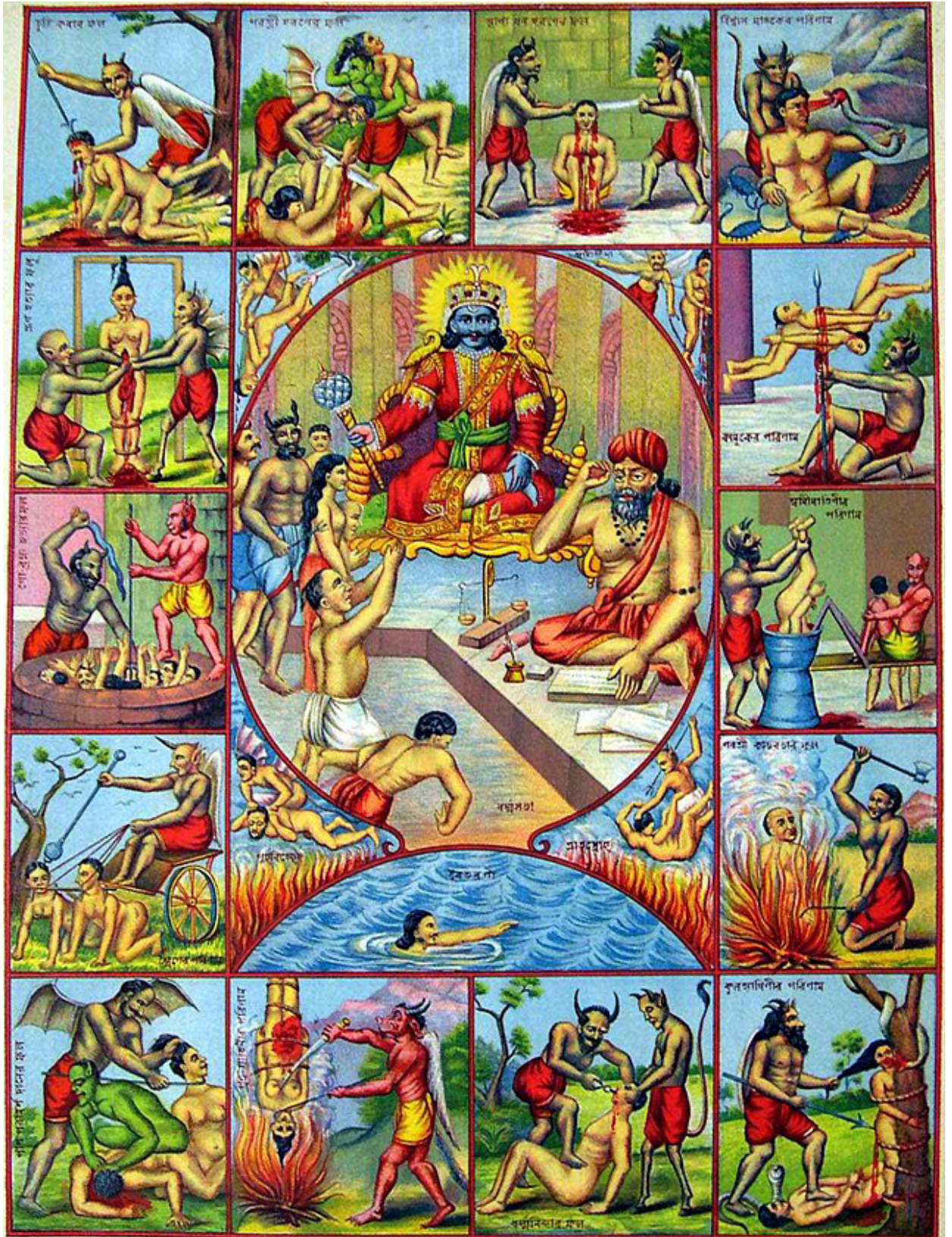
ถ้าหากว่ายมราชระลึกถึงกุศลกรรมของสัตว์นรกผู้นั้นได้ ก็ช่วยบอกให้ เมื่อสัตว์นรกนั้น ได้ฟังคำบอกเล่าของยมราชแล้วก็ระลึกได้ว่า เรานี้ก็ได้เคยสร้างทาน ศีล ภาวนา ไว้อย่างนี้ๆ เมื่อระลึกถึงกุศลกรรมของตนได้เช่นนี้ ในขณะนั้นก็พ้นไปจากนรก

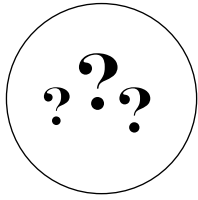
ฉะนั้น การช่วยเตือนสติให้ระลึกนึกถึงกุศลกรรมของยมราชจึงเป็นเหตุ ส่วนการระลึกได้ในกุศลกรรมของสัตว์นรกเอง เป็นผล และการระลึกถึงกุศลกรรมของตนได้ เป็นเหตุ การพ้นจากนรกเป็นผล

เทวทูต ๕ จำพวก จบ

(* โปรดติดตาม ธรรมะน่ารู้ - เรื่อง ภาพภูมิ ๓๑ ตอนที่ ๘ ใน อาสภาสาร ฉบับที่ ๕๒)

The Seven Factors of Enlightenment (Part VII)

COURAGEOUS EFFORT: THIRD FACTOR OF ENLIGHTENMENT (continued...)

A Heat that Vaporizes Defilements

The Buddha spoke of energy as a kind of heat, ātāpa. When the mind is filled with energy, it becomes hot. This mental temperature has the power to dry up defilements. We can compare the kilesas to moisture; a mind devoid of energy is easily dampened and weighed down by them. If effort is strong, however, the mind can vaporize kilesas before it is even touched by them. Thus, when the mind is energized by effort, mental defilements cannot touch it, or even come near. Unwholesome states cannot attack.

On matter's molecular level, heat appears as increased vibration. A red-hot iron bar is actually vibrating rapidly, and it becomes flexible and workable. This is so in meditation, too. When effort is strong, the increased vibration in the mind is manifested as agility. The energized mind jumps from one object to another with ease and quickness. Contacting phenomena, it heats them up, melting the illusion of solidity, so that passing away is clearly seen.

Sometimes when momentum is strong in practice, effort carries on by itself, just as an iron bar remains red-hot for a long time after it has left the fire. With the kilesas far away, clarity and brightness appear in the mind. The mind is pure and clear in its perception of what is happening. It becomes sharp, and very in-

terested in catching the details of phenomena as they arise. This energetic mindfulness allows the mind to penetrate deeply into the object of observation and to remain there without scattering and dispersing. With mindfulness and concentration established, there is space for clear intuitive perception, wisdom, to arise.

Through diligent effort, then, the wholesome factors of mindfulness, concentration and wisdom arise and strengthen, and bring with them other wholesome, happy states. The mind is clear and sharp, and it begins to enter more deeply into the true nature of reality.

Disadvantages of Laziness and Delights of Freedom

If instead there is sloppiness and laziness, your attention becomes blunt and noxious states of mind creep in. As you lose focus, you do not care whether you are in a wholesome state of mind or not. You might think your practice can coast along with no help from you. This kind of audacity, a lazy sort of boldness, can undermine you, slow you down. Your mind becomes damp and heavy, full of negative and unwholesome tendencies, like a mildewed horse blanket that has been left out in the rain. Ordinarily the kilesas pull the mind into their field of sensual pleasures. This is especially true for *rāga*, lust, one aspect of desire. People who are devoid of courageous effort are helpless in *rāga*'s grip. They sink again and again into the field of sensual pleasures. If effort is injected into the mind, though, the mind can free itself from this harmful en-

ergy field. The mind becomes very light, like a rocket that has succeeded in entering the weightlessness of outer space. Freed from the heaviness of desire and aversion, the mind fills instead with rapture and calm, as well as other delightful, free states of mind. This kind of delight can only be enjoyed through the fire of one's own efforts.

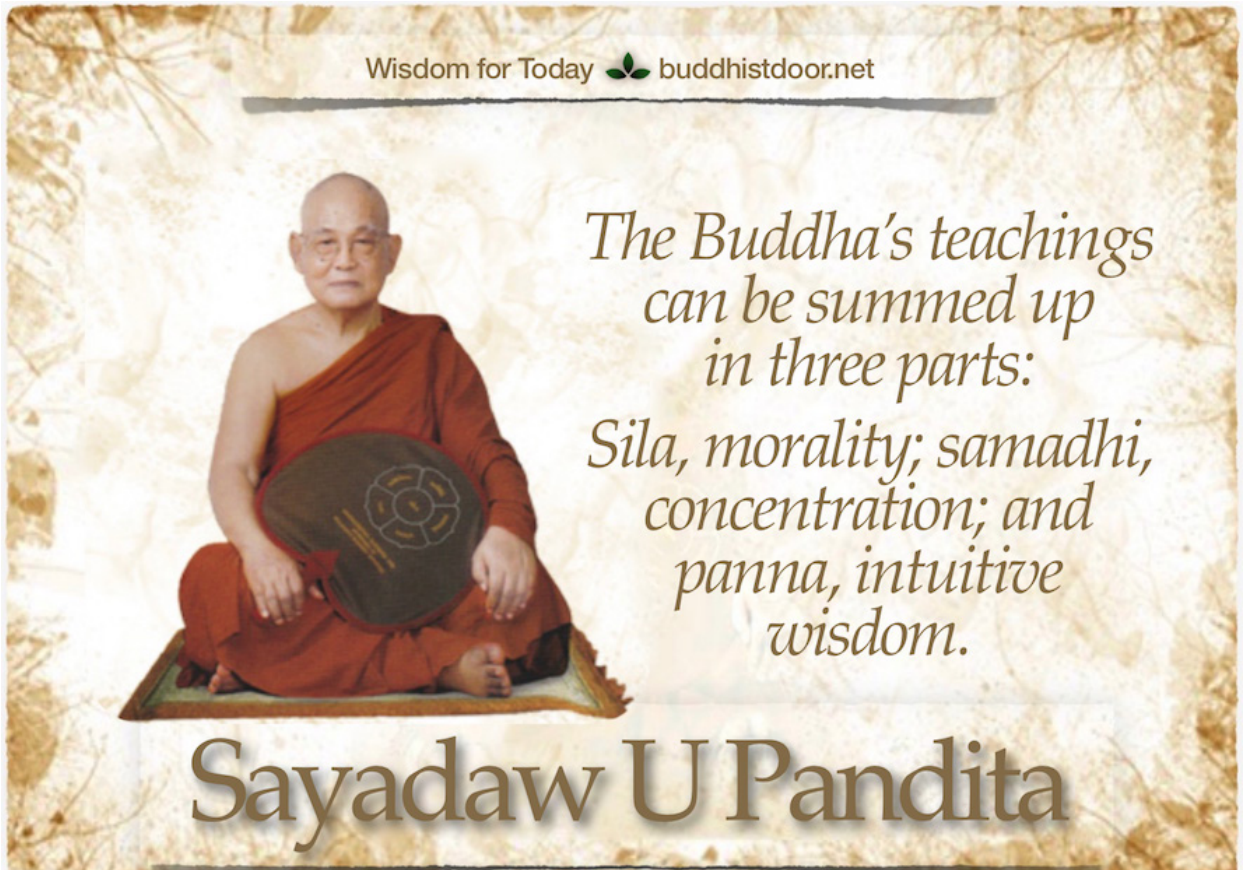
You may have experienced this freedom personally. Perhaps one day you were meditating while someone was baking cookies nearby. A delicious smell came floating into your nostrils. If you were really mindful, you simply noted this smell as an object. You knew it was pleasant, but no attachment or clinging arose. You weren't compelled to get up from your cushion and ask for one of those cookies. It might have been similar had an unpleasant object come to you. You would have felt no aversion. Confusion and delusion may also have been absent. When you see clearly the nature of mind and matter, unwholesome factors cannot control you.

Food can be one of the most difficult areas for meditators, especially on retreat. Leaving aside the whole problem of greed, yogis often feel strong disgust toward food. When one is really mindful, one can make the shocking discovery that food is quite tasteless on the tongue. As practice deepens, some yogis begin to find food so repulsive that they are unable to eat more than one or two bites. Alternatively, when yogis experience strong rapture, this rapture becomes a nourishment for their minds, such that they entirely

lose their appetite. Both of these types of yogis should try to overcome their initial reactions and make a concerted effort to eat sufficient food to maintain their energy. When the body is deprived of physical nutriment it loses strength and stamina, and eventually this undermines the meditation practice.

One may dream of getting the benefits of *vīriya*, but if one does not actually strive for them, it is said that one wallows in disgust. The Pāli word for such a person is *kusīta*. In the world a person who does not work to support him or herself and family will be looked down upon by others. He or she might be called a lazybones or insulted in various ways. The word *kusīta* refers specifically to someone who is abused verbally. In practice it is the same. At times energy is essential. A yogi who cannot muster the effort to confront a difficult experience, but cringes instead, could be said to be “chickening out.” He or she has no courage, no sense of boldness, no bravery at all.

A lazy person lives in misery, lives with suffering. Not only is he or she held in low esteem by others, but also *kilesas* arise easily when effort is low. Then the mind is assailed by the three kinds of wrong thoughts: thoughts of craving, of destruction and of cruelty. These mental states are oppressive, painful and unpleasant in themselves. A lazy person can easily be pounced upon by sloth and torpor, another unpleasant state.

Furthermore, without energy it may be difficult to maintain the basic precepts. One breaks the precepts at one's own expense; one loses the joy and benefit of moral purity. The work of meditation is seriously undermined by laziness. It robs a yogi of the chance to see into the true nature of things, or to raise his or her mind to greater heights. Therefore, the Buddha said, a lazy person loses many beneficial things.

Ref: In This Very Life, The Liberation Teachings of the Buddha, Sayādaw U Pandita (1992)

นางถาวร แซ่เตี๋ยว

ประสบการณ์ใคร่อย่

ตั้งแต่โตมาไม่เคยอยู่ในความคิดเลยว่าจะมีความจำเป็นในชีวิตที่ต้อง “ไปปฏิบัติธรรมที่วัด” แค่คิดว่าจะต้องไปวัดก็มีเหตุผลมาโต้แย้งได้สารพัด

อยู่บ้านเปิดทีวีทิ้งไว้แล้วก็นั่งสมาธิ เสร็จจากทำสมาธิก็ทำให้อ่อนหลับสบาย หายเครียดได้แล้ว แค่นี้ชีวิตก็สบายดีแล้ว ทำไมต้องไปทำอะไรแปลกๆ ใส่ชุดขาวๆ เราเป็นคนไม่ค่อยระมัดระวัง เดี่ยวเสื้อผ้างี้จะสกปรก อายคนเขาอีก ทำสมาธิที่บ้านใส่ชุดอะไรก็ได้ สบายดีแล้วนี่นา ต้องเดินช้าๆ ทำท่าแปลกๆ ไม่ได้แน่ๆ ปกติเป็นคนใจร้อน เดินเร็ว ถ้าให้มาเดินช้าๆ คงเครียดกว่าเดิม นั่งสมาธิอยู่ที่บ้านก็พอแล้ว อยากนั่งตอนไหนก็ได้ จะไปวัดทำไม ฯลฯ

มีปัญหาและอุปสรรคเยอะแยะมากมายที่ยกมาอ้าง เพื่ออธิบายว่าไม่จำเป็นต้องไปปฏิบัติธรรมที่วัด แต่ด้วยเหตุปัจจัย ธรรมะจัดสรร ก็ทำให้ได้มีโอกาสเข้ามาปฏิบัติธรรมที่วัดภักทันทะฯ ได้ขึ้นกรรมฐานเป็นศิษย์ของพระอาจารย์ ท่านพระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ โสรโท)

เมื่อมานั่งทบทวนว่าเราได้อะไรบ้างจากการมาปฏิบัติธรรมที่นี่ อืม! เยอะจนเรียบเรียงไม่ถูก มีทั้งความแปลกใจ ความประทับใจ ความตื่นเต้น และอื่นๆ อีกมากมาย แต่ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญที่สุด สำคัญมากจนกระทั่งทำให้การปฏิบัติธรรมที่วัดภักทันทะฯ เป็นงานที่จำเป็นที่สุดในชีวิต ก็คือประสบการณ์ที่ทำให้ได้ “คำตอบ” เรามั่นใจว่าทุกๆ คำถามจะได้รับคำตอบจากการมาปฏิบัติธรรม จากที่เป็นคนเกิดมามีแต่ความสงสัย มีคำถามในทุกๆ เรื่อง เมื่อมาพบพระอาจารย์ไม่ว่าจะสงสัยหรือมีปัญหาเรื่องอะไร เราจะได้รับคำตอบที่ชัดเจนและช่วยให้การใช้ชีวิตง่ายขึ้นเวลาที่เราคิดเอง หาทางแก้ปัญหาเอง มันมักจะยุ่งเหยิง แต่เวลาพระอาจารย์อธิบาย คำตอบทุกอย่างของท่าน เป็นคำตอบที่ไม่มีเรา ไม่มีเขา เรื่องราวทุกอย่างมันก็เลยดูง่าย ชัดเจน เราก็ทำได้บ้างไม่ได้บ้าง ก็เลยเป็นหนึ่งในหลายเหตุผลที่จำเป็นต้องมาเพื่อหา “คำตอบ” ต่อไป

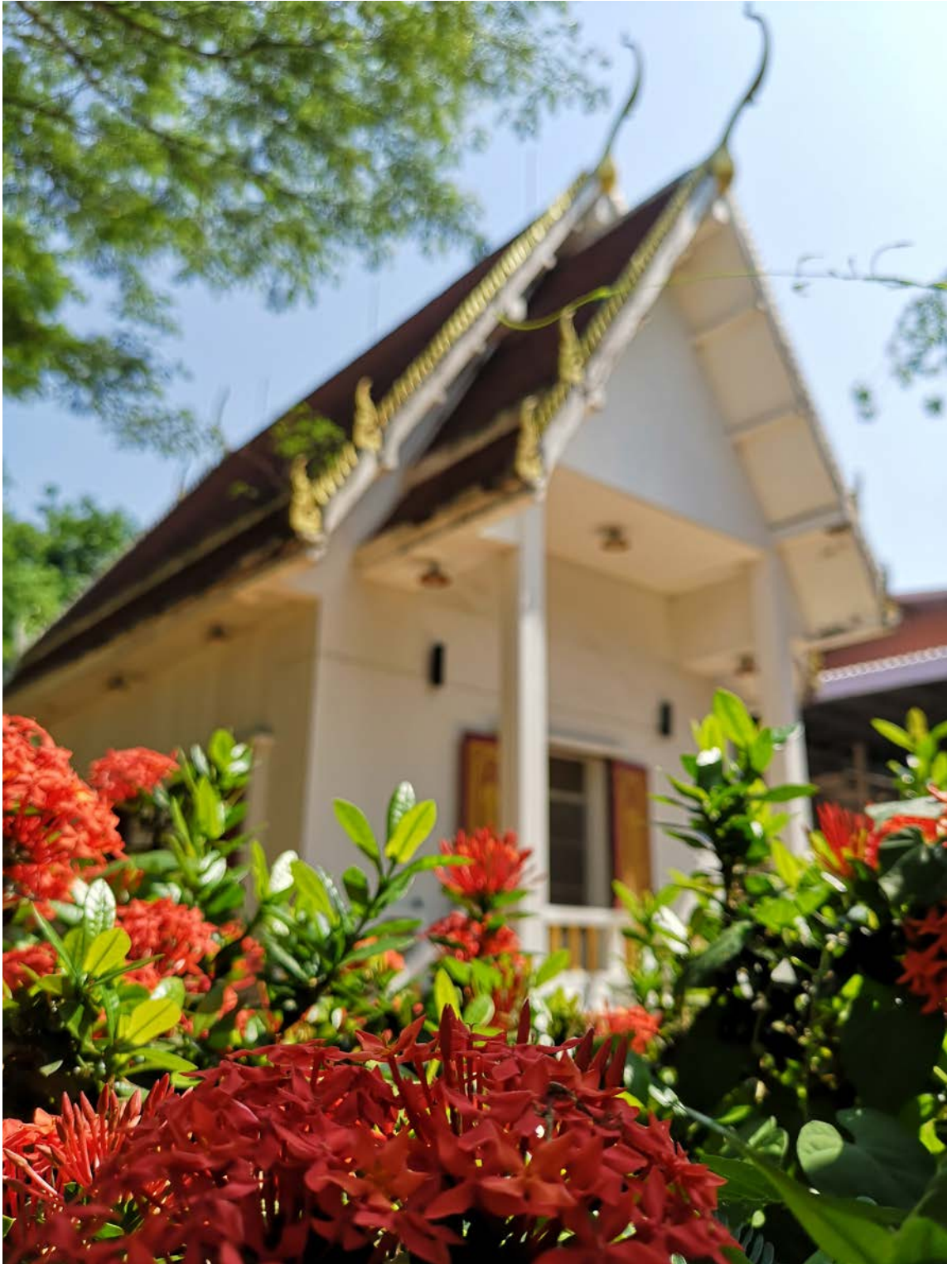
มีเรื่องหนึ่งที่สำคัญมาก ซึ่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมแบบพลิกผัน คือ “การเดินจงกรม” ที่มาทีไปอาจจะแปลกๆ แต่มันก็มีความเกี่ยวข้องกันอยู่จึงอยากจะแบ่งปันประสบการณ์นี้ จากเดิมอย่างที่เคยชินไว้ตอนต้นว่า อยู่บ้านนั่งสมาธิก็หลับสบาย ทั้งปัญหาได้แล้ว จึงไม่ชอบการเดินจงกรม และไม่รู้ว่ามีความสำคัญอย่างไร ไม่อยากทำเลย ตอนที่มาอยู่ปฏิบัติธรรมที่วัดภักทันทะฯ ครั้งแรก ใจไม่ยอมรับเรื่องการเดินจงกรมเลย คิดว่าปฏิบัติธรรมก็แค่ต้องการทำให้จิตใจสบาย ไม่ทุกข์กับปัญหา นอนหลับได้ เท่านั้นเอง เมื่อมานั่งสมาธิก็ดีแล้ว พอแล้ว แต่เมื่อมาอยู่ในวัด มีระเบียบปฏิบัติ มีวิชา มีครูบาอาจารย์ เรื่องราวและความเข้าใจต่างๆ จึงเปลี่ยนไป ต้องเดินจงกรมก่อนจึงค่อยนั่งสมาธิ มีการส่งสอบอารมณ์กับครูบาอาจารย์ มีการปรับแต่งอินทรีย์ ประสบการณ์จากการปฏิบัตินี้ทำให้ตระหนักว่า วิชาความรู้ที่เรียนมาทั้งหมดในชีวิตเป็นแค่เศษเสี้ยวของวิชาความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติธรรม

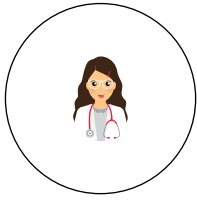
เมื่อได้ปฏิบัติธรรมในรูปแบบ ตามวิชาที่ครูบาอาจารย์สอน มีการเดินจงกรมสลับกับการนั่งสมาธิ ทำให้ค่อยๆ เกิดความรู้และความเข้าใจว่า ธรรมะ คือ ธรรมชาติ ได้มากขึ้นตามลำดับ วิชาความรู้ที่เรียนมาเพื่อใช้ประกอบอาชีพไม่ได้ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องวิชาชีวิตเลย ยกตัวอย่างเช่น การเรียนเรื่องสิ่งมีชีวิต โรงเรียนสอนให้ท่องจำว่า หน่วยที่เล็กที่สุดของสิ่งมีชีวิต คือ เซลล์ แล้วเมื่อมีหลายๆ เซลล์ประกอบกันเป็นเนื้อเยื่อ และหลายๆ เนื้อเยื่อประกอบกันเป็นอวัยวะ แต่ละสิ่งมีชีวิตประกอบด้วยหลายๆ อวัยวะ แต่อวัยวะเหล่านั้นยังก็เป็นของเรา เราปวดขา เราเสียใจ เราเจ็บใจ ฯลฯ เมื่อได้มาเดินจงกรม นั่งสมาธิ บางครั้งความปวดมันมีอยู่ แต่ไม่ได้ปวดที่ขา ไม่รู้ปวดตรงไหน รู้แค่ปวด แบบนี้หรือเปล่าที่ครูบาอาจารย์ท่านพร้าสอนว่า เมื่อไม่มีเราก็กบ เพียงแค่เดินๆ นั่งๆ ทำไมหนอ จึงทำให้ความรู้ความเข้าใจต่างๆ เกิดขึ้นได้ ความสงสัยนี้ยังคงมีต่อไป นี่เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้ตระหนักว่า การปฏิบัติธรรม เป็นงานที่จำเป็นที่สุดของชีวิต เพราะเราตั้งใจว่าจะต้องหาคำตอบให้ได้ว่า ความรู้ทั้งหมดจากการปฏิบัติธรรม คืออะไร

หากมีท่านผู้ใดได้อ่านถึงบรรทัดนี้ แต่ยังไม่เคยมาปฏิบัติธรรมที่วัดภักทันทะฯ ก็อยากชักชวนให้ทุกท่านได้มาลองปฏิบัติธรรมที่นี่ แม้ว่าประสบการณ์ปฏิบัติธรรมของเรจะมีน้อยมาก ไม่เคยไปอยู่ปฏิบัติที่วัดอื่นเลย ไม่รู้ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง แต่สำหรับวัดภักทันทะฯ รับรองว่าทุกอย่างล้วนสัพปายะ เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมอย่างยิ่ง

ในท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ พระอาจารย์สมศักดิ์ โสรโท ท่านเมตตาต่อลูกศิษย์อย่างที่สุด ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านของวัดภักทันทะฯ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกทุกๆ เรื่อง

ในการมาปฏิบัติธรรม ทั้งเรื่องสถานที่ปฏิบัติ กุฏิที่พัก อุปกรณ์ หมอน ผ้าห่ม ตลอดจนเจ้าหน้าที่ด้านอาหาร และอื่นๆ ที่ประกอบกันเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่สัปปายะ สมบูรณ์ที่สุดสำหรับเรา

หมอพิมพ์

คุยกับหมอ

ของแหลมตำมือแหลม ๆ เล็ก ๆ เรื่องไม่เล็ก

สวัสดีค่าชาวอาสาสารทุกท่าน คอลัมน์คุยกับหมอฉบับนี้ จะขอนำเรื่องเล็ก ๆ แต่อาจจะไม่เล็ก นั่นก็คือเรื่องของแหลมตำมือ มาให้ทุกท่านระดับความรู้กันไว้ค่า คอลัมน์นี้เขียนโดย “หมอมือซ้าย” ซึ่งเป็นพี่ชายแท้ๆ ของหมอพิมพ์เอง และได้รับการขออนุญาตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว คุณหมอมือซ้ายยินดีอย่างยิ่งที่จะนำความรู้ทางการแพทย์มาเผยแพร่ให้กับชาวอาสาสารทุกท่าน เพื่อสุขภาพของพวกเราค่ะ

วันนี้จะมาเล่าเรื่อง เล็ก ๆ แต่บางที เรื่องเล็ก ๆ ก็กลายเป็นเรื่องใหญ่ได้ครับ ในชีวิตประจำวันของคนเรา ผมเชื่อว่า หลายคนคงเคยมีประสบการณ์ถูก ของแหลมตำมือ กันมาบ้างแล้ว บางคนโชคดีเจ็บอยู่ไม่นานก็ หาย แต่ทำไมบางคนมือบวมมากจนติดเชื้อมีต้องเข้าอนรพ. รักษาเป็นเดือนๆ จนถึงขั้นตัดนิ้วเลยก็มี (พอดิ มีคุณแม่ของเพื่อนลูกที่สละวายนํ้ามาปรึกษาเรื่องนี้พอดิ ผมเลยได้โอกาสมาเขียนเรื่องนี้ให้ฟังกันครับ) วันนี้ผมอยากมาเขียนให้อ่านกันเล่นๆ เป็นความรู้ระดับตัวในแบบเข้าใจง่ายๆ ครับ

ของแหลมๆ เล็ก ๆ ที่มักจะทิ่มตำมีน้อย ๆ ของเราได้แก่ เข็ม ก้างปลา ตะปู เศษไม้ เสี้ยน เจอบ่อย ๆ ก็เงี่ยงปลาตุกตำ เปลือกกุ้ง ของแหลม เล็ก ๆ เหล่านี้เวลาใช้มืออย่างไม่ระวัง ใสสิ่งแหลม ๆ เหล่านี้ก็จะทิ่มตำเข้าไปในมือของเราได้ ทีนี้ปัจจัยที่จะทำให้เกิดความรุนแรงหรือการติดเชื้อที่มือเกิดขึ้นได้แก่

1. ความสกปรกและเชื้อโรคของสิ่งที่ทิ่มตำเข้าไป ถ้าหากของแหลมนั้นมีความสกปรกมาก เช่น ตะปูอยู่ใน ดินเป็นเวลานาน ๆ เศษเสี้ยนไม้ที่สกปรก ก้างปลาจากแม่น้ำเลอะโคลน เป็นต้น ถ้าหากของสกปรกมาก เชื้อโรคก็จะมากกว่าปกติ เทียบกับปากกาตำ หรือเข็มตำ (เราจะเห็นว่าเวลาหมอฉีดยาจะมีการใช้เข็ม ที่สะอาด และทำการฆ่าเชื้อโรคอย่างตั้งใจด้วยแอลกอฮอล์ที่บริเวณผิวหนังเสมอครับ จึงไม่ติดเชื้อกันไงครับ) โดยส่วนมากเชื้อโรคมักจะเป็นเชื้อประเภทแบคทีเรียครับ

2. ภูมิคุ้มกันในร่างกายของคนที่ถูกตำ ถ้าหากภูมิคุ้มกันของร่างกายแข็งแรง ปกติแล้วร่างกายจะมีความ สามารถในการต้านทานเชื้อโรคเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่แล้ว บางคนถูกของแหลมตำจึงไม่เป็นอะไรมาก แต่ในคน ที่มีภูมิต้านทานในร่างกายต่ำ เช่น เป็นโรคเบาหวาน ที่หลอดเลือดฝอยไม่ดี น้ำตาลสูง เมื่อถูกอะไรตำนิด ๆ หน่อย ๆ ก็จะเป็นที่อยู่ที่ดีของเชื้อโรค สู้กับเชื้อโรคไม่ไหว เชื้อลูกลามรุนแรงได้เร็วจนบางครั้งร่างกายสู้ไม่ไหวเกิดเป็นเนื้อตายมาก ต้องตัดนิ้วก็มีครับ

3. แผลปิดหลังถูกทิ่มตำ ปัญหาที่พบบ่อย ๆ คือเวลาถูกของแหลมพวกนี้ทิ่มแล้ว แผลบริเวณผิวหนัง ภายนอกมักจะปิดตัวลงตามธรรมชาติ แต่ขณะที่ถูกทิ่มนั้น ส่วนปลายแหลมมักมีเชื้อโรค กลายเป็นว่าเชื้อ โรคถูกเอาเข้าไปอยู่ในร่างกายลึกๆ แต่ไม่มีทางออก โดยทั่วไปแล้ว เชื้อแบคทีเรียบางประเภท ไม่ชอบถูก อากาศ ชอบที่อับชื้น ๆ การที่ได้เข้าไปอยู่ในร่างกายลึกๆ แล้วแผลปิดนี้ยังชอบเลย คราวนี้ก็จะเกิดการติด เชื้อลามไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของฝ่ามือได้ครับ และ บางครั้ง ถ้าส่วนปลายของเส้นหรือของแหลมหักคาอยู่ใน ร่างกาย ก็จะเป็นแหล่งของเชื้อโรคที่ดีมาก

เห็นไหมครับว่า ของแหลมๆ เล็ก ๆ จริง ๆ แล้ว เรื่องไม่เล็ก นะครับที่นี้เรามาดูวิธีการปฏิบัติตัวเมื่อ ถูกของแหลมคมตำกันว่าต้องทำอะไรบ้าง

1. ตั้งสติ ล้างแผลให้สะอาด ใส่ยาฆ่าเชื้อเช่น แอลกอฮอล์ หรือ เบตาดีน แล้วทำแผล
2. ดูว่ามีเศษของปลายแหลมฝังอยู่หรือไม่ ถ้ามีก็ให้ไปพบแพทย์เพื่อเอาออก
3. ดูว่าของที่ตำนั้นมันสกปรกหรือไม่ ถ้าสกปรกมากควรไปหาหมอเพื่อประเมินเรื่องการฉีดวัคซีนป้องกัน บาดทะยัก และการให้ยาฆ่าเชื้อ หรือทำการขยายรูแผลเพื่อล้างเอาเชื้อโรคออก

4. ดูสภาพร่างกายตนเอง ถ้าคุณมีโรคประจำตัวที่ทำให้ติดเชื้อง่าย เช่น เบาหวาน โรคไตเรื้อรัง เมื่อเกิด ถูกอะไรตำขึ้นให้ไปหาหมอไว้ก่อน เพื่อ ป้องกันภาวะการติดเชื้อที่รุนแรง ดีกว่าต้องมาแก้ไขครับ และที่สำคัญถ้ามีโรคพวกนี้อยู่ก็ต้องพยายามใช้งานมืออย่างระมัดระวังเสมอครับ(ให้คนอื่นทำแทนก็ได้เน้อ)

5. บวม แดงมาก ปวดผิดปกติ ให้ไปรพ.ครับ

อันนี้เป็นแนวทางคร่าวๆ ให้ทุกคนดูแลตัวเอง เวลาถูก ของแหลมตำมือ และเข้าใจสาเหตุของโรคนะครับ การรักษาสำหรับโรคเหล่านี้ในปัจจุบัน เช่น การกินหรือฉีดยาฆ่าเชื้อ การผ่าตัดเปิดล้างแผล ถือเป็นเรื่องที่ไม่ยากสำหรับแพทย์เลยครับ แต่ หากเป็นรุนแรงมาก ที่นี้ก็ยากเหมือนกันครับ ผมอยากให้ทุกคน ดูแลสุขภาพตัวเองกันด้วยนะครับ มือใคร มือนั้น ดูกันเอาเองน้า”
ขออนุโมทนาสาธุกับคุณหมอมือซ้ายมา ณ ที่นี้ ด้วยค่ะ

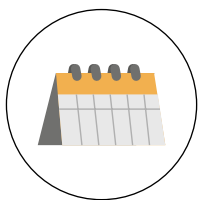

อ้างอิงจาก: <https://thaiorthospecial.com/ของแหลมตำมือ/>

รูปประกอบจาก:

<https://www.homedepot.com/c/ah/how-to-remove-a-splinter/9ba683603be9fa5395fab9013594e8c7>

<https://www.facebook.com/englishthebestenglish/photos/a.476236745809977/1966688143431489/>

ตารางกิจกรรม ประจำปี ๒๕๖๔

มกราคม

๑ มกราคม (วันศุกร์)

วันขึ้นปีใหม่

กุมภาพันธ์

๒๖ กุมภาพันธ์ (วันศุกร์)

วันมาฆบูชา

๒๒ - ๒๘ กุมภาพันธ์ (วันจันทร์-วันอาทิตย์)

คอร์สสมาธิภาวนา

เมษายน

๖ เมษายน (วันอังคาร)

วันจักรี

๑๓ - ๑๕ เมษายน (วันอังคาร-วันพฤหัสบดี)

วันสงกรานต์

พฤษภาคม

๑ พฤษภาคม (วันเสาร์)

วันแรงงาน

๔ พฤษภาคม (วันอังคาร)

วันฉัตรมงคล

๑๐ พฤษภาคม (วันจันทร์)

วันพืชมงคล

๒๑ - ๒๘ พฤษภาคม (วันศุกร์-วันศุกร์)

คอร์สวิชาสมาธิภาวนา

๒๖ พฤษภาคม (วันพุธ)

วันวิสาขบูชา และผ้าป่าสามัคคี

มิถุนายน

๓ มิถุนายน (วันพฤหัสบดี)

วันอัฐมีบูชา และ

วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระ

พระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ

พระบรมราชินี

กรกฎาคม

๒๓ กรกฎาคม - ๒๐ ตุลาคม (วันศุกร์-วันพุธ)

คอร์สสังฆานุปัสสนา (คอร์ส ๓ เดือน)

๒๔ กรกฎาคม (วันเสาร์)

วันอาสาฬหบูชา

๒๕ กรกฎาคม (วันอาทิตย์)

วันเข้าพรรษา

๒๘ กรกฎาคม (วันพุธ)

วันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระ

พระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลง

กรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิงหาคม

๑๒ สิงหาคม (วันพฤหัสบดี)

วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า
สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พันปีหลวง และวันแม่แห่งชาติ

ตุลาคม

๑๓ ตุลาคม (วันพุธ)

วันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรม
ชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร

๒๑ ตุลาคม (วันพฤหัสบดี)

วันออกพรรษา

๒๒ ตุลาคม (วันพุธ)

วันตักบาตรเทโวโรหณะ

๒๒ - ๒๙ ตุลาคม (วันอังคาร-วันอังคาร)

คอร์สมูทิตาอาจารย์ปฏิบัติบูชา ครั้งที่ ๘

๒๓ ตุลาคม (วันเสาร์)

วันปิยมหาราช

๒๔ ตุลาคม (วันอาทิตย์)

กฐินสามัคคี

พฤศจิกายน

๑๙ พฤศจิกายน (วันศุกร์)

วันลอยกระทง

๒๓ - ๓๐ พฤศจิกายน (วันอังคาร-วันอังคาร)

คอร์สอาจารย์อาสาปฏิบัติบูชา

๒๔ พฤศจิกายน (วันพุธ)

ครบรอบวันละสังขารหลวงปู่ใหญ่

ธันวาคม

๕ ธันวาคม (วันอาทิตย์)

วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาท

สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลย
เดชมหาราช บรมนาถบพิตร (วันพ่อแห่งชาติ)

๑๐ ธันวาคม (วันศุกร์)

วันรัฐธรรมนูญ

๓๑ ธันวาคม (วันศุกร์)

วันสิ้นปี

การสนับสนุนกิจกรรมของวัด

ญาติโยมและผู้มีจิตศรัทธาที่ไม่สะดวกเดินทางมาที่วัดภักทันทะอาสาฬหารามด้วยตนเอง สามารถบริจาคปัจจัยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายและสนับสนุนกิจการต่างๆ ภายในวัด โดยทางวัดมีบัญชีที่สามารถรับปัจจัยสนับสนุนผ่านธนาคาร ดังต่อไปนี้

กองทุนกลาง (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทั่วไป เช่น ค่าบำรุงยานพาหนะค่าน้ำมัน ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด และใช้เบิกจ่ายสมทบบัญชีอื่นๆ ทุกประเภท

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64875-0

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39552-1

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนกลาง)

กองทุนภัตตาหาร (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าภัตตาหารสำหรับพระภิกษุสามเณรในยามจำเป็นและเป็นค่าอาหารสำหรับโยคีบุคคลผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรมกรรมฐานในวัด

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64876-9

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39554-8

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนภัตตาหาร)

กองทุนอุโบสถ (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและงานที่เกี่ยวข้องกับอุโบสถของวัด

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64886-6

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39551-3

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (อุโบสถ)

กองทุนเผยแผ่

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเผยแผ่ธรรมะ เช่น ค่าพิมพ์ ค่าจัดทำหนังสือ และค่าเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็น

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64885-8

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนสงฆ์อาพาธ

เพื่อเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ และค่าตรวจรักษาโรค ในคราวจำเป็นสำหรับพระภิกษุ สามเณร และผู้ปฏิบัติธรรม

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64878-5

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนที่ดิน

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อที่ดิน

ธ.กรุงเทพ สาขาบ้านบึง บัญชีฝากประจำ ๖ เดือน เลขที่ 353-216894-9

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนอาสภาคาร

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอาคาร ศาสนนิสสา (ที่ตั้งรูปปั้นหลวงพ่อใหญ่ๆ)

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-23760-4

ชื่อบัญชี ภักทันทะอาสภาคาร

กองทุนก่อสร้าง

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารถาวรวัตถุ รวมทั้งซ่อมแซมอาคารสถานที่ซึ่งชำรุดเสีย

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64877-7

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธา

ร่วมสมทบทุนสร้างอุโบสถ ๓ ชั้น

วัดภักทันทะอาสาฬหาราม ต.หนองไผ่แก้ว อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี

สามารถติดต่อร่วมบุญได้ที่ สำนักงานวัดภักทันทะอาสาฬหาราม
หรือโอนเงินเข้าบัญชีวัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนอุโบสถ)

ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง เลขที่ 210-0-39551-3

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง เลขที่ 117-2-64886-6

โทร. 086-8198358, 085-6787160, 034-160509

e-mail: bhaddanta@gmail.com

ID Line @watbhaddanta.com

9 สิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อพระสงฆ์

1. หนังสือธรรมะ
สารคดี หรือ
หนังสือความรู้อื่นๆ

9. ผ้าไตรจีวร
ควรเลือกผ้ามีสลิ้น
เพราะเหมาะกับ
สภาพอากาศร้อน

8. ผ้าขนหนูสีสุภาพ

7. รองเท้า
เพื่อให้พระสงฆ์ได้ใส่ไปเรียน
หรือไปกิจนิมนต์ตามที่ต่างๆ

2. ใบมีดโกน
พระสงฆ์ต้องโกนผมทุกวันโกน

3. ชุดเครื่องเขียน
เพื่อใช้เรียนพระปริยัติธรรม
และจดกำหนดนัดหมายต่างๆ

4. อุปกรณ์ทำความสะอาด
สำหรับทำความสะอาดกุฏิ
ศาลา และอุโบสถ

5. เครื่องใช้ไฟฟ้า

6. ยาสามัญประจำบ้าน

CREDIT:

<https://www.yakdai.com/lifestyle/special-article/merit/>
<https://www.yakdai.com/lifestyle/special-article/10-things-that-good-for-monk/>

www.infographicthailand.in.th
www.infographicthailand.com
facebook.com/infographic.thailand

กรุณาส่ง...

อาสาฬาสาร วารสารรายสี่เดือน ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๕๑ ประจำเดือน มกราคม - เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

จัดทำโดย

วัดกัททันตะอาสาฬหาราม

๑๑๘/๑ หมู่ ๑ บ้านหนองปรือ ต.หนองไผ่แก้ว อ.บ้านบึง จ. ชลบุรี

โทรศัพท์ ๐๓๘-๑๖๐-๕๐๙, ๐๘๖-๘๑๙-๘๓๕๘ ID Line @watbhaddanta.com

e-mail: bhaddanta@gmail.com website: www.watbhaddanta.com

